

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Bakalářská práce

2023

Anna Viktorinová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Spor o jmenování Jana Lipavského ministrem zahraničí

Bakalářská práce

Autor práce: Anna Viktorinová

Studijní program: Politologie a mezinárodní vztahy

Vedoucí práce: PhDr. Josef Mlejnek, PhD.

Rok obhajoby: 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 3. 1. 2023

Anna Viktorinová

Bibliografický záznam

VIKTORINOVÁ, Anna. *Spor o jmenování Jana Lipavského ministrem zahraničí*. Praha, 2023. 83 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Katedra politologie. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Josef Mlejnek, PhD.

Rozsah práce: 104 745 znaků včetně mezer

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje na spor o jmenování Jana Lipavského ministrem zahraničí České republiky mezi prezidentem Milošem Zemanem a designovaným premiérem Petrem Fialou v prosinci 2021. Tento případ je zasazen do kontextu podobných dřívějších událostí za prezidentství Václava Havla a Václava Klause. Práce cílí na výzkum Zemanových odůvodnění odmítání navržených kandidátů na ministry v minulosti, zachycení hlavních typů těchto argumentací a to, jak jim odpovídá poslední případ odmítnutí jmenování ministra Jana Lipavského navrženého Českou pirátskou stranou. Tématu se práce věnuje jak v kontextu širším, kdy popisuje právě podobné případy v minulosti, tak v kontextu užším, kdy zkoumá samotná Zemanova odůvodnění k nejmenování nominovaného Lipavského. Výzkum ukazuje, že v posledním případě Zemanova argumentace většinově koresponduje s uspořádanými typy odůvodnění, které použil v minulosti. Práce se detailně zabývá procesem vedoucím ke jmenování Jana Lipavského a vlády Petra Fialy a obsahuje odbornou politologickou a ústavněprávní diskuzi, ale i veřejnou diskuzi, které vzešly ze Zemanova odmítnutí jmenování Lipavského a převážně s jeho krokem nesouhlasily.

Klíčová slova

Prezident, Miloš Zeman, prezidentské pravomoci, předseda vlády, jmenování ministra, Jan Lipavský, vláda, Česká republika

Abstract

The Bachelor thesis focuses on the dispute over the appointment of Jan Lipavský as Minister of Foreign Affairs of the Czech Republic between the President Miloš Zeman and the designated Prime Minister Petr Fiala in December 2021. This case is put into a context of similar previous events during the presidency of Václav Havel and Václav Klaus. The aim of this thesis is to examine the argumentation behind Zeman's previous rejections or objections to the nominated ministers. Also, it is focused on describing the main types of argumentations and the way in which the last case of rejection of the Czech Pirate Party nominee Lipavský responds to them. It is through both broader and narrower contexts that this thesis explores Zeman's justification for the refusal of this candidate. The research shows that Zeman's reasoning in this case mostly corresponds to the main types of his previous argumentations. This thesis also deals in detail with the process leading to the appointment of Jan Lipavský and the government of Petr Fiala. It includes both the professional political-science and constitutional-legal discussion, as well as the public discussion which arose from Zeman's refusal to appoint Lipavský and mostly disagreed with his move.

Keywords

President, Miloš Zeman, presidential powers, Prime Minister, appointment of a minister, Jan Lipavský, government, Czech Republic

Title

Dispute over the appointment of Jan Lipavský as Minister of Foreign Affairs

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce PhDr. Josefu Mlejnкови, PhD. za odborné rady, vstřícný a ochotný přístup a trpělivost. Poděkování patří i mým nejbližším za trpělivost a podporu.

Obsah

Úvod	7
1 Charakteristika úřadu prezidenta v politickém systému České republiky	9
1.1 Postavení a pravomoci prezidenta ve vztahu k exekutivě	10
1.2 Přímá volba prezidenta a její důsledky	11
2 Spory o jmenování navržených ministrů během prezidentství Václava Havla a Václava Klause	14
2.1 Václav Havel	14
2.2 Václav Klaus	17
3 Spory o jmenování navržených ministrů a odvolání ministra během prezidentství Miloše Zemana	20
3.1 Vláda Bohuslava Sobotky	21
3.2 První vláda Andreje Babiše	23
3.3 Druhá vláda Andreje Babiše	24
3.4 Argumentace Zemanových odmítnutí jmenování ministrů a odpověď veřejnosti	25
4 Proces jmenování Jana Lipavského ministrem zahraničí	31
4.1 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2021	31
4.2 Sestavování Fialovy vlády	33
4.3 Prezidentovo odmítnutí návrhu Jana Lipavského na ministra zahraničí	37
4.4 Jmenování vlády	46
4.5 Argumentace Miloše Zemana ve vztahu k předchozím případům	48
5 Rezonance případu Jana Lipavského	50
5.1 Politologická diskuze	50
5.2 Ústavněprávní diskuze	52
5.3 Veřejná diskuze	55
Závěr	58
Seznam informačních zdrojů	61
Použitá literatura	61
Použitá internetové zdroje	63

Úvod

Trvalým a dosud nevyřešeným problémem české politiky jsou nejasnosti prezidentské pravomoci týkající se jmenování ministrů na návrh předsedy vlády. Již od prezidentství Václava Havla je četnost případů, kdy se prezident vyjádří odmítavě ke jmenování ministra, velmi vysoká a stále nadmíru aktuální. Příčina této skutečnosti dlí v rozdílném chápání článku 68 odstavce 2 Ústavy ČR, který uvádí pouze to, že prezident jmenuje předsedu vlády a na jeho návrh jmenuje další členy vlády, a detailněji popsán ústavodárci není. Čeští prezidenti právě proto často vnímají, že mají právo vyjádřit výtky k navrženému ministrovi, nebo jeho jmenování přímo odmítnout. V takových situacích byl opětovně zdůrazňován výraz „návrh“ předsedy vlády obsažený v tomto článku. Právě tím argumentoval i Miloš Zeman při odmítnutí jmenování navrženého Jana Lipavského na post ministra zahraničí v prosinci 2021. Nejen tento poslední případ střetu pravomocí, ale i nadcházející prezidentské volby v lednu 2023 nabízejí otázky, zda a jak silná bude nová hlava státu a jaké v takovém případě podnikne kroky. Spor o jmenování navrženého ministra je tedy možno považovat za hodný výzkumu.

Právě proto, že je jmenování ministrů častým předmětem politologických debat, jsem se rozhodla věnovat tuto bakalářskou práci tématu sporu o jmenování Jana Lipavského ministrem zahraničí. Z důvodu uvedení do dlouhodobé problematiky zasazuji tento spor do kontextu odmítání ministrů či vyjadřování výtek k jejich jmenování ze strany Václava Havla a Václava Klause, ale hlavně do souvislostí dřívějších rozepří současného prezidenta Miloše Zemana.

Cílem této práce je zkoumat právě Zemanovy argumentace či odůvodnění k odmítání kandidátů na ministry, zachytit hlavní typy těchto argumentací a to, jak jim odpovídá případ Jana Lipavského. Toho chce práce dosáhnout jak v kontextu širším, kdy popisuje právě případy proběhlé v minulosti, tak v kontextu užším, kdy práce vyhodnocuje konkrétní Zemanova odůvodnění odmítnutí Lipavského. V práci jsou také nastíněny takové typy argumentací i u předchozích dvou prezidentů.

Na začátku práce uvádím čtenáře do charakteristiky úřadu prezidenta v politickém systému České republiky. Dále zde nastiňuji postavení a pravomoci hlavy státu ve vztahu k exekutivě a přímou volbu prezidenta a její důsledky, protože podle odborníků je i ta příčinou některých kroků prezidenta Zemana. Ve druhé kapitole se poté věnuji minulým případům odmítání či námitek k navrženým ministrům během prezidentství Havla a Klause.

Třetí kapitola pak na předchozí navazuje s případy odmítání ministrů ze strany Miloše Zemana, popisuje prezidentovu argumentaci u těchto případů v minulosti a snaží se o zachycení a seskupení těchto zdůvodnění do hlavních typů jeho argumentace. Tato kapitola tak odpovídá na výzkumné otázky: *Jak prezident Zeman v minulosti zdůvodňoval odmítání kandidátů na ministry? Je možné vysledovat a uspořádat jakési hlavní typy Zemanových argumentací k odmítání kandidátů na ministry?*

Ve čtvrté kapitole se již zaměřuji na samotný případ odmítnutí jmenování Jana Lipavského. Kapitola přibližuje cestu k vytvoření vlády pětikoalice od vítězství koalice SPOLU ve volbách, detailně popisuje samotné Zemanovo odmítnutí Lipavského, jeho argumentaci a vyjádření politiků budoucí vlády. Nabízí tak odpověď na výzkumné otázky: *Jak prezident Zeman argumentoval v případě odmítnutí Jana Lipavského? A jak předešlým zdůvodněním odpovídá případ jmenování Jana Lipavského?*

Poslední kapitola se věnuje debatě odborné – politologické a ústavněprávní – a veřejné, ve které jsou zmíněny názory politiků a politického komentátora, a také vnímání prezidenta v tu dobu veřejností, které se promítá do výzkumu veřejného mínění. Tato kapitola hledá odpověď na vedlejší výzkumnou otázku: *Lze vysledovat závislost názorů, těsnou souvislost mezi vztahem komentátorů či politiků, kteří se vyjadřovali k této problematice, k Miloši Zemanovi jako k politikovi a jejich osobním postojem či názorem na Miloše Zemana?*

Dále se práce zejména na konci třetí kapitoly a v páté kapitole snaží ověřit hypotézu: *Prezident Zeman při svém zdůvodňování odmítání kandidátů volí takové argumenty, u nichž lze očekávat alespoň zčásti příznivou odezvu ve veřejné debatě, a tudíž u veřejného mínění.* Práce obsahuje i proměnu názoru Miloše Zemana na tuto otázku při jeho politické činnosti, neboť na jeho dřívější vyjádření z doby, kdy byl premiérem a prezident Havel se zdráhal mu vyhovět ve jmenování některých ministrů, bylo v prosinci 2021 často odkazováno.

Výsledná práce se z důvodu pokročení ve výzkumu mírně liší od původního projektu bakalářské práce v osnově práce a použitých literárních zdrojích. Některou literaturu jsem postupně vyhodnotila jako nevhodnou či ne zcela týkající se zkoumaného tématu, a použila jsem proto zdroje jiné. Jelikož téma práce je stále poměrně aktuální, převažují elektronické zdroje z internetových médií, výroky politiků ze sociálních sítí apod. Použila jsem i poslechové či audiovizuální zdroje jako například volně dostupné podcasty, vyjádření v rádiích, vystoupení v internetových pořadech nebo televizi.

1 Charakteristika úřadu prezidenta v politickém systému České republiky

Česká republika se z pohledu ústavního vymezení řadí mezi parlamentní režimy, prezident republiky má tedy spíše reprezentativní a symbolickou roli, ačkoliv je od roku 2012 volen přímou volbou. Společně s vládou, v jejímž čele je premiér, ale prezident disponuje exekutivou. Reálná exekutivní moc se však soustřeďuje v rukou vlády, což činí funkci hlavy státu převážně formální, neboť schvaluje rozhodnutí jiných institucí.¹ Legislativu vykonává Parlament ČR složený z Poslanecké sněmovny a Senátu. Jurisdikci pak tvoří soustava obecných soudů, Nejvyšší správní soud a Ústavní soud.²

Parlamentní systém je vystaven na tzv. principu sdílení moci – těsné vazbě exekutivy a legislativy, která spočívá v tom, že vláda je závislá na parlamentní podpoře. Nová vláda musí Poslaneckou sněmovnu požádat o vyslovení důvěry. A naopak v případě, kdy vláda podporu v dolní komoře nemá, hrozí jí vyslovení nedůvěry, a tedy demise. Dalším základním kamenem parlamentního systému je podle politoložky Blanky Říchové právo exekutivy rozpustit Poslaneckou sněmovnu a vypsát nové volby.³

Do zavedení přímé volby prezidenta Ústavním zákonem č. 71/2012 se politologové a ústavní právníci široce shodovali na tom, že se Česká republika řadí mezi parlamentní systémy.⁴ Od té doby však vyvstala otázka o posunutí České republiky mezi poloprezidentské systémy. Vzestup debaty byl mimo jiné zapříčiněn tím, že tuto přímo volenou roli zastával zatím pouze Miloš Zeman považovaný za výrazného a silného prezidenta, během jehož dvou mandátů docházelo k častým rozporům či z jeho strany k extenzi výkladu Ústavy ČR.⁵ Zejména středoevropští politologové se však shodují, že i po zavedení přímé volby je ČR nadále parlamentním systémem.⁶ Jinou teorii zastupuje například Robert Elgie, jehož minimalistická definice poloprezidencialismu Českou republiku po roce 2012 mezi tyto systémy řadí. Elgie totiž svou definici postavil pouze

¹ HLOUŠEK, Vít, Lubomír KOPEČEK a Jakub ŠEDO. *Politické systémy*. Vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2011. s. 82-83.

² Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

³ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie: Srovnávací analýza demokratických politických systémů*. 1. Vyd. Praha: Portál, 2002. s. 60.

⁴ DOSTÁL, Vít a Vít BORČANY. Role prezidenta v zahraniční politice po zavedení přímé volby. *Asociace pro mezinárodní otázky* [online]. Praha, leden 2018.

⁵ ZEMAN, Drahoslav. Ve sporu o jmenování Lipavského ústavní právníci převážně nesouhlasí s postojem prezidenta. *ČT24* [online]. 10. 12. 2021.

⁶ BRUNCLÍK, Miloš a Michal KUBÁT, 2014. Parlamentarismus nebo poloprezidencialismus? Spor o klasifikaci středoevropských demokratických režimů. *Středoevropské politické studie / Central European Political Studies Review*. Mezinárodní politologický ústav / International Institute of Political Science, 16(2-3), 118-136. s. 121-125.

na přímém a všeobecném způsobu volby prezidenta, přičemž prezidentovy pravomoci definice vůbec nezohledňuje.⁷

Za nejbližší moment k poloprezidentskému systému mnozí politologové a ústavní právníci považují prezidentem Zemanem ustavenou vládu Jiřího Rusnoka. „To byl skutečně pokus o rozkolísání parlamentní formy vlády,“ uvedla bývalá místopředsedkyně Ústavního soudu Eliška Wagnerová v prosinci 2022 v rozhovoru pro týdeník Respekt.⁸ Politolog Lubomír Kopeček se s tímto názorem ztotožňuje. V rozhovoru pro Seznam zprávy konstatoval, že se jmenováním Rusnokovy vlády a dalšími zásahy Miloše Zemana do tehdejší politiky to opravdu vypadalo, že prezident chce transformovat český politický systém.⁹

1.1 Postavení a pravomoci prezidenta ve vztahu k exekutivě

Podle čl. 62 Ústavy prezident disponuje pravomocemi jmenování a odvolávání předsedy vlády a dalších členů jeho kabinetu a přijímá jejich demisi. Předsedu vlády jmenuje prezident bez návrhu jiného činitele, ostatní členy vlády podle čl. 68 odst. 2 Ústavy jmenuje prezident na návrh předsedy vlády a pověřuje je řízením příslušných ministerstev a dalších úřadů. Ze své vlastní iniciativy prezident jmenovat či odvolat člena vlády nesmí kromě případu, kdy prezident odvolá celou vládu, která nepodala demisi, ačkoliv tak učinit měla.¹⁰

Prezident dále podepisuje zákony, které schválil Parlament, a mezi jeho silnější pravomoci pak lze zařadit i jeho právo zákony vetovat (s výjimkou ústavních zákonů), čímž jsou zákony vráceny do Poslanecké sněmovny. V „čistém parlamentarismu“, tedy takovém systému, jehož těžiště leží v parlamentu, na němž je vláda zcela závislá¹¹, by ale podle Hlouška, Kopečka a Šeda mělo být toto prezidentovo veto zákonu velmi slabé.¹²

Z výkonu své funkce není prezident právně ani politicky odpovědný. Vláda, která je vrcholným orgánem výkonné moci, je na rozdíl od prezidenta odpovědná před Poslaneckou sněmovnou. Pouze v případech velezrady, hrubého porušení Ústavy nebo jiné složky ústavního pořádku může Senát s Poslaneckou sněmovnou podat proti prezidentovi ústavní

⁷ BRUNCLÍK, a KUBÁT. Parlamentarismus nebo poloprezidencialismus?... s. 121-125.

⁸ HODULÍK, Jakub. Ústava obstála, největším nebezpečím je přímá volba prezidenta. *Respekt* [online]. 20. 12. 2022.

⁹ DOLEJŠÍ, Václav. U Zemana získala s věkem navrch temná stránka osobnosti, říká politolog Kopeček. *Seznam Zprávy* [online]. 2. 8. 2019.

¹⁰ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

¹¹ ŘÍCHOVÁ, B. *Úvod do současné politologie...* s. 63.

¹² HLOUŠEK, KOPEČEK a ŠEDO. *Politické systémy.* s. 83.

žalobu k Ústavnímu soudu. V jiných případech je prezident chráněn imunitou.¹³

1.2 Přímá volba prezidenta a její důsledky

Podle čl. 54 odst. 2 Ústavy je prezident ČR od roku 2012 volen v přímých volbách. Volba prezidenta je dále upravena v čl. 56 jako volba konaná prostřednictvím tajného hlasování na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Pokud v prvním kole volby žádný kandidát nezíská nadpoloviční většinu hlasů, koná se po čtrnácti dnech druhé kolo, do kterého postupují dva kandidáti s nejvyšším počtem získaných hlasů. Prezidentem se může stát občan ČR, který je starší 40 let, a jehož kandidaturu podpořilo minimálně 50 000 občanů, 10 senátorů nebo 20 poslanců Parlamentu ČR. Zvolený prezident vykonává mandát 5 let, maximálně dvakrát po sobě.¹⁴

Pro zavedení přímé volby prezidenta v České republice bylo podle zákonodárců hlavním důvodem přání veřejnosti. Tento požadavek občanů, ačkoliv nikdy nepatřil mezi zásadní a prioritní přání, se i často objevoval v českých médiích, což vytvářelo určitý tlak na politickou reprezentaci, jež chtěla naopak přání svých voličů vyhovět.¹⁵ Pravděpodobně i proto měla přímá volba širokou podporu také mezi tehdejšími parlamentními stranami. Většina politologů se však stavěla proti přímé volbě. Podle politologa Tomáše Lebedy totiž přímá volba hlavy státu „zcela posouvá fungující parlamentní režim vlády“. Přímá volba dává prezidentovi legitimitu, jakou vláda nemá – legitimitu větší, protože ji prezident odvozuje od občanů a vláda od Poslanecké sněmovny.¹⁶

Konečná podoba přímé volby a doprovázejících úprav zákona byla kompromisem mezi opozičními sociálními demokraty a vládou Petra Nečase (ODS, TOP 09, VV), která zavedení této volby ukotvila již ve svém programovém prohlášení.¹⁷ Ústavní zákon č. 71/2012 Sb., který přímou volbu zaváděl, byl schválen Poslaneckou sněmovnou

¹³ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

¹⁴ Tamtéž.

¹⁵ CHARVÁT, Jakub a Petr JUST. *První přímá volba prezidenta ČR v roce 2013: cesta k jejímu zavedení a okolnosti a politické důsledky první přímé volby*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. s. 95.

¹⁶ KABRHELOVÁ, Lenka. Přímá volba hlavy státu rozdělila společnost, říká politolog Lebeda. *Seznam Zprávy* [online]. 12. 11. 2022.

¹⁷ HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. Vláda schválila přímou volbu prezidenta. Lidé ho vyberou ve dvou kolech. *Hospodářské noviny* [online]. Economia, 15. 6. 2011.; Vláda ČR. Přímá volba prezidenta. *Vláda ČR* [online]. 29. 11. 2010.

14. prosince 2011¹⁸, Senátem 8. února 2012¹⁹ a prezident Václav Klaus jej podepsal 17. února 2012, i když s přímou volbou zásadně nesouhlasil a označoval ji za „fatální chybu“.²⁰ Novela ústavy pak nabyla účinnosti od 1. října 2012.²¹ Prvním prezidentem ČR zvoleným přímou volbou se stal v roce 2013 Miloš Zeman, který v roce 2018 mandát obhájil.²²

Ústavní právník Jan Kysela v rozhovoru z roku 2014 připomíná myšlenku Maurice Duvergera, že přímá volba nedává prezidentovi pravomoci, ale moc. Kysela pak ve svých vyjádřeních přímou volbu považuje za jakousi dispozici k moci, jejíž aktivace záleží na úspěchu jistého typu kandidáta a podřadnosti jeho okolí k němu – v takových podmínkách je pak možné riziko vytvoření mocenského centra kolem hlavy státu.²³

S již zmíněným efektem přímé volby, jímž je větší legitimita prezidenta, souhlasí politolog Lubomír Kopeček. Prezident se může opírat o přímý mandát od voličů, a svým způsobem tak omlouvat některé své kroky. Miloš Zeman toho od svého prvního zvolení velmi často využíval při svých kontroverzních krocích, které byly podle Kopečka často na hraně nebo za hranou Ústavy.²⁴

Ústavní právník Marek Antoš podrobuje úvaze prezidentovu odpovědnost. Právní odpovědnost s příchodem přímé volby pozměněna nebyla (čl. 54. odst. 3 Ústavy). Prezident však rozšířením čl. 65 odst. 2 o možnost podání ústavní žaloby proti prezidentovi „pro hrubé porušení Ústavy nebo jiné součásti ústavního pořádku“²⁵ nabyl podle Antoše odpovědnost politickou. Tu ústavní právník nechápe pouze jako možnost odvolat politika z úřadu, ale také jako možnost nezvolit opětovně politika do úřadu.²⁶

¹⁸ Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. Hlasování Poslanecké sněmovny: 32. schůze, 160. hlasování, 14. prosince 2011, 12:00 Novela z. - Ústava České republiky. *Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR: Digitální repozitář* [online]. 14. 12. 2011.

¹⁹ Senát PČR. Hlasování Senátu: 17. schůze, 11. hlasování, 08.02.2012: 262/ 8 - Návrh ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů. *Senát Parlamentu ČR* [online]. 8. 2. 2012.

²⁰ HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. Klaus se podepsal pod "fatální chybu." Přímé volbě prezidenta už nic nebrání. *Hospodářské noviny* [online]. *Economia*, 17. 2. 2012.

²¹ BAHOUNKOVÁ, Petra. Klaus podepsal přímou volbu prezidenta. *ČT24* [online]. 17. 2. 2012.

²² Pražský hrad - Prezident ČR. Miloš Zeman, prezident České republiky: Životopis. *Pražský hrad - Prezident ČR* [online]. 2022.

²³ ŠÍMA, Josef, 2014. Slibovat slušnost a korektnost není voličsky chytlavé. *CI Time: Odborný analytický měsíčník* [online]. CI Consult & Research, duben 2014, 4(2). s. 8-9.

²⁴ DOLEJŠÍ, V. U Zemana získala s věkem navrch... *Seznam Zprávy* [online].

²⁵ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

²⁶ ANTOŠ, Marek, 2011. Pravomoci prezidenta republiky po zavedení přímé volby. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. Karolinum, Univerzita Karlova v Praze, 2011(4), 27-41.

Podle politologa Tomáše Lebedy je zřejmě nejhorším důsledkem přímé volby rozsáhlé rozdělení společnosti v posledních deseti letech. Polarizace společnosti podle Lebedovy úvahy zatěžuje politickou kulturu, což následně podporuje a přiživuje nárůst politického populismu.²⁷ Ostatně podle Kopečka politika Miloše Zemana již od 90. let stavěla na rozdělování, konfrontaci a polarizaci společnosti, Kopeček to však přisuzuje Zemanovu pragmatismu.²⁸

²⁷ KABRHELOVÁ, L. Přímá volba hlavy státu... *Seznam Zprávy* [online].

²⁸ DOLEJŠÍ, V. U Zemana získala s věkem navrch... *Seznam Zprávy* [online].

2 Spory o jmenování navržených ministrů během prezidentství Václava Havla a Václava Klause

Tato kapitola se zabývá různými přístupy Václava Havla a Václava Klause k interpretaci čl. 62 písm. a) Ústavy ČR²⁹ a čl. 68 odst. 2 Ústavy ČR³⁰, který čl. 62 rozvádí, zejména v situacích, kdy prezidenti měli výtky nebo pochyby k navrženým ministrům do příslušných kabinetů. Oba zmínění prezidenti si vysvětlovali pravomoc jmenování předsedy vlády a jeho kabinetu obšírněji, Ústava je totiž v tomto ohledu poněkud skoupá, a umožňuje tak širší výklad.³¹ Kapitola postupuje chronologicky od prezidentství Václava Havla a příslušných vlád po prezidentství Václava Klause a kabinetů, které během jeho dvou mandátů úřadovaly.

2.1 Václav Havel

Václav Havel zastával úřad prezidenta ČR od 2. února 1993 do 2. února 2003³² (nepočítaje tedy mandát prezidenta Československa) a během těchto svých dvou mandátů jmenoval pět vlád: 1. a 2. vládu Václava Klause (červenec 1992 – červenec 1996, červenec 1996 – leden 1998), úřednickou vládu Josefa Tošovského (leden–červenec 1998), vládu Miloše Zemana (červenec 1998 – červenec 2002) a vládu Vladimíra Špidly (červenec 2002 – srpen 2004).³³ Prezident Havel se již od počátku svého působení v prezidentské funkci projevoval, že nebude pouze nečinným pozorovatelem a schvalovatelem předložených dokumentů. Některé jeho kroky a činy (v roli prezidenta parlamentní demokracie) mohly působit až jako aktivistické. Nicméně je třeba poznamenat, že Havel nikdy přímo neodmítnul kandidáta, pouze vyjádřil svou nelibost či pochyby o volbě. Lze se domnívat, že během prvních dvou kabinetů, první a druhé vlády Václava Klause, se konkrétní podoba mezí vztahů prezident-premiér či prezident-vláda, ale i samotných rolí, teprve hledala, a proto nedocházelo k významnějším střetům ohledně jmenování.

Ani během sestavování dočasné úřednické vlády Josefa Tošovského (podle některých politologů polopolitické vlády s prezidentskou záštitou³⁴) na přelomu let 1997–

²⁹ Podle čl. 62 písm. a) Ústavy „Prezident republiky jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi.“

³⁰ Podle čl. 68 odst. 2 Ústavy „Předsedu vlády jmenuje prezident republiky a na jeho návrh jmenuje ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.“

³¹ DOSTÁL a BORČANY. Role prezidenta v zahraniční politice... *Asociace pro mezinárodní otázky* [online].

³² KNIHOVNA VH. Václav Havel – prezident 1989–2003 (2011). *Knihovna Václava Havla* [online]. Praha. 2009–2022.

³³ Období vlády je vždy uváděno od jmenování do konce úřadu, nikoliv do podání demise vlády.; Vláda ČR. Historie minulých vlád: Přehled vlád ČR: 1993-2021 ČR. *Vláda ČR* [online]. 2022.

³⁴ HLOUŠEK, Vít a Lubomír KOPEČEK. *Záchrana státu?: úřednické a polopolitické vlády v České republice*

1998 po rozpadu druhé Klausovy vlády, vyvolaném několika faktory – mj. nejasným hospodařením občanských demokratů³⁵, ale také propadem země do hospodářské recese³⁶, nedošlo k výrazným zásahům Václava Havla, i když to mnozí očekávali. Havel sice byl účasten předběžných jednání o sestavení nového kabinetu vedených Josefem Luxem, prezidentem pověřeným rolí „informateura“, který plní roli mediátora rozhovorů o možné podobě vládní koalice.³⁷ Prezident také s nově vznikající vládou pravděpodobně politicky sympatizoval, neboť jí byli součástí jak nestraníci, tak politici z KDU-ČSL, ODA a část ODS (jejíž členové později utvořili Unii svobody).³⁸ Po jmenování Josefa Tošovského premiérem, ale prezident Havel odjel v prosinci 1997 ze zdravotních důvodů na dovolenou, a Tošovský tak měl jednání plně ve svých rukou.³⁹ Pokud tedy prezident nějaké výhrady ke vznikající vládě měl, pravděpodobně se odehrály v zákulisí. Vznik této vlády byl z prezidentovy strany velmi silně podporován také kvůli tomu, že byla svým způsobem dovršením Havlova a Klausova antagonismu.⁴⁰ Klaus se k nově vznikající vládě stavěl velmi kriticky mj. i proto, že měl Tošovský v roli guvernéra České národní banky odlišné názory na banky měnovou a úrokovou politiku od Klause.⁴¹

Poznámky ke jmenování navržených ministrů nebo k přijímání jejich demisí vyřkl prezident Havel až při sestavování vlády Miloše Zemana. Mezi první takové výtky ke jmenování lze zařadit jmenování Jana Kavana (ČSSD) ministrem zahraničí a Václava Grulichy (ČSSD) ministrem vnitra v červenci 1998. U Kavana byla prezidentovým důvodem otálení se jmenováním skepse navrženého ke vstupu do NATO ze začátku roku 1998⁴² a podezření ze spolupráce s StB, u Grulichy pak podezření z kontaktů s ruskou tajnou

a Československu. Vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2012. s. 57.; KOPEČEK, Lubomír. *Éra nevinosti: Česká politika 1989-1997*. Vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2010. s. 301-302.

³⁵ KOPEČEK, L. *Éra nevinosti...* s. 284.

³⁶ KOPEČEK, Lubomír. *Deformace demokracie?: Opoziční smlouva a česká politika v letech 1998-2002*. Vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2015. s. 25-30.

³⁷ HLOUŠEK a KOPEČEK. *Záchrana státu?...* s. 55.; KOPEČEK, L.. *Éra nevinosti...* s. 302.

³⁸ KOPEČEK, L. *Éra nevinosti...* s. 303; KOPEČEK, Lubomír. Jak se zrodila opoziční smlouva. Analýza vzniku jednoho z nejkontroverznějších paktů české politiky. *Soudobé dějiny*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, 2012, XIX, č. 1. s. 86.

³⁹ SKŘÍČKA, Filip. *Jmenuji, odvolávám a přijímám: Pravomoci prezidenta České republiky při jmenování, pádu a rekonstrukci vlády*. Praha, 2020. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Fakulta sociálních věd. Institut politologických studií. Katedra politologie. Vedoucí práce PhDr. Josef Mlejnek, PhD. s. 44.; KOPEČEK, Lubomír. *Éra nevinosti: Česká politika 1989-1997*. s. 305.

⁴⁰ Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. Stenoprotokol z 19. schůze PS PČR 27. ledna 1998: Prezident republiky Václav Havel. *Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR: Digitální repozitář* [online]. 27. 1. 1998.; KOPEČEK, L. Jak se zrodila opoziční smlouva... s. 87.

⁴¹ KOPEČEK, L. Jak se zrodila opoziční smlouva... s. 87.; KOPEČEK, L. *Deformace demokracie?...* s. 33.

⁴² KOPEČEK, L. *Deformace demokracie?...* s. 101.

službou (KGB).⁴³ Tehdejší předseda vlády Miloš Zeman byl toho přesvědčení, že prezident nemá právo na takový krok jako odmítnutí jmenování navrženého kandidáta. Zeman tehdy prohlásil: „Naprostou chápou právo pana prezidenta mít informace o těchto záměrech..., ale pokud jde o jakési personální veto, tak se domnívám, že by to bylo v rozporu s příslušným článkem Ústavy.“⁴⁴ A na TV Nova v pořadu Sedmička rozvinul svůj názor: „Vycházím z článku 68 Ústavy a Ústava platí pro každého. Tento článek jasně říká, že prezident jmenuje na návrh ministerského předsedy členy vlády ... Z článku 68 Ústavy jasně vyplývá, že se nemůžeme ptát, kdo se komu líbí a kdo ne.“⁴⁵

Prezident Havel přitom nestál přímo v cestě jmenování ministrů, chtěl si pouze ověřit bezúhonnost navržených kandidátů, neboť měl dle svých slov za jmenované odpovědnost. Dokonce se tak nechal slyšet ještě předtím, než mu samotná jména navržených členů vlády byla Zemanem oznámena⁴⁶. K samotné odpovědnosti prezidenta je však nutné podotknout, že článek 54 (3) Ústavy ČR uvádí „Prezident republiky není z výkonu své funkce odpovědný,“⁴⁷ a podle článku 68 (1) Ústavy „Vláda je odpovědná Poslanecké sněmovně.“⁴⁸ Z toho může plynout, že za nominaci a volbu ministra svého kabinetu se zodpovídá premiér se svou vládou Sněmovně, nikoliv prezident. Proti tomu však lze argumentovat, že si tohoto Havel byl vědom, a nemínil tím odpovědnost právní, ale odpovědnost politickou za své rozhodnutí jmenovat navrženého kandidáta.

Na začátku února 2000 se Václav Havel přímo vyjádřil v reakci na tzv. opoziční smlouvu uzavřenou mezi ODS a ČSSD na tiskové konferenci prezidenta a předsedy vlády Miloše Zemana: „Nebudu jmenovat či odvolávat ministry proto, že se na tom dvě strany dohodly ... Jsem otevřen přijmout návrhy pana premiéra a jmenovat nové osoby do čela úřadů, osoby čerstvé, které tam možná přinesou novou dynamiku, novou krev, ale nebudu to dělat proto, že nějaká jiná strana tím podmiňuje schválení rozpočtu.“⁴⁹ Havel chtěl být součástí jednání, důležitým aktérem, a nejen tímto prohlášením dal opět důrazně najevo svůj aktivní postoj v roli prezidenta.

⁴³ KOPEČEK, L. *Deformace demokracie?...* s. 101.; STRAŠÍKOVÁ, Lucie. Může prezident kádrovat ministry? Jiná doba, jiný názor Miloše Zemana. *ČT24* [online]. 9. 12. 2013.

⁴⁴ STRAŠÍKOVÁ, L. Může prezident kádrovat ministry?... *ČT24* [online].

⁴⁵ LEINERT, Ondřej. Zeman ustoupil a jmenuje vládu včetně Jana Lipavského v pátek. Jeho výhrady ale trvají, říká Fiala. *Hospodářské noviny* [online]. *Economia*, 14. 12. 2021.

⁴⁶ STRAŠÍKOVÁ, L. Může prezident kádrovat ministry?... *ČT24* [online].

⁴⁷ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ Vláda ČR. Historie minulých vlád: Záznam z tiskové konference prezidenta ČR Václava Havla a předsedy vlády ČR Miloše Zemana. *Vláda ČR* [online]. Praha, 8. 2. 2000.

Dalším případem pochyb bylo otálení se jmenováním Miroslava Grégra místopředsedou vlády Miloše Zemana v roce 2001 kvůli rozdílným názorům na jadernou energetiku a zejména rozkolu v otázce dostavby jaderné elektrárny Temelín. Václav Havel tehdy pro Právo pronesl: „Kdybych seděl na Hradě jenom kvůli tomu, abych podepisoval, co přede mne jiní položí na stůl, pak bych svou funkci zesměšnil.“⁵⁰ A své právo na odmítnutí jmenování ukázal na tom, že na návrh premiéra je povinen odvolat ministra, ale u jmenování to není tak jisté.⁵¹ Nominovaného Grégra na post vicepremiéra ale nakonec také jmenoval. Již předchozí rok si Havel přál Grégrovi demisi z funkce ministra průmyslu, kvůli již zmíněné odlišnosti přístupů k průmyslové politice, ale také kvůli kritice Havlova osobního přítele a někdejšího velvyslance ČR v Moskvě Luboše Dobrovského nebo sporu o Grégrovo navržení bývalého čínského velvyslance v Praze na jedno z nejvyšších českých státních vyznamenání. Ve vyjádření Hradu tehdy zaznělo, že „u Grégra převyšují ekonomické aspekty nad zájmy české diplomacie“⁵², což si významně odporovalo s Havlovou politikou. K podání Grégrovy demise však nedošlo.

Po červnových sněmovních volbách v roce 2002 údajně chtěl Václav Havel konzultovat s budoucím předsedou vlády, šéfem ČSSD Vladimírem Špidlou potenciální kandidáty ještě před samotným jmenováním Špidly. Cyril Svoboda, po tehdejších vyjednáváních jmenovaný místopředseda vlády a ministr zahraničí, pro ČT24 uvedl, že Havel podmínil jmenování Špidly premiérem shodou na seznamu ministrů.⁵³ Špidla po zpočátku složitých vyjednáváních ale sestavil koaliční vládu ČSSD, KDU-ČSL a US-DEU a prezident Havel ji v polovině července jmenoval se slovy, že se mu Špidlův přístup k formování vlády zdál velmi dobrý.⁵⁴

2.2 Václav Klaus

Václav Klaus zastával úřad prezidenta po dva pětileté mandáty od 7. března 2003 do 7. března 2013⁵⁵ a spolupracoval s celkem sedmi vládami: s vládou Vladimíra Špidly (jmenovaná prezidentem Havlem; červenec 2002 – srpen 2004), s vládou Stanislava Grosse (srpen 2004 – duben 2005), s vládou Jiřího Paroubka (duben 2005 – září 2006), s první

⁵⁰ ČTK. Zeman nejmenuje Šmardu ministrem kultury, není prý kompetentní. Hamáček: Ať jedná podle ústavy. *Lidovky.cz* [online]. Mafra, 14. 8. 2019.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² IDNES.CZ. Havel nechce Grégra ve vládě. *IDnes.cz* [online]. Mafra, 10. 2. 2000.

⁵³ STRAŠÍKOVÁ, L. Může prezident kádrovat ministry?... *ČT24* [online].

⁵⁴ IDNES.CZ. Zeman odešel, Špidla je premiér. *IDnes.cz* [online]. Mafra, 12. 7. 2002.

⁵⁵ Pražský hrad - Prezident ČR. Prezidenti v minulosti: Václav Klaus. *Pražský hrad - Prezident ČR* [online]. 2022.

a druhou vládou Mirka Topolánka (vláda bez důvěry září 2006 – leden 2007, leden 2007 – květen 2009), s úřednickou vládou Jana Fischera (květen 2009 – červenec 2010), s vládou Petra Nečase (červenec 2010 – červenec 2013).⁵⁶

Mezi první Klausovy spory o jmenování lze zařadit případ jmenování Milana Urbana ministrem průmyslu a obchodu v roce 2003. Prezident tehdy pochyboval, zda je Urban dostatečně kvalifikovaný pro vykonávání této funkce. Zejména Klaus zajímalo, zda Milan Urban umí alespoň jeden světový jazyk. Poté, co bylo Klausovi oznámeno, že Urban ovládá dokonce dva světové jazyky, angličtinu a francouzštinu, a Špidla ve své vládě již nehodlá dělat další změny, byl Urban jmenován na post ministra.⁵⁷

Dle politologů a ústavních právníků nejospravedlnějším odmítnutím jmenování kandidáta na ministra byl případ, kdy prezident Klaus odmítnul jmenovat premiérem Jiřím Paroubkem (ČSSD) navrženého Davida Ratha na ministra zdravotnictví na konci října 2005 kvůli střetu zájmů.⁵⁸ Klaus dal Rathovi podmínku, kterou když splní, tak jej do úřadu jmenuje. Rath musel odstoupit z funkce předsedy Lékařské komory, neboť by podle Klausovy vykonávání funkce předsedy komory a ministra bylo v rozporu s čl. 70 Ústavy, který stanovuje, že „Člen vlády nesmí vykonávat činnosti, jejichž povaha odporuje výkonu jeho funkce. Podrobnosti stanoví zákon.“⁵⁹ Dále musel Rath ukončit své soukromé podnikání.⁶⁰ Premiér Paroubek do doby jmenování ministrem učinil Davida Ratha prvním náměstkem a pověřil jej řízením ministerstva zdravotnictví. Poté, co Rath podmínku odstoupení z předsednického křesla komory splnil, a své soukromé podnikání převedl na své příbuzné, jmenoval jej prezident Klaus na začátku listopadu 2005 na ministerský post.⁶¹

Ve druhé polovině prosince 2006 se u Václava Klausy objevily další pochyby, tentokrát ohledně jmenování Karla Schwarzenberga (nominovaný za Stranu zelených) ministrem zahraničí do druhé vlády Mirka Topolánka. Klaus dal významně najevo svůj nesouhlas nejen s kandidátem do čela české diplomacie po novoročním obědě s premiérem Topolánkem: „Z mého prezidentského pohledu bych si dovedl představit spoustu jmen úplně

⁵⁶ Období vlády je vždy uváděno od jmenování do konce úřadu, nikoliv do podání demise vlády.; Vláda ČR. Historie minulých vlád: Přehled vlád ČR: 1993-2021 ČR. *Vláda ČR* [online].

⁵⁷ ČTK. Se jmenováním některých ministrů měli problém Havel i Klaus. Nakonec ale ustoupili. *IRozhlas.cz* [online]. Český rozhlas, 17. 6. 2018.; ČTK. Přehledně: S přijetím demise či odvoláním ministra váhali i Havel a Klaus. *Česká justice* [online]. Media Network, 7. 5. 2017.

⁵⁸ ČTK. Se jmenováním některých ministrů... *IRozhlas.cz* [online].

⁵⁹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

⁶⁰ ČTK. Se jmenováním některých ministrů... *IRozhlas.cz* [online].

⁶¹ STRAŠÍKOVÁ, L. Může prezident kádrovat ministry?... *ČT24* [online].

jinak, ale nemáme prezidentský systém a prezident nediktuje vládu. Samozřejmě bych si představoval jména výrazně jiná.“⁶² Dále Klaus vyjádřil obavy, zda bude Schwarzenberg dostatečně hájit zájmy ČR vzhledem ke svému blízkému vztahu k Rakousku a švýcarskému občanství. Schwarzenberg si však Klausovy výtky již v prosinci nebral příliš k srdci a reagoval na ně: „Někteří mě mají rádi, někteří mě nemají rádi, to je samozřejmé.“⁶³ Na začátku ledna však Klaus Schwarzenberga i spolu s celou Topolánkovou druhou vládou jmenoval do příslušných postů.⁶⁴

Na začátku prosince 2012 se Klaus vyslovil kriticky ohledně odborné způsobilosti u Karolíny Peake (LIDEM) navržené na pozici ministryně obrany. „Nedokážu si představit, že se paní Peake stane přes noc odbornicí na armádu a že vojáci, statní mužové, přijmou takovou dívku v roli ministryně obrany,“ prohlásil prezident.⁶⁵ Do čela resortu však prezident i přes vlastní negativní názor nominovanou Peake jmenoval. Ta však hned následující den po jmenování do čela ministerstva odvolala tři významné úředníky resortu včetně prvního náměstka Vlastimila Picka (coby hlavního aktéra negociace o prodloužení pronájmu stíhaček Gripen), ačkoliv se po jmenování nechala slyšet, že nebude provádět významné personální změny. Premiér Petr Nečas (ODS) se v reakci na to vyjádřil: „Vyřadit klíčového vyjednaváče, který má na starosti vyjednávání nadzvukových letounů, považuji za projev nezodpovědného diletantismu. To je prostě chybný krok.“⁶⁶ A doplnil to ještě ostřejší kritikou: „Má důvěra nepoklesla k nule, poklesla do záporných hodnot.“⁶⁷ Tento čin vyvolal další kritiku také ze strany prezidenta, a Peake tak byla po osmi dnech ve funkci po Nečasově návrhu a Klausově schválení premiérový žádosti odvolána z důvodu ztráty důvěry, ačkoliv před jmenováním do čela silového resortu zastávala funkci místopředsedkyně vlády a předsedkyně legislativní rady vlády.⁶⁸

⁶² BARTONÍČEK, Radek. Klaus při obědě s premiérem vládě na chuť nepřišel. *IDnes.cz* [online]. Mafra, 2. 1. 2007.

⁶³ *Otázky Václava Moravce - 7. leden 2007* [online]. 46. min. Česká televize: iVysílání, 7. 1. 2007.

⁶⁴ ČTK. Se jmenováním některých ministrů... *IRozhlas.cz* [online].

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ KUCHYŇOVÁ, Zdeňka. Karolína Peake /LIDEM/ opouští po osmi dnech ministerstvo obrany. *Radio Prague International* [online]. 21. 12. 2012.

⁶⁷ Tamtéž.

⁶⁸ MEDEK, Petr, Tereza BARTUŇKOVÁ, Martina SPĚVÁČKOVÁ, Mirko KAŠPAR a Veronika NEPRAŠOVÁ. Peake jako ministryně obrany po osmi dnech skončila, její strana hrozí odchodem z vlády. *IRozhlas.cz* [online]. 20. 12. 2012.

3 Spory o jmenování navržených ministrů a odvolání ministra během prezidentství Miloše Zemana

Tato kapitola nejprve uvádí do politického dění po začátku Zemanova prezidentského mandátu. Dále seskupuje spory o jmenování navržených členů vlád a odvolání ministra během prezidentství Miloše Zemana. Přiblíženy jsou zejména spory během vlády Bohuslava Sobotky a první a druhé vlády Andreje Babiše. Ty jsou popsány chronologicky a jednotlivé vlády řazeny jako podkapitoly. V poslední podkapitole je obsáhnuto zachycení a uspořádání hlavních typů Zemanových argumentací, jež při těchto sporech o jmenování používal, a snaha o ověření, zda prezident volil takové argumenty, u nichž bylo možno očekávat pozitivní odezvu ve veřejné debatě.

Během prezidentství Miloše Zemana od 8. března 2013 do 8. března 2023 (kdy vyprší Zemanův druhý mandát) doposud úřadovalo celkem šest vlád: vláda Petra Nečase (jmenována Václavem Klausem; červenec 2010 – červenec 2013), tzv. úřednická vláda Jiřího Rusnoka (červenec 2013 – leden 2014), vláda Bohuslava Sobotky (leden 2014 – prosinec 2017), první a druhá vláda Andreje Babiše (vláda bez důvěry prosinec 2017 – červen 2018, červen 2018 – prosinec 2021), vláda Petra Fialy (prosinec 2021 – dosud).⁶⁹

Miloš Zeman vyjádřil výhrady ke jmenování ministrů již u prvního sestavování vlády od jeho uvedení do prezidentského úřadu – u vlády Bohuslava Sobotky – nepočítá-li se tedy Nečasova vláda jmenovaná Klausem a formálně tzv. úřednická vláda Jiřího Rusnoka, která bývá kvůli okolnostem jejího vzniku některými politology označována za kabinet prezidentský⁷⁰. Po pádu středopravé vlády Petra Nečase v polovině června 2013 kvůli politické aféře, razii na Úřadu vlády z důvodu korupce a zneužití pravomoci úřední osoby⁷¹ (tzv. kauza Nagyová), totiž prezident jmenoval vládu Jiřího Rusnoka, ekonoma, bývalého ministra financí Zemanovy vlády (duben 2001 – červenec 2002), exministra průmyslu a obchodu ve Špidlově vládě (červenec 2002 – březen 2003), svého přítele a ekonomického poradce Strany Práv Občanů ZEMANOVCI.⁷² Zeman po přijetí Nečasovy vládní demise

⁶⁹ Období vlády je vždy uváděno od jmenování do konce úřadu, nikoliv do podání demise vlády.

⁷⁰ BRUNCLÍK, Miloš, 2014. Prezident Zeman rok první. Prezidentský kabinet v parlamentním systému?. *CI Time: Odborný analytický měsíčník* [online]. CI Consult & Research, duben 2014, 4(2). s. 16.; BRUNCLÍK, Miloš, 2014. Co jsou úřednické kabinety a za jakých okolností vznikají? *Česká republika v mezinárodním srovnání. Acta Politologica*. 6(1), 1-23. s. 11.

⁷¹ ZELENKA, Jakub. Lánský puč rozhodoval také o zahraniční politice. Zaorálek by se ministrem nestal, vzpomíná Sobotka. *Deník N* [online]. 14. 9. 2020.

⁷² NĚMEC, Jan. Tři ministři, Dušek i Šlouf. Zeman vytáhl esa do voleb. *Aktuálně.cz* [online]. 5. 9. 2010.

jmenoval nový kabinet 10. července 2013, ačkoliv bylo téměř jisté, že nově ustavené vládě Poslanecká sněmovna nevysloví důvěru, a ačkoliv Miroslava Němcová (ODS) získala 101 hlasů poslanců podporujících její případnou vládu. Miloš Zeman nevyslyšel ani názor opozičních poslaneckých stran, které si přály předčasné volby.⁷³ Jiří Rusnok, předseda vlády podle Zemanových slov „složené z profesionálů“⁷⁴ (veřejností však přezdívané „vlády přátel Miloše Zemana“⁷⁵), po očekávaném vyslovení nedůvěry podal 13. srpna demisi. Následovalo rozpuštění dolní komory Parlamentu a předčasné volby na konci října 2013, ve kterých zvítězili sociální demokraté, následování novým středovým populistickým hnutím podnikatele Andreje Babiše ANO 2011.⁷⁶ Kvůli složitému povolebnímu vyjednávání a následným prezidentovým výtkám ke jmenování navržených kandidátů na ministry, ale zasedal Rusnokův kabinet v demisi až do konce ledna 2014.⁷⁷

3.1 Vláda Bohuslava Sobotky

V prosinci 2013 a lednu 2014 vyjádřil prezident Zeman nelibost s několika kandidáty na ministerské posty v nově vznikajícím kabinetu formovaným předsedou ČSSD Bohuslavem Sobotkou. Ke vzniku Sobotkovy vlády je ovšem nejprve nutné zmínit tzv. lánský puč označující povolební schůzku na zámku v Lánech, kterou na konci října 2013 inicioval prezident Zeman s jemu blízkými lidmi z ČSSD (Michal Hašek, Jeroným Tejc, Milan Chovanec a další)⁷⁸ se záměrem jejich dosazení do čela této strany. Bohuslav Sobotka měl údajně u Miloše Zemana „černý puntík“ již od roku 2002, kdy byl končící premiér Zeman vyzván vedením ČSSD, aby kandidoval na prezidenta. Několik sociálních demokratů včetně Sobotky, tehdejšího ministra financí, však na poslední chvíli Zemanovi odmítlo vyjádřit podporu.⁷⁹ Zeman pak proto již v roli prezidenta chtěl po volbách do Poslanecké sněmovny v říjnu 2013 zabránit Sobotkovi stát se premiérem. Naopak jím chtěl učinit někoho z „prozemanovského“ křídla ČSSD s Michalem Haškem v čele.

⁷³ BRUNCLÍK, Miloš a Michal KUBÁT, 2016. Český demokratický režim po roce 2012: přechod k poloprezidencialismu?. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*. 52(5). s. 636-639.

⁷⁴ ČT 24. Rusnokův tým považuje za „vládu odborníků“ jen 15 procent Čechů. *ČT24* [online]. 4. 8. 2013.

⁷⁵ ZELENKA, Jakub. Rusnokova vláda bez důvěry otevřela Číně vstupní bránu do východní Evropy. Získali jsme svědectví jejích ministrů. *Deník N* [online]. 11. 8. 2020.

⁷⁶ Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25.10. – 26.10.2013. *Volby.cz - Český statistický úřad* [online].

⁷⁷ BRUNCLÍK a KUBÁT, 2016. Český demokratický režim... s. 636-639.; Vláda ČR. Historie minulých vlád: Přehled vlád ČR: 1993-2021 ČR, Jiří Rusnok. *Vláda ČR* [online]. 2022.

⁷⁸ ZELENKA, Jakub. Lánský puč rozhodoval... *Deník N* [online].

⁷⁹ LIDOVKY.CZ a ČTK. Lánský puč? Směs thrilleru, dramatu a frašky, píše Reuters. *Lidovky.cz* [online]. 19. 11. 2013.

Bohuslav Sobotka však tento „puč“ ustál, následovaly ale Zemanovy námitky ke jmenování navrženého Milana Chovance (ČSSD) do čela resortu vnitra, Jana Mládky (ČSSD) na ministra průmyslu a obchodu, Martina Stropnického (ANO) do vedení ministerstva obrany nebo Andreje Babiše (ANO) na post ministra financí.

Prezidentovi se nelíbilo Chovancovo rychlé bakalářské studium práv na Západočeské univerzitě v Plzni⁸⁰, které absolvoval během devíti měsíců.⁸¹ Chovanec však podezření z nestandardně rychlého studia odmítl a prezidentovi získání titulu osvětlil a podložil dokumenty.⁸² U Jana Mládky byl Zemanovi trnem v oku zisk bezpečnostní prověrky u Národního bezpečnostního úřadu, o kterou Mládek sám v roce 2001 zažádal, ale úřad mu ji nevydal kvůli údajným vazbám na podezřelé ruské podnikatele.⁸³ Jan Mládek se proti tomu ohradil, že jeho prověrka nebyla neudělena, ale přerušena.⁸⁴

Zeman se dále vyhradil proti navrženým kandidátům, kteří měli „nulovou odbornou praxi“⁸⁵ pro daný post. Tím Zeman narážel zejména na Martina Stropnického ucházejícího se o vedení resortu obrany.⁸⁶ V prosinci 2013 se prezident vyjádřil pro Český rozhlas v Hovorech z Lán, že by Stropnický, pokud by byl navržen, neměl být ministrem obrany: „Když se spekuluje o tom, že by byl ministr obrany, tak se obávám, že by to byla druhá Karolína Peake, protože pokud jsem správně informován, tak Martin Stropnický nemá s obranou vůbec nic společného.“⁸⁷ Stropnický po schůzce se Zemanem uvedl, že mu prezident „nebude klást žádnou zásadní překážku“⁸⁸, ale že by jej raději jmenoval do čela ministerstva zahraničí nebo kultury.⁸⁹ Prezident budoucího člena vlády zkoušel i z počtu tanků vlastněných Armádou ČR.⁹⁰

Miloš Zeman chtěl původně vyžadovat po kandidátech na ministry negativní

⁸⁰ S Fakultou právnickou Západočeské univerzity v Plzni je spjata tzv. kauza plzeňských práv z roku 2009 – případy údajných podvodů s udělováním akademických titulů, plagiátorství, a právě i nestandardně rychlých studií.

⁸¹ KOPECKÝ, Josef. Stropnický u Zemana prošel, prezident ho zkoušel z počtu tanků. *IDnes.cz* [online]. Mafra, 22. 1. 2014.

⁸² ČT 24. Chovanec má své studium v Plzni za správné, brání se dokumenty. *ČT24* [online]. 10. 1. 2014.

⁸³ ČT 24. Zemanovi vadí ve vládě Mládek, Chovanec i ministři s nulovými zkušenostmi. *ČT24* [online]. 10. 1. 2014.

⁸⁴ ČT 24. Chovanec má své studium... *ČT24* [online].

⁸⁵ ČT 24. Zemanovi vadí ve vládě... *ČT24* [online].

⁸⁶ Tamtéž.

⁸⁷ HUSÁROVÁ, Lucie a Simona BARTOŠOVÁ. Zeman: Martin Stropnický z hnutí ANO by neměl být ministrem obrany. *IRozhlas.cz* [online]. 8. 12. 2013.

⁸⁸ JANSOVÁ, Lenka a Jaroslav GAVENDA. Prezident přijal sedm ministerských kandidátů. Všichni věří ve své jmenování. *Český rozhlas Radiožurnál* [online]. 22. 1. 2014.

⁸⁹ Tamtéž.

⁹⁰ Tamtéž.

lustrační osvědčení, to by ale mohlo stát v cestě jmenování Andreje Babiše. Nakonec byl tento problém vyřešen prezidentovou podmínkou, že s Babišovým jmenováním svolí, pokud projde služební zákon prvním čtením ve sněmovně⁹¹ – ačkoliv to, že zákon projde prvním čtením, nezaručuje žádné další pozměňovací návrhy v dalších čteních. Sněmovna však zákon v prvním čtení v lednu 2014 schválila, a Zemanova podmínka tak byla splněna.⁹² Na konci ledna 2014 proto byla prezidentem jmenována vláda v čele s premiérem Sobotkou.⁹³

3.2 První vláda Andreje Babiše

Mezi debaty týkající se prezidentských odmítnutí jmenování kandidátů na ministry patří také případ odmítnutí jmenování Miroslava Pocheho (ČSSD) v květnu–červnu 2018, krátce po začátku Zemanova druhého prezidentského mandátu. Poche měl být navržen na post ministra zahraničních věcí v nově vznikající první vládě Andreje Babiše. Prezident se však v polovině května vyjádřil, že (v té době europoslanec) Pocheho nebude jmenovat do čela české diplomacie menšinové vlády ANO a ČSSD podporované komunisty.⁹⁴ Pro Parlamentní listy Miloš Zeman argumentoval tím, že Poche v květnu 2015 vydal proimigrační článek ve prospěch migračních kvót, což je v rozporu s dlouhodobou politikou České republiky.⁹⁵ Ve vyjádření pro Radiožurnál objasnil mluvčí prezidenta Jiří Ovčáček další důvody prezidenta: „Pan Poche zastává vyhraněné protiizraelské postoje a zastává také vyhraněné postoje proti současnému prezidentovi Spojených států amerických, tedy proti prezidentovi země, která je naším bytostným spojencem.“⁹⁶ Dalším trnem v oku bylo prezidentovi působení Miroslava Pocheho v pražské komunální politice.⁹⁷ Předseda ČSSD Jan Hamáček si za svým členem stál, avšak Andrej Babiš pověřený sestavením vlády jednak začal odmítat Pocheho kandidaturu z důvodu rozdílnosti názorů o migraci, jednak také chtěl vyhovět přání nejen Zemana, ale i komunistů, bez jejichž hlasů by jeho nový kabinet nezískal důvěru.⁹⁸ Do koaliční šarvátky také ještě významněji vstoupil prezident, jehož

⁹¹ ČT 24. Zemanovi vadí ve vládě... ČT24 [online].

⁹² ČTK. Se jmenováním některých ministrů... IRozhlas.cz [online].

⁹³ Vláda ČR. Historie minulých vlád: Přehled vlád ČR: 1993-2021 ČR, Bohuslav Sobotka. *Vláda ČR* [online]. 2022.

⁹⁴ ČTK. Se jmenováním některých ministrů... IRozhlas.cz [online].

⁹⁵ ČTK a Lidovky.cz. ČSSD chce do vlády Tomana, Staňka, Krčála a Zemanem odmítaného Pocheho. Ten se chce s prezidentem sejít. *Lidovky.cz* [online]. Mafra, 18. 5. 2018.

⁹⁶ KOTTOVÁ, Anna. Prezident Zeman nikdy nejmenuje Pocheho ministrem, reagoval Ovčáček na twitteru. *IRozhlas.cz* [online]. 16. 6. 2018.

⁹⁷ ČT 24. Česko se dočkalo ministra zahraničí. Prezident Zeman jmenoval Tomáše Petříčka. ČT24 [online]. 16. 10. 2018.

⁹⁸ KOTTOVÁ, A. Prezident Zeman nikdy nejmenuje... IRozhlas.cz [online].

mluvčí v polovině června na Twitteru rázně oznámil: „Tuhle nedůstojnou šarádu v režii ČSSD utneme velmi rychle. Pan prezident Miroslava Pocheho NIKDY nejmenuje ministrem zahraničních věcí.“⁹⁹ A premiér Babiš se mezitím rozhodl na schůzce s prezidentem Pocheho ani nenavrhnout ke jmenování.¹⁰⁰

Ústavní právník Jan Kysela se k výroku prezidenta vyjádřil: „Není to protiústavní, protože nejsme ve sféře regulované Ústavou.“ Kysela totiž argumentoval, že Miroslav Poche nebyl ještě ani na seznamu premiérem navržených jmen na ministry.¹⁰¹ Aleš Gerloch, také ústavní právník, s názorem Kysely souhlasil: „Aktuální situaci chápu tak, že jmenovaný předseda vlády rozhodl nenavrhnout pana Pocheho na funkci ministra zahraničních věcí. Z toho mi ústavně plyne, že prezident republiky ho nemůže ani jmenovat, ani odmítnout.“¹⁰²

Během letních měsíců byla situace dočasně vyřešena dosazením Jana Hamáčka, který již zastával funkci ministra vnitra, také do čela resortu zahraničí. Nakonec však byla zdánlivě patová situace vyřešena ústupkem ze strany sociálních demokratů, kteří za nového kandidáta na post ministra zahraničí na začátku září nejprve neúspěšně navrhli Jakuba Landovského, náměstka na ministerstvu obrany¹⁰³, a poté – již úspěšně – Tomáše Petříčka, politického náměstka na ministerstvu zahraničí a Pocheho asistenta v Evropském parlamentu.¹⁰⁴ Petříček se dočkal usednutí do ministerského křesla, a tedy oficiálního stvrzení prezidentem, v polovině října 2018. Celá vládní krize vyvolaná hlavně Milošem Zemanem tak trvala od května do října, a po třech a půl měsících od jmenování vlády mohl za sociální demokraty do křesla usednout ne pouze dočasný ministr.¹⁰⁵

3.3 Druhá vláda Andreje Babiše

Další bouřlivou debatu pak vyvolalo odkládané přijetí demise ministra kultury Antonína Staňka (ČSSD) v květnu až červenci 2019 a následné jmenování nominanta ČSSD do této funkce ve druhé vládě Andreje Babiše (2018–2021). Staněk byl kritizován za nedostatečně prověřené odvolání ředitelů Národní galerie Praha Jiřího Fajta a Muzea umění Olomouc

⁹⁹ OVČÁČEK, Jiří. [Tuhle nedůstojnou šarádu...] In: *Twitter* [online]. 16. 6. 2018.

¹⁰⁰ IROZHLAS.CZ. Zemanovo prohlášení o Pochem je nevhodné, nikoli protiústavní, míní právník Kysela. *Irozhlaz.cz* [online]. Český rozhlas, 16. 6. 2018.

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ ČT 24. Právo: Místo Pocheho by mohl křeslo ministra zahraničí obsadit Landovský. *ČT24* [online]. 25. 8. 2018.

¹⁰⁴ DOLEJŠÍ, Václav. Kdo je Tomáš Petříček, kterého za sebe Poche nastrčil na post ministra zahraničí. *Seznam Zprávy* [online]. Seznam.cz, 18. 9. 2018.

¹⁰⁵ ČT 24. Česko se dočkalo ministra zahraničí... *ČT24* [online].

Michala Soukupa. Ve druhé polovině května proto, po návrhu šéfa sociálních demokratů Jana Hamáčka a schválení premiéra Andreje Babiše, podal demisi. Prezident Zeman ji však odmítl přijmout z důvodu, že ministr odhalil na svém resortu podstatná ekonomická pochybení. Hamáček chtěl místo Staňka navrhnout Michala Šmardu, v té době místopředsedu ČSSD a starostu Nového Města na Moravě, o vhodnosti tohoto kandidáta pro ministerstvo kultury však pochyboval premiér Babiš.¹⁰⁶

Většina ústavních právníků v tomto případě tvrdila, že pro takové odmítnutí ze strany prezidenta tu není prostor¹⁰⁷, neboť je to situace, která se má řešit bez zbytečného odkladu podle čl. 74 Ústavy „Prezident republiky odvolá člena vlády, jestliže to navrhne předseda vlády,“¹⁰⁸ nikoliv podle čl. 62 písm. a) Ústavy, podle kterého již v minulosti na nějakou dobu pozdrželi demisi ministrů Václav Klaus i Václav Havel. Ústavní právník Jan Wintřon oponoval, že prezident nejprve opravdu nemusel demisi přijmout, neboť ji nenavrhнул přímo předseda vlády. Pokud by se tak ale stalo, Zeman by dle Wintřona musel Babišovu návrhu vyhovět.¹⁰⁹

Premiér však návrh na odvolání ministra Antonína Staňka a jeho výměnu za Michala Šmardu opravdu prezidentovi podal, ten Staňka ale odvolal až na konci července, po dvou měsících vládní krize, kdy i sociální demokraté hrozili odchodem z vlády. Řízením ministerstva byl do poloviny srpna pověřen René Schreier, náměstek pro řízení sekce ekonomické a provozní. Ústavní právník Jan Kysela je však toho názoru, že: „Absence ministra je v rozporu s Ústavou i kompetenčním zákonem.“¹¹⁰ Zeman však Šmardu odmítl jmenovat, a nakonec se i on sám kandidatury vzdal. Celá situace byla vyřešena po více než třech měsících až na konci srpna 2019 kompromisem v podobě jmenování Lubomíra Zaorálka do čela ministerstva.¹¹¹

3.4 Argumentace Zemanových odmítnutí jmenování ministrů a odpověď veřejnosti

Miloš Zeman odůvodňoval odmítnutí či výtky ke jmenování navržených ministrů různými

¹⁰⁶ FIALA, Adam. Prezident nepřijal demisi ministra kultury Staňka. Babiš hodlá navrhnout jeho odvolání. *ČT24* [online]. 28. 5. 2019.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

¹⁰⁹ FIALA, A. Prezident nepřijal demisi ministra... *ČT24* [online].

¹¹⁰ BOHUSLAVOVÁ, Renáta. Ministerstvo kultury povede náměstek René Schreier, řekl Babiš. *Novinky.cz* [online]. Borgis a.s., Seznam.cz, 31. 7. 2019.

¹¹¹ KOTTOVÁ, Anna a ČTK. ‚Kulturní památky, pane ministře, netleskají.‘ Prezident Zeman pověřil Zaorálka vedením kultury. *IRozhlas.cz* [online]. Český rozhlas, 27. 8. 2019.

způsoby a argumenty. Pod okruhy argumentace budou v této podkapitole přiřazeny jednotlivé případy odmítnutí nebo vyjádření nesouhlasu s kandidáty na ministerské posty. Pozornost je věnována zejména těm hlavním a nejčastějším odůvodněním; ta jsou seřazena chronologicky podle prvních z případů. Dále následuje ověření hypotézy, zda prezident volil takové argumenty, u nichž očekával pozitivní odezvu ve veřejné debatě či u veřejného mínění.

Prezident Zeman odmítal navržené kandidáty nebo se vyhrazoval proti jejich jmenování z důvodu:

- a) jejich vzdělání;
- b) bezpečnostního rizika pro stát;
- c) nedostatečné kvalifikace či odborné praxe;
- d) názorů v rozporu s dlouhodobou politikou ČR.

Pod argumentaci vzděláním lze zařadit námitky Miloše Zemana ke jmenování Milana Chovance při sestavování vlády Bohuslava Sobotky (viz podkapitola 3.1). Prezidentovi tehdy vadilo Chovancovo podezřele rychlé studium plzeňských práv: „Předpokládám, že jste ještě nezapomněli aféru kolem plzeňských práv, a mohu se ptát, zda ten, kdo svůj vysokoškolský titul získal na této fakultě, a to v průběhu devíti měsíců, má dostatečnou kvalifikaci,“ vyjádřil se Zeman 10. ledna 2014 na brífinku.¹¹² Je třeba vysvětlit, že se Fakulta právnická ZČU v Plzni od roku 2009 zabývala kauzami spojenými právě s rychle absolvovaným studiem, podvody s udělováním titulů atd. Zároveň je však na místě zmínit, že žádné požadavky na vzdělání ministra nejsou stanoveny ani ústavou, ani zákonem. Například u Pavla Dostála, někdejšího člena vlády Miloše Zemana (a později i člena kabinetů Vladimíra Špidly, Stanislava Grosse a Jiřího Paroubka), nedosažené vysokoškolské vzdělání tehdejšímu premiérovi Zemanovi nevadilo.¹¹³ Také lze zmínit dočasného ministra zahraničí a exministra vnitra vlády Andreje Babiše Jana Hamáčka, kterého Miloš Zeman jmenoval do úřadů už v roli prezidenta.¹¹⁴

Důvod bezpečnostního rizika pro Českou republiku prezident uvedl u návrhu Jana Mládky na ministra průmyslu Sobotkova kabinetu, kterému Národní bezpečnostní úřad

¹¹² ČT 24. Zemanovi vadí ve vládě... *ČT24* [online].

¹¹³ Vláda ČR. Historie minulých vlád: Přehled vlád ČR: 1993-2021 ČR: Miloš Zeman: Pavel Dostál. *Vláda ČR* [online]. 4. 8. 2004.; ČRO DVOJKA. Přepis: Jak to vidí Petr Just – 13. prosince 2021. *Český rozhlas Dvojka* [online]. 14. prosinec 2021.

¹¹⁴ ČTK a AKTUÁLNĚ.CZ. Titul bakaláře na ministra nestačí, tvrdí Zeman. Lipavského nejmenuje ze čtyř důvodů. *Aktuálně.cz* [online]. *Economia*, 10. 12. 2021.

pozastavil bezpečnostní prověrku (viz podkapitola 3.1). Zeman se tehdy nechal slyšet: „Vůbec netvrdím, že má mít každý ministr prověrku, ale když o ni sám požádá a když mu ji bezpečnostní úřad odmítne udělit, tak si kladu otázku, zda není bezpečnostním rizikem.“¹¹⁵

Pod argumentaci nedostatečnou kvalifikací lze zahrnout případ Martina Stropnického, podle Zemana kandidáta bez zkušeností (viz podkapitola 3.1). „Jestliže zde prokazatelně existují resorty, kde je ona nulová praxe, pak moje první výhrada se týká toho, že ministr, který o resortu nic neví, by neměl být ministrem,“ uvedl prezident na tiskové konferenci 10. ledna 2014.¹¹⁶

Případ, kdy byl Miroslav Poche Zemanem odmítnut dokonce ještě dříve, než byl řádně navržen premiérem Babišem na post ministra zahraničí, lze zasadit pod argumentaci nesouladu názorů kandidáta s dlouhodobou politikou České republiky, v tomto případě tedy zahraniční. Poche prezidentovi nevyhovoval z důvodu jeho článku vydaného v květnu 2015 ve prospěch migračních kvót, protiizraelského stanoviska nebo vymezeného postoje proti tehdejšímu prezidentovi USA Donaldu Trumpovi (viz podkapitola 3.2).

Jako další okruhy argumentace – nikoliv však použité prezidentem Zemanem, ale prezidentem Klausem – lze uvést: jazyková nevybavenost či nedostatečnost, o kterou se prezident opíral u návrhu Milana Urbana na post ministra průmyslu a obchodu; rozpor se zákonem, v němž byl David Rath kvůli střetu zájmů; nebo gender „nehodící se“ pro daný resort, jímž Václav Klaus odůvodnil své nesympatie ke jmenování Karolíny Peake do čela ministerstva obrany. Za nejsilnější, nejvíce ospravedlnitelný z těchto dalších argumentů, na kterém se shodovala i většina odborné veřejnosti, lze považovat Rathův střet se zákonem, konkrétně s čl. 70 Ústavy¹¹⁷, kdy prezident Klaus nejmenoval navrženého Ratha do funkce ministra zdravotnictví do té doby, než ukončil své soukromé podnikání, a hlavně působení na pozici předsedy Lékařské komory (viz podkapitola 2.2).

Lze říci, že prezident Havel používal dva stejné typy argumentace jako Miloš Zeman – argumentaci bezpečnostním rizikem pro stát u Jana Kavana a Václava Grulichy v červenci 1998, a argumentaci spornými názory s dlouhodobou politikou ČR. Druhého typu si lze všimnout jak u Jana Kavana, který byl skeptický ke vstupu do NATO, tak i u Miroslava

¹¹⁵ ČT 24. Zemanovi vadí ve vládě... ČT24 [online].

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Grégra, který měl jiné názory na jadernou energetiku ČR.

Vyvstává otázka, proč prezident Zeman tyto typy argumentace volí – například zda díky nim očekává pochopení nebo pozitivní odezvu u svých podporovatelů, případně části veřejnosti. Také se nabízí domněnka, že se chce části veřejnosti přizpůsobit svými vyjádřeními. Lze se také ptát na to, zda svými spory o jmenování chce zastřít jiná, pro něj ne tolik pohodlná, témata a vyznít tak například lépe v médiích.

Politologové Martin Vérteši a Lubomír Kopeček podrobili výzkumu tzv. agenda-setting¹¹⁸ prezidenta Zemana ve významných českých tištěných médiích v období od března 2017 do března 2019. Podle Martina Vértešeho a Jakuba Šeda prezident Zeman některé kauzy negativně vyznívající pro jeho osobu řešil tím, že se snažil debatu přetvořit, přerámovat a nastolit téma jiné, pro něj příhodné a pohodlnější.¹¹⁹ Politologové se ve výzkumu zaměřili na Zemanovo ovlivňování mediální agendy v osmi tématech včetně čínských investic v Česku nebo podpory Izraele, u kterých se mu přerámování mediální debaty v pozorovaném období dařilo. Podle autorů lze například prezidenta nazvat klíčovým autorem či podněcovatelem nastolování tématu přesunu české ambasády v Izraeli z Tel Avivu do Jeruzaléma. Vérteši s Kopečkem Zemanovu zásadní roli přisuzují tomu, že byl politikem, jenž tuto myšlenku jako první vůbec na české politické pole přinesl. Zároveň se podle výzkumu doba, kdy o tomto tématu řečnil, shoduje s dobou, kdy o tomto tématu média začala psát.¹²⁰ Z výzkumu je příhodné vystihnout závěr, že otázka čínských investic prochází v médiích změnou postupně od pozitivního k negativnímu vnímání a v médiích vyznívá rozporuplně s postojem Miloše Zemana. Z mediálních textů obsahujících Zemanovu podporu Izraele a přesun české ambasády, vychází pro prezidenta naopak pozitivně a texty se Zemanovým stanoviskem k otázce shodují. Podle autorů prezident Zeman „promyšleně pracuje na svém veřejném obrazu a je mužem dynamicky chápaných témat“, mezi tématy obratně proplouvá a podle dané situace k nim i někdy mění své postoje.¹²¹ Také podle názoru Lubomíra Kopečka v rozhovoru pro Seznam zprávy na začátku srpna 2019 je Miloš Zeman „schopen do určité míry dobře číst nálady části

¹¹⁸ Tzv. agenda-setting je koncept nastolování agendy, nastolování témat jako důležitých s pozitivním výsledkem pro autora tématu.

¹¹⁹ ŠEDO, Jakub a Martin VÉRTEŠI, 2018. První prezidentství Miloše Zemana. In ŠEDO, Jakub (ed.). *České prezidentské volby v roce 2018: jiný souboj, stejný vítěz*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury: Masarykova univerzita. 8–49. s. 48.

¹²⁰ VÉRTEŠI, Martin a Lubomír KOPEČEK, 2021. Nastolování politických témat a ovlivňování mediální agendy prezidentem Milošem Zemanem: Čínské investice, podpora Izraele a sankce proti Rusku. *Acta Politologica*. 13(3), 46–66. s. 54–55.

¹²¹ Tamtéž, s. 63–64.

společnosti a přizpůsobit se tomu“.¹²²

Pro ověření hypotézy, že prezident Zeman volí argumenty, u nichž očekává přívětivou odezvu u veřejného mínění, lze použít také výzkum veřejného mínění. Výzkum „Naše společnost“ Centra pro výzkum veřejného mínění Akademie věd ČR (CVVM) se koná pravidelně desetkrát ročně na reprezentativním vzorku populace ČR od 15 let, přičemž je prováděn vždy přibližně na 1000 dotazovaných.¹²³ Výzkumy není možné považovat za naprosto relevantní pro ověření hypotézy, jelikož pro témata spokojenosti s politickou situací a důvěry prezidentovi ČR jsou CVVM využívány otázky: „*Zamyslíte-li se nad celkovou současnou politickou situací v České republice, řekl byste, že jste s ní velmi spokojen, spíše spokojen, ani spokojen, ani nespokojen, spíše nespokojen, velmi nespokojen?*“ a „*Řekněte prosím, důvěřujete prezidentovi ČR: rozhodně důvěřujete, spíše důvěřujete, spíše nedůvěřujete, rozhodně nedůvěřujete?*“.¹²⁴ Výzkumy se tedy dotazovaných neptají na důvody spokojenosti či nespokojenosti a důvěry či nedůvěry, a jsou tak možné a pravděpodobné jiné faktory a názory ovlivňující výběr respondentů na nabízených škálách nebo je možné zohlednění pouze dlouhodobého vnímání. I přesto je ale zajímavé a přínosné uvést nálady veřejného mínění v dobách prezidentových sporů.

Od září 2013 do února 2014, kdy byly v září kvůli nevyslovení důvěry Poslaneckou sněmovnou Rusnokově vládě vypsány předčasné volby, v prosinci–lednu vyjadřoval prezident své výtky k nominovaným členům do Sobotkovy vlády a na konci ledna byla jmenována vláda, zaznamenalo CVVM nespokojenost s politickou situací na výrazném ústupu ze zářijových 76,3 % na únorových 50,7 %. Spokojenost naopak rostla v září 2013 ze 4,6 % na 13,2 % v únoru 2014. Číslo ani spokojených, ani nespokojených s politickým děním také od září vzrostlo z 16,4 % na únorových 33,2 % respondentů. Důvěra prezidentovi ČR v listopadu 2013 výrazněji klesla ze zářijových 52,9 % na 39,2 % a nedůvěra vzrostla ze zářijových 44,6 % na významnějších 56,8 %. V lednu byl opět zaznamenán mírný nárůst důvěry na 41,7 % a ústup nedůvěry na 54,4 %.¹²⁵

V květnu–červnu 2018 prezident Zeman odmítal jmenovat Miroslava Pocheho ministrem zahraničí krátce po začátku svého druhého prezidentského mandátu. V květnu

¹²² DOLEJŠÍ, V. U Zemana získala s věkem navrch... *Seznam Zprávy* [online].

¹²³ CVVM AV ČR. Časové řady vybraných otázek z výzkumu Naše společnost. *Centrum pro výzkum veřejného mínění Akademie věd ČR* [online]. 2022.

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ Tamtéž.

2018 si lze všimnout, že důvěra v prezidenta lehce narostla z dubnových 49 % na 51,1 % a nedůvěra souzněla v trendu a ustupovala z dubnových 48,4 % na květnových 46,3 % dotazovaných. Od června do září však důvěra pomalu klesala, zatímco nedůvěra respondentů stoupala. V říjnu, kdy byl konečně jmenován Tomáš Petříček do čela české diplomacie, klesla důvěra na 47 % dotazovaných, přičemž nedůvěra stoupla na 49,8 % respondentů.¹²⁶

Důvěra prezidentovi v červnu 2019, kdy hlava státu odkládala demisi ministra kultury Antonína Staňka, velmi mírně od května klesla o pouhé desetiny na 48,6 %. Nedůvěra od května stoupla o procento na červnových 48,4 % respondentů. Do čela resortu kultury byl jmenován Lubomír Zaorálek až na konci září 2019, kdy důvěra prezidentovi pokračovala na téměř stejné hodnotě a nedůvěra respondentů také stagnovala.¹²⁷

Podstatné, co tento výzkum veřejného mínění ukazuje, je to, že prezident Zeman se i přes své kontroverzní kroky těší stále důvěře části veřejnosti. Ačkoliv se tedy důvěra a spokojenost v reakci na dané politické situace vlnily a pro Zemana negativně měnily, po uklidnění se vždy navrátily na své přibližné původní hodnoty. Výrazně také tento výzkum upozorňuje na to, že Miloš Zeman svou politikou rozděluje společnost, na čemž se shodují mnozí politologové.

¹²⁶ Tamtéž, s. 30.

¹²⁷ Tamtéž.

4 Proces jmenování Jana Lipavského ministrem zahraničí

Tato kapitola popisuje výsledky voleb do Poslanecké sněmovny, které se konaly na začátku října 2021, přibližuje nově použitý volební systém a pokračuje procesem sestavování vlády Petra Fialy, jež je historicky poprvé tvořena pěti koaličními stranami. Dále je obsaženo prezidentovo odmítnutí jmenování kandidáta na ministra zahraničí Jana Lipavského včetně prezidentova odůvodnění tohoto kroku, jím použité argumenty jsou přiblíženy a je osvětlen jejich možný původ. Práce se také v této kapitole snaží zasadit Zemanovu argumentaci v případě odmítnutí jmenování Jana Lipavského pod hlavní typy Zemanových odůvodnění použitých již v minulosti, jež jsou popsány v podkapitole 3.4. Na konci této kapitoly je uvedena podkapitola o jmenování Fialovy vlády, která obsahuje i výslednou vládní podobu.

4.1 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR 2021

Na podzim roku 2021, ve dnech 8.–9. října, se konaly volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Ve volbách s historicky třetí nejvyšší¹²⁸ volební účastí 65,43 %¹²⁹ zvítězila koalice SPOLU (ODS, KDU-ČSL, TOP 09) s 27,79 % hlasů. Po přepočtu na poslanecké mandáty podle nového volebního systému koalice získala 71 křesel – ODS 34, KDU-ČSL 23 a TOP 09 14 mandátů.¹³⁰ V těsném závěsu druhé skončilo hnutí ANO 2011 s 27,12 % hlasů, ač ve všech posledních předvolebních průzkumech vedlo.¹³¹ Kandidátům za ANO bylo následně přerozděleno 72 mandátů. Dále již s větším odstupem obdržela koalice „PirSTAN“ České pirátské strany a hnutí Starostové a nezávislí 15,62 % hlasů. Z výsledných 37 mandátů však většinu 33 křesel získalo hnutí STAN, a Pirátům tak (zejména kvůli preferenčnímu hlasování) připadly pouhé 4 poslanecké mandáty. Poslední stranou, která překročila pětiprocentní uzavírací klauzuli do sněmovny, byla Svoboda a přímá demokracie (SPD) s výsledkem 9,56 % hlasů, jejíž kandidáti následně získali 20 mandátů.¹³²

Ve volbách byl poprvé použit nový volební zákon č. 189/2021 Sb. schválený

¹²⁸ Vyšší volební účast ve volbách do Poslanecké sněmovny ČR byla jen v letech 1996 a 1998.

¹²⁹ KUBANT, Vít. Nejvyšší účast ve sněmovních volbách od roku 1998. O vítězi voleb rozhodlo více než 65 % voličů. *IRozhlas.cz* [online]. 9. 10. 2021.

¹³⁰ Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021. *Volby.cz - Český statistický úřad* [online].

¹³¹ DOLEJŠÍ, Milan a Jan ŠKODA. Pověřte jednáním o vládě Fialu, vyzvaly koalice Zemana. *ČT24* [online]. 10. 10. 2021.

¹³² Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021. *Volby.cz - Český statistický úřad* [online].

v květnu 2021 jako reakce na nález Ústavního soudu Pl. ÚS 44/17 ze začátku února 2021.¹³³ Ústavní soud zkoumal podnět skupiny senátorů z roku 2017 na nerovnost volebního práva a šancí kandidujících stran či hnutí. Zrušil tak část volebního zákona kvůli tomu, že svým fungováním odporoval principu poměrného zastoupení v Poslanecké sněmovně ukotvenému v Ústavě. Kombinace přepočtu hlasů podle používaného D'Hondtova volebního dělitele a nestejně velkých volebních krajů ve sněmovních volbách totiž zvýhodňovala větší kandidující strany, hlasy menších stran naopak částečně propadaly. Nově tedy v zákoně byly upraveny kvóty pro přepočet hlasů na mandáty, ale také volební klauzule, neboť soud zrušil uzavírací klauzule pro strany nebo hnutí kandidující v koalici.¹³⁴ Pro jednotlivě kandidující subjekty tedy zůstala uzavírací klauzule 5 % pro vstup do dolní komory, snížila se však pro kandidující dvoučlennou koalici z 10 % na 7 %, tříčlennou koalici z 15 % na 11 % a také vícečlennou koalici ze 20 % na 11 %.¹³⁵

Ačkoliv volební klauzule pro jednu politickou stranu zůstala neměnná, v těchto volbách byl nejvyšší počet propadlých hlasů – téměř 1,07 mil., což činilo necelých 20 %¹³⁶. Do sněmovny se totiž historicky poprvé nedostalo ČSSD (4,65 %) a KSČM (3,6 %), ale také například nové hnutí PŘÍSAHA Roberta Šlachty (4,68 %) nebo TRIKOLORA Svobodní Soukromníci (2,76 %).¹³⁷ Rozdělení mandátů probíhalo podle nového volebního zákona ve dvou skrutiniích. Nejdříve se přidělily mandáty v krajích (coby 14 volebních obvodech) kvótou Imperiali mezi kandidující strany, které se do sněmovny dostaly. Jediný zbylý nepřidělený mandát, který se ve druhém skrutiniu rozděluje mezi strany na celostátní úrovni Hagenbach-Bischoffovou kvótou, pak získala koalice SPOLU, neboť měla nejvíce zbylých hlasů, konkrétně ve Středočeském kraji.¹³⁸

¹³³ Zákon č. 189/2021 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Zákony pro lidi* [online].

¹³⁴ PANCÍŘ, Tomáš. Právník k nálezu Ústavního soudu: Problematičnost systému se projevila postupně, zkrslení byla značná. *IRozhlas.cz* [online]. 3. 2. 2021.; Ústavní soud zrušil část volebního zákona pro porušení rovnosti volebního práva a šancí kandidujících stran. *Ústavní soud ČR* [online]. 3. 2. 2021.; ŠVEC, Kamil a Aleš LIGAS. Na přepočtu hlasů na mandáty se letos projeví nový volební systém. Cílí na větší proporcionalitu. *ČT24* [online]. 5. 10. 2021.

¹³⁵ SEZNAM ZPRÁVY. Nový volební zákon. *Seznam Zprávy* [online]. 2021.; ČSÚ. Volby: Metody pro přepočet hlasů na mandáty. *Český statistický úřad* [online].

¹³⁶ MAHDALOVÁ, Kateřina. Babiš prohrál, ale má víc mandátů než Spolu. Zde je vysvětlení proč. *Seznam Zprávy* [online]. 9. 10. 2021.

¹³⁷ Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021. *Volby.cz - Český statistický úřad* [online].

¹³⁸ SEZNAM ZPRÁVY. Nový volební zákon. *Seznam Zprávy* [online].; ČSÚ. Volby: Metody pro přepočet... *Český statistický úřad* [online].; ŠVEC a LIGAS. Na přepočtu hlasů... *ČT24* [online].

4.2 Sestavování Fialovy vlády

Již před samotnými volbami dávaly obě koalice jasně najevo, že pokud v nově zvolené sněmovně budou držet většinu, utvoří společnou vládu. Spolupráci s Babišovým ANO všech pět koaličních stran rezolutně vylučovalo.¹³⁹ Samotný končící premiér se o volební sobotu 9. října, když již byly známy výsledky, vyjádřil, že pokud bude prezidentem pověřen sestavením kabinetu, o spolupráci by chtěl vyjednávat s uskupením SPOLU. Podle politologa Petra Justa se tím Andrej Babiš snažil dát najevo, že hnutí ANO není zcela separované, jak by se podle triumfu koalic mohlo zdát.¹⁴⁰ Místopředseda hnutí ANO Karel Havlíček nebo ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová (ANO) se ještě během sčítání hlasů stavěli podobně kladně ke spolupráci s jakoukoliv jinou stranou – pravděpodobně kromě Pirátů, s nimiž již před volbami vyvrátil předseda ANO možnost jednání.¹⁴¹

Ještě tentýž večer podepsala demokratická opozice, koalice SPOLU a PirSTAN, memorandum s ambicí vytvořit vládu. Předseda ODS a lídr SPOLU Petr Fiala na brífinku uvedl: „Strany deklarují vůli vytvořit společně vládu a žádají prezidenta, aby pověřil Petra Fialu jednáním o sestavení takové vlády,“ a doplnil: „Možnou spolupráci s hnutím ANO jsem vyloučil před volbami a stojím si za tím i po nich. Nemohl bych se lidem podívat do očí.“¹⁴² Memorandum mimo jiné obsahovalo, že strany obou koalic nebudou jednat s žádným dalším uskupením a že v nadcházejících dnech budou projednávat konkrétní program a podobu budoucího kabinetu.¹⁴³

Den na to, v neděli 10. října, přijal prezident Zeman na lánském zámku premiéra Andreje Babiše, který již dříve vysvětlil, že schůzka nebude součástí povolebního vyjednávání – to mělo začít až ve středu 13. října.¹⁴⁴ Do politického dění však vstoupil špatný zdravotní stav prezidenta, který byl krátce po schůzce s dosavadním premiérem na základě doporučení svého lékaře hospitalizován.¹⁴⁵ Mluvčí prezidenta Jiří Ovčáček však ujišťoval,

¹³⁹ CHUM, Jiří a Tereza ŠKOULOVÁ. Petr Fiala: Jsem připraven jednat s hnutím ANO o uspořádání nové sněmovny, vylučuji jednání o vládě. *Český rozhlas Radiožurnál* [online]. 11. 10. 2021.

¹⁴⁰ ŠKODA, Jan. Babiš oznámil, že zůstane ve sněmovně, i když ANO skončí v opozici. *ČT24* [online]. 10. 10. 2021.; DOLEJŠÍ, Milan a Jan ŠKODA. Pověřte jednáním o vládě Fialu, vyzvaly koalice Zemana: On-line přenos. *ČT24* [online]. 10. 10. 2021.

¹⁴¹ DOLEJŠÍ a ŠKODA. Pověřte jednáním o vládě... On-line přenos. *ČT24* [online].

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ ŠKODA, Jan. Změna je tady, my jsme ji slíbili, my ji uděláme, řekl lídr SPOLU Fiala. *ČT24* [online]. 9. 10. 2021.

¹⁴⁴ POKORNÁ, Zdislava. Babiš v neděli dopoledne zamíří za prezidentem do Lán. ‚Schůzka není o rozhovorech,‘ řekl. *IRozhlas.cz* [online]. 9. 10. 2021.

¹⁴⁵ OVČÁČEK, Jiří. [Prezident republiky Miloš Zeman...] In: *Twitter* [online]. 10. 10. 2021.

že hospitalizace prezidenta povolební vyjednávání o nové vládě neohrozí.¹⁴⁶ Čekání na Zemanovo rozhodnutí mezi Babišem a Fialou o pověření sestavením vlády se tak protáhlo. I zahraniční média hovořila o krizi a „mocenském vakuu“, neboť se Zeman již před volbami vyjadřoval, že pověří sestavením vlády vítěznou stranu, nikoliv však koalici, což ukazovalo na jeho vztah s Andrejem Babišem.¹⁴⁷ Politici obou koalic však očekávali, že se prezident zachová podle výsledků – tedy pozitivně pro ně –, a že utvoří společnou koaliční vládu. „Co jsme slíbili před volbami, to také dodržíme,“¹⁴⁸ zaznělo od předsedkyně TOP 09 Markéty Pekarové Adamové jako ujištění o sestavení vlády. Stejně pevné a neměnné stanovisko projevil také Vít Rakušan, předseda Starostů a nezávislých, v odpovědi na otázku, zda je možné, že by druhá koalice nedodržela memorandum: „Nestane se to, dohodneme se.“¹⁴⁹

Podle názoru politologa Miloše Brunclíka, jenž byl v sobotu 9. října hostem volebního vysílání ČT24, „je v českých podmínkách spíše výjimečné, že je bezprostředně po volbách jasné, které strany jsou ochotné sestavit společnou vládu,“ nezvyklé také podle Brunclíka je, že strany drží stejné slovo po volbách jako před volbami.¹⁵⁰

„To, jak voliči rozdali karty, je dnes více než jasné. K sestavení vlády to nedává žádné jiné možnosti nejen z hlediska podepsaného memoranda, ale především z hlediska toho, co obě koalice slibovaly před volbami,“ konstatoval místopředseda občanských demokratů Martin Kupka pro ČT24, „předpokládám, že pan prezident bude na výsledky voleb, až mu to jeho zdravotní situace umožní, reagovat adekvátně. Vyhrožovat uplatněním paragrafu 66 nebudu.“¹⁵¹ O aplikaci článku 66 Ústavy ČR o přenesení prezidentských pravomocí na premiéra a předsedu Poslanecké sněmovny se totiž ihned po ohlášení zpráv z Hradu začalo debatovat i proto, že Hrad nezveřejnil podrobnější důvod Zemanovy hospitalizace. Chybějící detailní informace o prezidentově stavu kritizovali jak politici, tak i experti. Přednosta Ústavu etiky 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy, biolog a katolický kněz Marek Vácha uvedl v České televizi: „V každé normální fungující demokratické zemi je zdraví prezidenta všeobecně známo. Vzpomeňme v České republice na Václava Havla.

¹⁴⁶ ČTK. Ovčáček: Prezident potřebuje klid na léčbu. Jeho hospitalizace ale povolební vyjednávání neohrožuje. *IRozhlas.cz* [online]. 10. 10. 2021.

¹⁴⁷ KUBÁTOVÁ, Eliška. Česku hrozí krize a ‚mocenské vakuum‘. Volby a Zemanův zdravotní stav pohledem zahraničních médií. *IRozhlas.cz* [online]. 12. 10. 2021.

¹⁴⁸ DOLEJŠÍ a ŠKODA. Pověřte jednáním o vládě... On-line přenos. *ČT24* [online].

¹⁴⁹ Tamtéž.

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ Tamtéž.

Úplně všichni věděli přesné diagnózy. Pokud Hrad mlčí, hradní tým skrývá prezidenta a mluví na dotazy novinářů odpovídá biblickými citáty¹⁵², pak jsou na místě nejhlubší obavy.¹⁵³ Podle ústavního právníka Jana Kuklíka veřejnost má právo vědět, jaký je zdravotní stav prezidenta, na němž teď závisí klíčové rozhodnutí pro začátek sestavování nové vlády.¹⁵⁴ Jiní politici požadovali znát alespoň odpověď na to, jak vážná situace je a zda je prezident schopný vykonávat svůj úřad.¹⁵⁵

Již v září 2021 byl prezident krátce hospitalizován, hradní kancléř Vratislav Mynář však o incidentu nejprve nechtěl zveřejnit žádné informace, poté potvrdil, co již sdělil tehdejší premiér Babiš – že je prezident hospitalizován z důvodu nechutenství k jídlu.¹⁵⁶ Také během Zemanovy hospitalizace v říjnu až listopadu 2021 se událo několik kontroverzí. Byla například zpochybňována pravost prezidentova podpisu na svolávací schůzi Poslanecké sněmovny¹⁵⁷ nebo kritizován způsob komunikace Kanceláře prezidenta a podávání informací ke stavu prezidenta. „Způsob, jak pozdě, nepřesně a zavádějícími výrazy se dozvídáme o zdravotní kondici prezidenta, je neuvěřitelný,“ komentoval komunikaci Hradu senátor a předseda bezpečnostního výboru Pavel Fischer (nezávislí).¹⁵⁸

4. listopadu 2021 schválili vládní koaliční smlouvu občanští demokraté a Starostové, o den později pak křesťanští demokraté a TOP 09.¹⁵⁹ 7. listopadu rozhodlo o podpisu vládní dohody i předsednictvo Pirátů¹⁶⁰, o ratifikaci dokumentu však ještě od 12. do 15. listopadu hlasovali online členové Pirátské strany v celostátním fóru, jehož se mohou účastnit všichni oprávnění členové této strany. Po skončení referenda předsednictvo oznámilo pozitivní výsledky (82 % pro vstup do koaliční vlády) pro novou vládu.¹⁶¹

¹⁵² Mluvíci prezidenta Jiří Ovčáček psal často na Twitter místo informací a odpovědí na otázky týkající se prezidentova stavu úryvky z Bible.

¹⁵³ IROZHLAS.CZ. „Občané mají právo vědět, zda je schopen vykonávat úřad.“ Politici i odborníci kritizují mlčení Hradu. *Irozhlaz.cz* [online]. 10. 10. 2021.

¹⁵⁴ DOLEJŠÍ a ŠKODA. Pověřte jednáním o vládě... On-line přenos. *ČT24* [online].

¹⁵⁵ IROZHLAS.CZ. „Občané mají právo vědět...“ *Irozhlaz.cz* [online].

¹⁵⁶ POKORNÁ, Zdislava. Policie chtěla, aby se o Zemana starali zdravotníci. Mynář to odmítal, do Lán poslal fyzioterapeuta. *Deník N* [online]. 14. 12. 2022.

¹⁵⁷ KOTTOVÁ, Anna. Je prezidentův podpis pravý? Případem se bude zabývat protimafiánská centrála. *Irozhlaz.cz* [online]. 15. 10. 2021.

¹⁵⁸ SEZNAM ZPRÁVY. Fiala požádal Zemana o schůzku. „Prezident souhlasí,“ vzkázal Ovčáček. *Seznam Zprávy* [online]. 13. 10. 2021.

¹⁵⁹ ČTK. Koaliční smlouvu Spolu a PirSTAN schválilo i vedení lidovců. Ve vládě má mít KDU-ČSL tři posty. *Irozhlaz.cz* [online]. 5. 11. 2021.

¹⁶⁰ VRLÁK, Marek. Předsednictvo Pirátů pověřilo Bartoše podepsáním koaliční smlouvy vznikající vlády. *ČT24* [online]. 7. 11. 2021.

¹⁶¹ ČTK. Piráti jdou do vlády, členové v on-line hlasování schválili koaliční smlouvu. Pro bylo 82 procent. *Hospodářské noviny* [online]. Economia, 16. 11. 2021.

6. listopadu se Petr Fiala a Miloš Zeman setkali prostřednictvím videokonference. Po online schůzce lídr vznikající pětikoalice prohlásil, že prezident předpokládá, že je Fiala jediný, kdo sestavuje vládu. Poté, co premiér Babiš předá Zemanovi demisi vlády, předloží Fiala prezidentovi seznam členů možné vlády.¹⁶² 9. listopadu pak byl Petr Fiala pověřen sestavením vlády.¹⁶³ Tím Zeman splnil podmínku senátního Ústavně-právního výboru spočívající v tom, že pokud prezident bude schopný vykonávat své zásadní pravomoci (jako jmenování vlády, soudců, podepisování či vetování zákonů atd.) a prezidentova zdravotní situace se nezhorší, pak nebude svolána senátní schůze kvůli aplikaci diskutovaného čl. 66 Ústavy.¹⁶⁴ „Aktivace článku 66 není aktuální, ale zároveň je zde nepříliš dobrá, nejistá prognóza,“ uvedl předseda Senátu Miloš Vystrčil, „myslím, že zdravotní stav pana prezidenta by měl být nadále sledován.“¹⁶⁵

Senátní výbor vydal usnesení k přijetí článku 66 zejména v reakci na zprávu Ústřední vojenské nemocnice z 18. října, že je prezident pracovně indisponován. Miloš Vystrčil tehdy prohlásil, že je nutné bavit se o tom, kdy a jak bude aktivován článek 66 Ústavy.¹⁶⁶ Za pravdu mu dal i ústavní právník Jan Kysela: „Pakliže prezident republiky není způsobilý vykonávat žádnou pracovní aktivitu, tak tím pádem není způsobilý vykonávat svůj úřad.“¹⁶⁷ Lékařské konzilium, jehož posudek si vyžádala nemocnice, pak na začátku listopadu vydalo zprávu, že prezident musí být kvůli svému stavu nadále hospitalizován a nemůže se naplno věnovat pracovním záležitostem.¹⁶⁸

9. listopadu také podepsali vládní koaliční dohodu mezi SPOLU a PirSTAN zástupci všech stran před ustavující schůzí dolní komory.¹⁶⁹ 11. listopadu Andrej Babiš podal Zemanovi písemně (kvůli jeho hospitalizaci) demisi. Zároveň premiéra a jeho kabinet ANO

¹⁶² BAHOUNKOVÁ, Petra. Zeman předpokládá, že vládu sestavuji já, řekl Fiala po rozhovoru s prezidentem. *ČT24* [online]. 6. 11. 2021.

¹⁶³ Pražský hrad - Prezident ČR. Prezident republiky pověřil Petra Fialu jednáním o sestavení nové vlády. *Pražský hrad - Prezident ČR* [online]. 9. 11. 2021.

¹⁶⁴ ČTK. Senátní komise: Neaktivujme článek 66, pokud bude prezident schopen vykonávat významné pravomoci. *IRozhlas.cz* [online]. 9. 11. 2021.

¹⁶⁵ BUMBA, Jan a Michael ERHART. Aktivace článku 66 není aktuální, prezidentovo zdraví je ale třeba dál sledovat, říká Vystrčil. *IRozhlas.cz* [online]. 8. 11. 2021.

¹⁶⁶ KORDÍK, Jiří a Dominika GLASEROVÁ. Dle nemocnice není prezident Zeman aktuálně schopen vykonávat pracovní povinnosti, řekl Vystrčil. *ČT24* [online]. 18. 10. 2021.

¹⁶⁷ ŠKODA, Jan a Tereza BAUMANNOVÁ. Co přesně říká a jak funguje článek 66 Ústavy ČR?. *ČT24* [online]. 18. 10. 2021.

¹⁶⁸ KOTTOVÁ, Anna a ČTK. Prezident nemůže naplno pracovat, stanovit prognózu je obtížné, řekl Zima po jednání konzilia. *IRozhlas.cz* [online]. 5. 11. 2021.

¹⁶⁹ SEZNAM ZPRÁVY. Babišovo odcházení. Zeman pověřil šéfa ODS Fialu vyjednáváním o nové vládě. *Seznam Zprávy* [online]. 9. 11. 2021.

a ČSSD prezident dočasně pověřil vykonáváním funkce v demisi.¹⁷⁰

16. listopadu pak Petr Fiala prohlásil, že jsou obě koalice připravené na převzetí vlády.¹⁷¹ O den později se prezident Zeman poprvé od voleb osobně setkal s lídrem vítězné koalice, a Fiala Zemanovi předal do té doby nezveřejněný seznam navržených členů vlády, který projednal s předsedy koaličních stran den předtím.¹⁷² Nastávající premiér poté také zveřejnil možnou podobu svého kabinetu – včetně jména Jana Lipavského navrženého do čela diplomacie, k němuž se již ten den Zeman vyslovil odmítavě.¹⁷³

Premiérem jmenoval Miloš Zeman Petra Fialu 28. listopadu 2021.¹⁷⁴ Následující soukromé pohovory s jednotlivými navrženými kandidáty, které si dal prezident jako podmínku a koalice na ně s vidinou rychlého jmenování vlády přistoupila, se konaly od 29. listopadu do 10. prosince.¹⁷⁵

4.3 Prezidentovo odmítnutí návrhu Jana Lipavského na ministra zahraničí

Jan Lipavský byl nominovaný do vlády na post ministra zahraničních věcí Pirátskou stranou, již je členem od roku 2015.¹⁷⁶ Vystudoval bakalářský obor Mezinárodní teritoriální studia na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy, během něhož rok studoval mezinárodní vztahy na Univerzitě v Kentu ve Velké Británii. Před politickou kariérou pracoval v soukromém sektoru na pozicích analytika nebo manažera projektů ve sféře informačních technologií v bankovníctví. V minulém volebním období 2017–2021 zastával poslanecký mandát, během něhož působil jako místopředseda Výboru pro obranu Poslanecké sněmovny a Zahraničního výboru. Byl také mj. členem Podvýboru pro migraci a azylovou politiku, Stálé komise pro hybridní hrozby, Stálé komise pro kontrolu činnosti Vojenského zpravodajství Poslanecké sněmovny nebo také Stálé delegace Parlamentu do Parlamentního

¹⁷⁰ ČTK. Zeman přijal demisi Babišovy vlády ANO a ČSSD. *E15.cz* [online]. Czech News Center, 11. 11. 2021.

¹⁷¹ ČTK. Koalice Spolu a PirSTAN je připravena převzít vládu, uvedl Fiala. *E15.cz* [online]. Czech News Center, 16. 11. 2021.

¹⁷² Tamtéž.

¹⁷³ KOTTOVÁ, Anna a ČTK. Seznam ministrů. Podívejte se, kdo má usednout ve vládě Petra Fialy. *IRozhlas.cz* [online]. 18. 11. 2021.

¹⁷⁴ JADRNÝ, Petr a Tereza BUTKOVÁ. Česko má nového premiéra, Zeman jmenoval Fialu. Od pondělí se začne setkávat s kandidáty na ministry. *IRozhlas.cz* [online]. 28. 11. 2021.; POKORNÁ, Zdislava, Anna KOTTOVÁ a Anna HORÁČKOVÁ. Zeman odjel z nemocnice do Lán. Při jmenování Fialy premiérem zůstane za plexisklem. *IRozhlas.cz* [online]. 27. 11. 2021.

¹⁷⁵ PRCHAL, Lukáš a Vendula EVJÁKOVÁ. Pohovory byly Zemanovou podmínkou, chceme vládu co nejrychleji. Policisté by měli být očkovaní, říká Rakušan. *Deník N* [online]. 6. 12. 2021.; URBANOVÁ, Anna a ČTK. ‚Schůzka byla velmi konkrétní,‘ hodnotil Bartoš první ze série hovorů prezidenta s budoucími ministry. *IRozhlas.cz* [online]. 29. 11. 2021.

¹⁷⁶ Rozcestník: Jan Lipavský. *Wiki České pirátské strany* [online]. Piráti, 20. 7. 2018.

shromáždění NATO.¹⁷⁷

Během svého poslaneckého mandátu se Lipavský výrazně stavěl proti ruskému angažmá v dostavbě Jaderné elektrárny Dukovany, a byl i spoluautorem pozměňovacích návrhů k tzv. Lex Dukovany, kterými byly vyřazeny právě ruské a čínské firmy z tendru dostavby jaderných bloků v Dukovanech.¹⁷⁸ V souvislosti s možnou dostavbou v ruce ruské firmy Rosatom a cestou Martina Nejedlého (ekonomického poradce prezidenta Zemana a člena Strany Práv Občanů ZEMANOVCÍ) do Ruska v listopadu 2020, žádal Lipavský odebrání Nejedlého diplomatického pasu. Prezidentův poradce se totiž již v minulosti tajně sešel se šéfem této ruské firmy.¹⁷⁹ V říjnu 2021 pak Nejedlý na výzvu ministra zahraničí Jakuba Kulhánka (ČSSD) diplomatický pas odevzdal. Vzhledem k Zemanovu zdravotnímu stavu totiž Nejedlý nemohl uplatňovat pas s jeho původním účelem, což byl doprovod prezidenta na zahraničních cestách.¹⁸⁰

V Poslanecké sněmovně se Lipavský mimo mezinárodní otázky věnoval také například bezpečnosti nebo lidským právům. Přípravoval tzv. Magnitského zákon, jenž umožní uvalovat národní sankce na osoby i firmy (které nejsou postihovány sankcemi Evropské unie) za porušování lidských práv v mezinárodní sféře. Tento sankční zákon byl na začátku prosince 2022 schválen i Senátem a v současné době chybí již jen podpis prezidenta.¹⁸¹

Média již dříve spekovala, že by se Jan Lipavský ve vládě nemusel prezidentovi zcela zamlouvat. Například Hospodářské noviny uvedly na začátku listopadu 2021 právě postoj Lipavského k dostavbě Dukovan ruskými či čínskými firmami nebo k Izraeli, jakožto oblasti, kde se s prezidentem výrazně názorově rozchází.¹⁸²

Jak již bylo zmíněno, poprvé se prezident Zeman vyjádřil výrazně odmítavě k jednomu navrženému jménu na první schůzce po volbách s Petrem Fialou 17. listopadu.

¹⁷⁷ Vláda ČR. Členové vlády: Jan Lipavský. *Vláda ČR* [online]. 2022.; Bc. Jan Lipavský - Veřejné a politické funkce. *Hlídač státu* [online]. 2022.

¹⁷⁸ ZÍTA, Dalibor a Daniel PETKEVIČ. Projděte si profily ministrů nové vlády. *ČT24* [online]. 17. 12. 2021.

¹⁷⁹ ČTK. Nejedlý odletěl do Ruska. Petříček chce vysvětlení, Lipavský žádá odebrání diplomatického pasu. *IROZHLAS.cz* [online]. 26. 11. 2020.; ČT 24. Poradce prezidenta Nejedlý odletěl do Ruska. Pirátský poslanec žádal ministra, aby mu odebral diplomatický pas. *ČT24* [online]. 26. 11. 2020.

¹⁸⁰ IROZHLAS.CZ. Nejedlý odevzdal Hradu diplomatický pas. Doufá, že mu ho po Zemanově uzdravení opět vrátí. *IROZHLAS.cz* [online]. 20. 10. 2021.

¹⁸¹ URBANOVÁ, Anna a Kateřina GRUNTOVÁ. Na sankce se v Česku zaměří zvláštní útvar. Od ledna vznikne na ministerstvu zahraničí, uvedl Lipavský. *IROZHLAS.cz* [online]. 3. 12. 2022.; ČTK. Lipavský v Londýně převzal Magnitského cenu za přínos k ochraně lidských práv. *České noviny* [online]. 16. 11. 2022.

¹⁸² LEINERT, Ondřej. Kdy nastoupí nová vláda? Při Zemanově hospitalizaci je zásadní, jak rychle bude fungovat jeho kancelář. *Hospodářské noviny* [online]. Economia, 11. 11. 2021.

O několika dalších nominantech uvedl, že pravděpodobně oblasti svých resortů vůbec neovládají, protože v nich nemají praxi. Tyto navržené členy vlády se však odhodlal jmenovat – avšak právě s výjimkou: „Budu tak tolerantní, že velmi pravděpodobně svoje veto vztáhnu k jediné osobě. Nebude to žádná personální averze, protože jsem toho člověka v životě neviděl. Ale budu mít důvody, které premiérovi Fialovi řeknu a přes které nepojede vlak,“¹⁸³ uvedl Zeman v rozhovoru v televizi NOVA 17. listopadu. Ústavní právník Marek Antoš pro Český rozhlas vyjádřil svůj názor, že podle Ústavy prezident právo vetovat navrženého člena vlády nemá a vláda se zodpovídá dolní komoře Parlamentu, nikoliv prezidentovi. Prezident by podle Antoše měl takové právo pouze v případě, kdy by jmenování bylo v rozporu s právem.¹⁸⁴ Tak tomu bylo například u jmenování Davida Ratha na post ministra zdravotnictví v roce 2005, kdy právní překážkou byl střet zájmů. Jiného názoru byl například poslanec Radek Vondráček (ANO), bývalý předseda Poslanecké sněmovny. „Čtu Ústavu v tom smyslu, že budoucí premiér a prezident se musí dohodnout. Ústava je o povinnosti najít nějakou shodu,“ vyjádřil se 19. listopadu Vondráček v pořadu Českého rozhlasu Pro a proti.¹⁸⁵

Fiala však možné vyměnění kandidáta ještě ten den, kdy se tak Zeman nechal v TV Nova slyšet, vyloučil: „Jsem přesvědčen, že seznam členů vlády je kvalitní a všechna jména jsou ta správná.“¹⁸⁶ Danou osobou, která měla být prezidentem vetována, měl podle informací médií iDnes.cz a Frekvence 1 být Pirát Jan Lipavský navržený do čela české diplomacie.¹⁸⁷

S Janem Lipavským se prezident osobně sešel 7. prosince. Po schůzce Lipavský nechtěl příliš zacházet do detailů témat probíraných na setkání, pronesl ale, že za prezidentem šel s cílem projednat a představit priority a program vlády v oblasti zahraničních věcí.¹⁸⁸ Frekvence 1 stejného dne vydala zprávu, že podle jejích zdrojů z Hradu Zeman údajně Lipavskému doporučil, aby se vzdal nominace do funkce.¹⁸⁹ Podle zdrojů

¹⁸³ DRGÁČ, Zdeněk. Zeman: Restrikce pro neočkované potřebujeme. Brzy začnu pracovat z Lán. *TN.cz* [online]. The Associated Press, 17. 11. 2021.

¹⁸⁴ Podcast Výrok týdne Českého rozhlasu: Miloš Zeman: Budu tak tolerantní, že své veto vztáhnu jen k jediné osobě, ale přes to nepojede vlak. *Seznam Podcasty* [online]. Seznam.cz, 19. 11. 2021.

¹⁸⁵ KOUBOVÁ, Karolína a Ondřej ČIHÁK. Prezident musí dodržovat zákony, odmítá „veto“ jednoho kandidáta na ministra lidovec Jurečka. *Český rozhlas Plus* [online]. 19. 11. 2021.

¹⁸⁶ SEZNAM ZPRÁVY. Fiala představil vládu. Zeman má výtky vůči pirátskému kandidátovi. *Seznam Zprávy* [online]. 17. 11. 2021.

¹⁸⁷ Podcast Výrok týdne Českého rozhlasu: Miloš Zeman: Budu tak tolerantní... *Seznam Podcasty* [online].

¹⁸⁸ ČTK. Zeman podle Frekvence 1 doporučil Lipavskému vzdát se nominace do vlády. „Nic se nemění,“ reagoval Fiala. *IRozhlas.cz* [online]. 7. 12. 2021.

¹⁸⁹ Tamtéž.

Deníku N prezident neřekl výslovně, že by měl kandidát odstoupit, mluvil však v náznacích o jiných pro něj možných postech.¹⁹⁰ Různá média se proto snažila od adepta na ministra získat odpověď na to, zda mu prezident doporučil odstoupení či zda jej prezident jmenuje. Lipavský ale (například ještě téhož dne v pořadu Interview ČT24) neoblomně a diplomaticky držel dohodu vznikající vládní koalice, že během sestavování vlády nebudou komentovat personálie a jejich konkrétnosti.¹⁹¹ Také prezident podle vyjádření Ivana Bartoše po jeho schůzce k nominaci v Lánech 29. listopadu žádal, aby se k personálním věcem kandidáti nevyjadřovali, dokud se prezident nesetká se všemi.¹⁹²

Po jednání Zemana s Lipavským Hrad žádné vyjádření nevydal, designovaný premiér Fiala však v prohlášení na Twitteru se snahou zabránit spekulacím ujistil, že se na navrženém seznamu členů vlády nic nemění.¹⁹³ Také předseda Pirátů Ivan Bartoš podpořil podle svých slov „kvalitního a kompetentního“ stranického nominanta.¹⁹⁴ Markéta Pekarová Adamová, šéfká TOP 09, pak na Twitteru citovala Zemanova slova z července roku 1998: „Pokud jde o jakési personální veto, já se domnívám, že by bylo v rozporu s článkem 68 Ústavy.“ (viz podkapitola 2.1) Pekarová Adamová také dodala, že se na koalici navržených kandidátech nic nemění.¹⁹⁵ A lidovecký lídr Marian Jurečka dokonce již dva dny předtím mluvil o možnosti podat k Ústavnímu soudu kompetenční žalobu v případě nejmenování kandidáta.¹⁹⁶

Ještě 7. prosince se kvůli tomuto sporu, za účelem projednání „dalšího postupu při jmenování vlády“¹⁹⁷ sešel designovaný premiér Fiala s prezidentem Zemanem na neformální schůzce v Lánech. Poté, co byla informace o schůzce médiím potvrzena, objevily se spekulace, že Petr Fiala na schůzce Miloši Zemanovi oznámil, že pokud jeho návrhu nevyhoví, pak podá k Ústavnímu soudu tzv. kompetenční žalobu¹⁹⁸, pod níž se podle čl. 87 odst. 1 Ústavy ČR rozumí spor o rozsah kompetencí mezi státními orgány, o kterém

¹⁹⁰ PRCHAL, Lukáš a Markéta BOUBÍNOVÁ. Zeman citoval z Bible a naznačoval. Jak proběhlo klíčové jednání s Lipavským v Lánech?. *Deník N* [online]. 8. 12. 2021.

¹⁹¹ Interview ČT24: 7. prosinec 2021: Jan Lipavský. *IVysílání - Česká televize* [online]. 7. 12. 2021.

¹⁹² ČTK. Zeman mluví s kandidáty na ministry z plexisklového „akvária“. Začal Bartošem. *Echo24.cz* [online]. Echo Media, ČTK, 29. 11. 2021.

¹⁹³ FIALA, Petr. [Abych přešel...] In: *Twitter* [online]. 7. 12. 2021.

¹⁹⁴ ČTK. Piráti stojí za nominací Lipavského na ministra zahraničí, podle Bartoše jde o kvalitního kandidáta. *IRozhlas.cz* [online]. 8. 12. 2021.

¹⁹⁵ PEKAROVÁ ADAMOVI, Markéta. [Miloš Zeman červenec 1998...] In: *Twitter* [online]. 7. 12. 2021.

¹⁹⁶ ČTK. Zeman podle Frekvence 1... *IRozhlas.cz* [online].

¹⁹⁷ FIALA, Petr. [Mohu potvrdit...] In: *Twitter* [online]. 9. 12. 2021.

¹⁹⁸ KOUTNÍK, Ondřej. Nečekaná schůzka v Lánech. Zemana navštívil premiér Fiala. *Seznam Zprávy* [online]. 9. 12. 2021.

rozhoduje právě Ústavní soud.¹⁹⁹ Tyto spekulace se objevily po tom, co den po schůzce, 8. listopadu večer, Fiala oznámil v České televizi, že pokud prezident Zeman neustoupí a nejmenuje Lipavského, bude Fiala podle svých slov nucen podat kompetenční žalobu „proto, aby se jednou provždy vyjasnilo, jaké jsou pravomoci prezidenta, jaké jsou pravomoci premiéra v této věci“.²⁰⁰

8. prosince Jan Lipavský v pořadu Press klub rádia Frekvence 1 na otázku, zda jsou v koalici připraveni na možnost, že by byl dočasně premiér pověřen řízením ministerstva zahraničí, a mezitím by probíhalo jakési vyjasnění či obhájení pozice Lipavského jako ministra, případně že by premiér podával koaliční žalobu na Zemana, odpověděl: „Tyto scénáře jsou ve veřejném prostoru, diskutují se, ale Ústava hovoří poměrně jasně – je to otázka premiéra, který nese panu prezidentovi seznam jmen, která potom pan prezident jmenuje. Takže to je asi dotaz na pana premiéra.“²⁰¹ Na schůzce s prezidentem nominant jednal i o otázce stěhování Velvyslanectví ČR v Izraeli z Tel Avivu do Jeruzaléma, na níž mají se Zemanem rozdílnou odpověď. Podle Lipavského slovo šel ale na setkání v pozici kandidáta na ministra, a tedy primárně prezidentovi představit priority Fialova kabinetu v oblasti zahraničních věcí a vládní program.²⁰² Na dotaz, zda by se nominace vzdal, pak Lipavský reagoval: „Já bych nic nikomu ve skutečnosti neulehčil. Jsme parlamentní demokracie. Pokud se koalice na něčem domluvila a pokud jsme získali důvěru občanů, a naše koalice udělala sice ne takový výsledek, jaký jsme si přáli, ale silný výsledek, pak je naší povinností to reprezentovat.“²⁰³ Podle jeho názoru by rozhodnutí podat kompetenční žalobu bylo na designovaném premiérovi, pro Česko by ale bylo dobré, kdyby takový scénář nenastal – a na tom podle kandidáta všichni intenzivně pracují.²⁰⁴

Poté, co se prezident sešel i se zbývajícími nominovanými kandidáty na ministry²⁰⁵, vydal 10. prosince Hrad prohlášení, že se „u některých kandidátů ukázalo, že se věcné problematice jim přisouzených resortů v minulosti nevěnovali, což zakládá riziko deficitu

¹⁹⁹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

²⁰⁰ ČTK. Fiala: Pokud Zeman nejmenuje celou vládu, podám kompetenční žalobu. *Seznam Zprávy* [online]. 8. 12. 2021.

²⁰¹ Podcast Press klub Frekvence 1: Jan Lipavský: Jsme parlamentní demokracie, nic bych nikomu neulehčil. *Seznam Podcasty* [online]. Seznam.cz, 8. 12. 2021.

²⁰² Tamtéž.

²⁰³ Tamtéž.

²⁰⁴ Tamtéž.

²⁰⁵ Prezident se nesetkal pouze se Zdeňkem Nekulou nominovaným KDU–ČSL do resortu zemědělství, jelikož byl Nekula nakažený koronavirem.; ČTK a AKTUÁLNĚ.CZ. Titul bakaláře na ministra nestačí... *Aktuálně.cz* [online].

odborné kompetence.“²⁰⁶ Tyto kandidáty se však prezident rozhodl bez větších obtíží jmenovat, pouze na tuto záležitost poukázal, aby o prezidentově stanovisku k navrženým premiér Fiala věděl. Jedinému kandidátovi na člena budoucí vlády prezident odmítl připojit podpis k jeho jmenování – Janu Lipavskému –, přičemž v tiskové zprávě Hrad uvedl tyto důvody:

„1. Nízká kvalifikace. Na rozdíl od ostatních kandidátů pan Lipavský absolvoval pouze bakalářské studium a podle týdeníku Euro jeho závěrečná bakalářská práce byla hodnocena nejhorší možnou známkou.

2. Distancovaný postoj k Visegrádské spolupráci, což je v rozporu s připravovaným programovým prohlášením nové vlády.

3. Distancovaný postoj ke vztahu s Izraelem, což je rovněž v rozporu s programovým prohlášením.

4. Veřejný návrh Jana Lipavského, aby se příští Sudetoněmecké dny konaly na území České republiky.“²⁰⁷

Krok odmítnutí jmenování kandidáta na ministra pod argumenty prezident Zeman ve svém stanovisku odůvodnil tím, že předseda vlády podává pouze návrh na jmenování ostatních členů vlády. Jelikož je to právě a jen návrh, tak ho prezident z podstaty slova může přijmout, ale také odmítnout. V jiném případě by totiž nebyl návrhem. Podle Zemanova chápání čl. 68 Ústavy ČR má prezident na takové rozhodnutí právo.²⁰⁸

Jan Lipavský vystudoval bakalářský studijní program, což samo o sobě je podle vysokoškolského zákona řádné ukončení vysokoškolského vzdělání.²⁰⁹ V minulosti ale důvod vysokoškolského vzdělání pro prezidenta Zemana překážkou nebyl například u dočasného jmenování Jana Hamáčka (ČSSD) do čela diplomacie ČR (v roce 2018 a 2021) nebo jeho jmenování do úřadu ministra vnitra (2018–2021), neboť Hamáček nevystudoval žádný studijní program.²¹⁰ Jako další příklad lze uvést Pavla Dostála, někdejšího ministra

²⁰⁶ Pražský hrad - Prezident ČR. Stanovisko prezidenta republiky. *Pražský hrad - Prezident ČR* [online]. 10. 12. 2021.

²⁰⁷ Tamtéž.

²⁰⁸ Tamtéž.

²⁰⁹ Zákon o vysokých školách: Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění účinném od 1. 4. 2021, 2022. *MŠMT ČR* [online].

²¹⁰ ČTK a AKTUÁLNĚ.CZ. Titul bakaláře na ministra nestačí... *Aktuálně.cz* [online].

kultury v letech 1998–2005, který tedy byl dokonce i členem vlády Miloše Zemana.²¹¹

Kandidát na ministra nikdy neřekl, že by spolupráci v rámci Visegrádské čtyřky²¹² omezil či degradoval.²¹³ Například v Událostech, komentářích České televize na konci října 2021 odpověděl na otázku, zda V4 je formát, který ČR v Evropské unii pomáhá: „Do určité míry ano, ale na druhou stranu se například Orbán snaží vykreslovat V4 jako nějakou jednotnou organizaci, platformu nebo nálepkou pro mezinárodní vztahy – a tam to úplně dobře nefunguje. Je vlastně poměrně málo věcí, kde se čtyři státy v rámci formátu V4 skutečně shodnou a potom postupují jednotně. V těch některých nejzásadnějších zahraničně-politických otázkách jsou ty pohledy naprosto rozdílné. ... Podle mě je ale potřeba vnímat spolupráci V4 realisticky – je to platforma pro komunikaci mezi vládními představiteli, parlamentními představiteli, mezi jednotlivými ministerstvy. ... Je to o tom dialogu a nejsem zastáncem toho, aby se V4 vykreslovala jako nějaký jednotný blok.“²¹⁴

V již zmíněném rozhovoru Press klub Frekvence 1 se 8. prosince Jan Lipavský k otázce budoucnosti České republiky ve Visegrádské skupině vyjádřil: „Velice bráním tomu, aby byla V4 označována jako konzervativní blok. Je to blok sousedských států a nebráním se praktické spolupráci ve V4.“ K výzvam k oslabení spolupráce, redefinici, či případnému vystoupení ČR z tohoto uskupení se staví negativně. Naopak se podle svých slov politikům s tímto názorem snaží vysvětlit, jakým způsobem může Česko tento pakt využít ve svůj prospěch. V4 vnímá Lipavský také jako „praktický nástroj a platformu pro diskuzi“²¹⁵, jak ostatně již dříve prohlašoval.

Ve finálním programovém prohlášení vlády schváleném Fialovou vládou 6. ledna 2022 se ke spolupráci v rámci uskupení V4 vztahují dva body – „Budeme rozvíjet co nejužší přátelské vztahy na všech úrovních s našimi sousedy a strategickými partnery v rámci EU,“ a „Spolupráce ve Visegrádské skupině bude součástí našich vazeb na všech úrovních.“²¹⁶

„Distancovaným postojem k Izraeli“ Hrad míní dřívější výroky Lipavského a obecně Pirátské strany, ve kterých se v rámci izraelsko-palestinské otázky vyjadřovali

²¹¹ Vláda ČR. Historie minulých vlád: Přehled vlád ČR: 1993-2021 ČR: Miloš Zeman: Pavel Dostál. *Vláda ČR* [online].; ČRO DVOJKA. Přepis: Jak to vidí... *Český rozhlas Dvojka* [online].

²¹² Visegrádská skupina, čtyřka nebo také V4 je uskupení ČR, Maďarska, Polska a Slovenska s cílem kooperace ve střední Evropě.; Mezinárodní organizace a VS: Visegrádská čtyřka, 2022. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 28. 8. 2019.

²¹³ Výrok Radima Fialy (SDP): „Pan Lipavský říká, že by rád...“ *Demagog.cz* [online].

²¹⁴ Události, komentáře: 21. října 2021. *IVysílání - Česká televize* [online]. 21. 10. 2021.

²¹⁵ Podcast Press klub Frekvence 1: Jan Lipavský: Jsme parlamentní demokracie... *Seznam Podcasty* [online].

²¹⁶ Vláda ČR. Programové prohlášení vlády. *Vláda ČR* [online]. 7. 1. 2022.

k výrazné české podpoře Izraele poměrně rezervovaně, a spíše Izrael za jeho kroky k Palestincům kritizovali. Tak ostatně pohlíží na tuto problematiku také Evropská unie.²¹⁷ Lipavský mluvil o prosazování přístupu s ohledem na dohodu obou stran konfliktu.²¹⁸ Ve finálním vládním programu je ke vztahu s Izraelem uvedeno: „Budeme rozvíjet tradiční strategické partnerství s Izraelem, zejména v oblasti bezpečnosti, vědy, výzkumu a inovací.“²¹⁹

Podle již dříve zmíněného výzkumu Martina Vérteših a Lubomíra Kopečka o Zemanově ovlivňování mediální agendy je zřejmé, že téma podpory Izraele, konkrétně přesunu české ambasády, vyznívá v mediálních textech pro Miloše Zemana pozitivně.²²⁰ I proto to pro něj může být tak zásadní téma, a obzvlášť pak shoda na něm s ministrem zahraničí. Lze se domnívat, že také proto se Miloš Zeman tohoto názorového rozporu s Janem Lipavským, který se na otázku týkající se Izraele dívá jinak (podle svých slov realističtěji), chopil. Autoři výzkumu označují Miloše Zemana za „stvořitele tohoto tématu“.²²¹ Je proto možné říci, že i protože se jedná o jeho vlastní téma, je pro něj o to důležitější, aby nový ministr zahraničí měl shodný názor na přesun ambasády jako on sám.

Pořádání Sudetoněmeckých dní v České republice Lipavský nikdy nenavrhnul.²²² V roce 2019 se o této možnosti zmínil německý ministr vnitra Horst Seehofer (CSU), na což někteří křesťanští demokraté (např. Marek Výborný, Daniel Herman nebo Pavel Bělobrádek), ale také třeba právě Jan Lipavský, reagovali, že by to bylo vlídným gestem vůči někdejšími spoluobčanům. „Přivítat bývalé obyvatele a jejich potomky v jejich původním domově je krásné gesto. Dá se očekávat, že jak čertíci z krabičky vyskočí různí pseudonárodovci. Jejich nenávistí a poštváním by se ale organizátoři ani český stát neměli nechat zastrašit,“ odpověděl tehdy pro deník Právo Lipavský. Seehoferův nápad razantně odmítl například tehdejší premiér Andrej Babiš (ANO): „Považoval bych to za nepřijatelnou provokaci. Doufám, že to nebylo myšleno vážně.“ Proti se ale vyjádřil také například Miroslav Kalousek (TOP 09), podle něhož ještě na takovou akci není správná doba. „Dialog

²¹⁷ PEHE, Jiří. Jiří Pehe: Zahraniční politika může být zdrojem sporů v nové vládě. *Český rozhlas Plus* [online]. 11. 11. 2021.

²¹⁸ PATOČKOVÁ, Tereza. Zemanovy výhrady ke jmenování Lipavského: Co tvrdí prezident a jaká jsou fakta. *Aktuálně.cz* [online]. Economia, 10. 12. 2021.

²¹⁹ Vláda ČR. Programové prohlášení vlády. *Vláda ČR* [online].

²²⁰ VÉRTEŠI a KOPEČEK. Nastolování politických témat... s. 54-55.

²²¹ Tamtéž.

²²² PATOČKOVÁ, T. Zemanovy výhrady ke jmenování... *Aktuálně.cz* [online].

musí ještě probíhat, aby nedošlo ke zbytečným vášním, které by mohly stále lepší se vztahy spíše poškodit,“ sdělil také pro Právo.²²³

Proti tiskovému vyjádření prezidenta se Jan Lipavský výrazně ohradil ještě téhož dne na Twitteru: „Ústava jasně říká, že prezident jmenuje na návrh premiéra členy vlády. Tento názor zastával v minulosti i sám Miloš Zeman, když říkal, že prezident nemá pravomoci kandidáty „kádrovat“. Platí má nominace na post ministra zahraničí, za kterou stojí i K5 včetně premiéra Petra Fialy.“²²⁴ A v dalším tweetu pak Lipavský navázal: „Reprezentují koaliční program vznikající vlády. Ta se jasně opírá o hlasy lidí ve volbách. Není možné z těchto principů ustupovat. Občané se potřebují spolehnout na platnost zákonů v této zemi, že žijeme v parlamentní demokracii a že má jejich hlas ve volbách smysl.“²²⁵

Petr Fiala se k věci téhož dne vyjádřil na Twitteru: „Je třeba, aby Ústavní soud jednou provždy vyřešil otázku kompetencí ohledně jmenování nových členů vlády. V pondělí (13. 12.) po schůzce v Lánech oznámím, jaké budou naše konkrétní kroky. Jsme připraveni.“²²⁶ Kandidáta opět podpořil také jeho stranický šéf Ivan Bartoš se stejným odvoláním na to, že máme parlamentní demokracii.²²⁷ Na Twitteru se také vyjádřil lídr hnutí STAN Vít Rakušan, že si „prezident ministry nevybírá“, k čemuž připojil podporu jak podle něj kompetentnímu Lipavskému, tak premiérovi Fialovi.²²⁸ Markéta Pekarová Adamová 12. prosince v Otázkách Václava Moravce sdělila, že premiér Fiala již na kompetenční žalobě intenzivně pracuje a že je připravována tak, aby mohla být podána ihned, jakmile bude rozhodnuto, zda bude potřeba.²²⁹

13. prosince Ivan Bartoš v rozhovoru pro Český rozhlas Radiožurnál vyjádřil naději, že se premiér s prezidentem shodnou a naleznou řešení tohoto problému a že vláda bude jmenována v podobě navržené. Odmítl, že by jako strana nebo koalice od návrhu ustoupili.²³⁰ Téhož dne se podle plánu Fiala se Zemanem sešli k jednání. Odpoledne po schůzce prohlásil

²²³ PRÁVO. Sudetský sněm v Česku? Pro jsou jen KDU-ČSL a Piráti. *Novinky.cz* [online]. Borgis, Seznam.cz, ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia, 10. 6. 2019.

²²⁴ LIPA VSKÝ, Jan. [Ústava jasně říká...]. In: *Twitter* [online]. 10. 12. 2021.

²²⁵ LIPA VSKÝ, Jan. [Reprezentují koaliční program...]. In: *Twitter* [online]. 10. 12. 2021.

²²⁶ KOTTOVÁ, Anna. Zeman řekl čtyři důvody, proč odmítá jmenovat Lipavského. Vadí mu vzdělání či postoj k Visegrádu. *IRozhlas.cz* [online]. 10. 12. 2021.; FIALA, Petr. [Beru na vědomí...]. In: *Twitter* [online]. 10. 12. 2021.

²²⁷ KOTTOVÁ, A. Zeman řekl čtyři důvody... *IRozhlas.cz* [online].

²²⁸ RAKUŠAN, Vít. [Prezident si ministry...]. In: *Twitter* [online]. 10. 12. 2021.

²²⁹ KOTTOVÁ, Anna. Fiala už pracuje na kompetenční žalobě, v pátek může být připravena, řekla Pekarová Adamová. *IRozhlas.cz* [online]. 12. 12. 2021.

²³⁰ CHUM, Jiří, Zdeňka TRACHTOVÁ a Vítek SVOBODA. Bartoš: Lipavský je kandidátem koalice, prezident ho nemůže vetovat. Věřím, že se Fiala a Zeman dohodnou. *IRozhlas.cz* [online]. 13. 12. 2021.

Fiala na tiskové konferenci, kde byli také přítomni lídři všech dalších vládních koaličních stran:

„Vláda ČR bude tento pátek jmenována tak, jak jsem ji panu prezidentovi navrhl – tedy včetně kandidáta na ministra zahraničních věcí za Pirátskou stranu Jana Lipavského. Chtěl bych ocenit státnický krok pana prezidenta, který trvá na všech svých přednesených výhradách i osobních varováních vůči kvalitě kandidáta, ale nechce zatěžovat novou vládu ČR náročným ústavním sporem v situaci, kdy naši spoluobčané čelí několika vážným krizím najednou.“²³¹

Podle Fialova komentáře byla debata se Zemanem otevřená, ale i ostrá. „To je ale způsob komunikace, který mi nevadí a který v zásadě oceňuji, pokud vede k dobrému řešení ve prospěch ČR a jejích občanů. Takového řešení se nám dnes společně s prezidentem republiky Milošem Zemanem podařilo dosáhnout,“ sdělil na brífinku.²³² Na otázku, zda si prezident kladl podmínky či ústupky v programu vlády odpověděl Petr Fiala, že nikoliv. Státníci ale jednali o Lipavského postojích k Izraeli a V4, přičemž designovaný premiér prezidentovi osobně garantoval, že každý člen kabinetu bude respektovat vládní koaliční program.²³³ Podle Zemanova vyjádření v pořadu *Partie* na CNN Prima News tím premiér prezidenta ujistil ve výběru šéfa diplomacie, a i přes pokračující námitky tak došlo ke jmenování.²³⁴

Oba státníci se snažili o rychlou domluvu z důvodu důsledků stále trvající pandemie koronaviru, přicházející inflace, zvyšování cen energií, hrozícího rusko-ukrajinského konfliktu i přípravy na nadcházející předsednictví Radě EU. Fialova vláda také v reakci na tato témata chtěla co nejdříve navrhnout novou podobu státního rozpočtu pro nadcházející rok, úspornější než jaký navrhla předchozí vláda Andreje Babiše.²³⁵

4.4 Jmenování vlády

17. prosince 2021 byla vláda Petra Fialy, předsedy občanských demokratů, lídra koalice SPOLU a exministra školství Nečasovy vlády, jmenována ve stejné podobě, jako byla

²³¹ HORÁČEK, Tomáš. Fiala: Zeman vládu jmenuje jako celek včetně Lipavského v pátek 17. prosince. *ČT24* [online]. 13. 12. 2021.

²³² Tamtéž.

²³³ Tamtéž.

²³⁴ MAŠÁT JANÁKOVÁ, Barbora a Lukáš PRCHAL. Zeman vysvětlil, proč nakonec jmenoval Lipavského. Babiš se podle něj ukázal jako člověk, který nechce bojovat. *Deník N* [online]. 19. 12. 2021.

²³⁵ VOJKOVSKÝ, Tomáš a Katherine VAŠIČKOVÁ. Fiala po schůzce v Lánech: Prezident jmenuje vládu tak, jak jsem ji navrhl. Včetně Lipavského. *IROZHLAS.cz* [online]. 13. 12. 2021.

premiérem navržena.²³⁶ Prvním místopředsedou vlády a ministrem vnitra se stal Vít Rakušan, šéf hnutí Starostové a nezávislí. Další post vicepremiéra a zároveň ministra práce a sociálních věcí obsadil Marian Jurečka, předseda křesťanských demokratů a exministr zemědělství Sobotkovy vlády. Lídr Pirátské strany, Ivan Bartoš, byl jmenován místopředsedou vlády a zároveň ministrem pro místní rozvoj a digitalizaci. Vlastimil Válek, místopředseda TOP 09, se pak stal dalším vicepremiérem a ministrem zdravotnictví. Do čela ministerstva zahraničních věcí usedl i přes Zemanovy původně nepřekročitelné výtky Jan Lipavský za Piráty. Dalšími členy kabinetu byli jmenováni: ministr financí Zbyněk Stanjura (ODS), ministr spravedlnosti Pavel Blažek (ODS), ministryně obrany Jana Černochová (ODS), ministr dopravy Martin Kupka (ODS), ministr školství, mládeže a tělovýchovy Petr Gazdík (STAN), ministr kultury Martin Baxa (ODS), ministryně životního prostředí Anna Hubáčková (KDU–ČSL) a ministr průmyslu a obchodu Jozef Síkela (STAN). I kvůli nadcházejícímu předsednictví České republiky v Radě Evropské unie byly zřízeny posty ministrů bez portfeje. Těmi byli jmenováni: Mikuláš Bek (STAN) jako ministr pro evropské záležitosti, Helena Langšádlová (TOP 09) coby ministryně pro vědu, výzkum a inovace a ministr pro legislativu Michal Šalomoun (Piráti).²³⁷ 3. ledna 2022 pak prezident jmenoval do čela resortu zemědělství Zdeňka Nekulu (KDU–ČSL), jehož úřad kvůli Nekulově nemoci dočasně zastával Marian Jurečka.²³⁸ Poměrově si tedy koalice rozdělily posty: 6 členů vlády získali občanští demokraté, 3 lidovci a 2 TOP 09 (koalice SPOLU); 4 křesla kabinetu obsadili Starostové a 3 ministry mají Piráti (koalice Piráti a Starostové).

O důvěru musí nová vláda požádat Poslaneckou sněmovnu do měsíce od jmenování vlády prezidentem, přičemž k vyslovení důvěry je třeba většina přítomných poslanců. Fialův kabinet předstoupil před dolní komoru s programovým prohlášením a žádostí poslanců o vyslovení důvěry 12. ledna 2022. Ačkoliv rozpravy a opoziční kritika programu trvala do druhého dne, vláda důvěru získala. Hlasovali pro ni totiž všichni přítomní členové vládních koaličních stran (106 poslanců, 2 se omluvili). Proti se vyslovilo 87 sněmovních zákonodárců opozice z hnutí ANO a SPD, přičemž 5 jejich poslanců se omluvilo.²³⁹

²³⁶ TVRDOŇ, Jan. Prezident jmenoval vládu Petra Fialy. „Nebude to jednoduché, ale společně to zvládneme,“ řekl premiér. *Deník N* [online]. 17. 12. 2021.

²³⁷ TVRDOŇ, J. Prezident jmenoval vládu... *Deník N* [online].; Vláda ČR. Členové vlády. *Vláda ČR* [online]. 2022.

²³⁸ JADRNÝ, Petr a ČTK. Vláda je kompletní. Prezident Zeman jmenoval na zámku v Lánech ministra zemědělství Nekulu. *IRozhlas.cz* [online]. 3. 1. 2022.

²³⁹ DOLEJŠÍ, Milan a Marek VRLÁK. Fialova vláda získala důvěru sněmovny, podpořili ji všichni přítomní koaliční poslanci. *ČT24* [online]. 13. 1. 2022.; GAVENDA, Jaroslav a Michaela RAMBOUSKOVÁ. Fialova vláda získala důvěru. Po 23 hodinách. *Seznam Zprávy* [online]. 12. 1. 2022.

Současná podoba vlády v prosinci 2022 se liší ve dvou případech. Ke konci června 2022 během tzv. kauzy Dozimetr odehrávající se kolem hnutí Starostů a nezávislých odstoupil Petr Gazdík ze své funkce ministra z důvodu historických styků s podnikatelem Michalem Redlem obviněným z ovlivňování zakázek v Dopravním podniku hl. m. Prahy.²⁴⁰ Novým ministrem školství, mládeže a tělovýchovy prezident jmenoval ústavního právníka Vladimíra Balaše (STAN).²⁴¹ Na začátku listopadu 2022 pak prezident přijal demisi ministryně Hubáčkové podanou ze zdravotních důvodů. Křesťanskou demokratku měl nahradit v čele resortu životního prostředí lidovci nominovaný Petr Hladík, kvůli spojení s kauzou privatizace bytů v Brně byl však návrh na jeho jmenování odložen. V současné době je provizorně řízením ministerstva pověřen vicepremiér Marian Jurečka.²⁴²

4.5 Argumentace Miloše Zemana ve vztahu k předchozím případům

Argumenty Miloše Zemana k odmítnutí navrženého Jana Lipavského na ministra zahraničí většinou odpovídají jeho hlavním argumentačním typům použitým v minulosti (uvedeným v podkapitole 3.4). Tento případ souhlasí s argumentací vzděláním kandidáta a nedostatečné kvalifikace či odborné praxe, již prezident Zeman v předchozích případech výtek ke kandidátům členů vlád už použil. Na nedostatečnou kvalifikaci či odbornou kompetenci přitom Miloš Zeman také upozornil designovaného premiéra Fialu u několika dalších navržených členů vlády, těm se však rozhodl nepůsobit větší překážky a podle jeho slov „ve snaze přispět k ustavení vlády“ podpis jejich nominací neodmítl.²⁴³

Za další shodnou Zemanovu argumentaci s jeho zdůvodněními v minulosti lze považovat názory v rozporu s dlouhodobou politikou ČR. Prezident totiž ve stanovisku jako důvod 2. a 3. uvedl Lipavského distancovaný postoj ke spolupráci s Visegrádskou čtyřkou a distancovaný postoj ke vztahu s Izraelem. Visegrádská skupina vznikla v roce 1991 a od té doby je spolupráce rozvíjena na několika úrovních.²⁴⁴ Stát Izrael je dlouhodobě považován za strategického a klíčového partnera České republiky, vztah s ním byl

²⁴⁰ LÁSKA, Timon, Kryštof ŠIMEK a Martin ŠTORKÁN. Ministr školství Gazdík podá demisi, důvodem jsou vazby na obviněného podnikatele Redla. *IRozhlas.cz* [online]. 19. 6. 2022.; ZELENÝ, Petr a Jan ŠKODA. Prezident jmenoval novým ministrem školství Vladimíra Balaše. *ČT24* [online]. 29. 6. 2022.

²⁴¹ Vláda ČR. Členové vlády: Vladimír Balaš. *Vláda ČR* [online]. 2022.

²⁴² SEZNAM ZPRÁVY. Zeman přijal demisi Hubáčkové, životní prostředí bude řídit Jurečka. *Seznam Zprávy* [online]. 27. 10. 2022.

²⁴³ Pražský hrad - Prezident ČR. Stanovisko prezidenta republiky. *Pražský hrad - Prezident ČR* [online].

²⁴⁴ PUCZOK, Ondřej. *Vztahy České republiky s vybranými státy Blízkého východu pohledem strategické kultury*. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Fakulta sociálních studií. Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií. Vedoucí práce: PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D. s. 41.

normalizován krátce po sametové revoluci.²⁴⁵ Miloš Zeman je navíc známý svými kladnými vztahy jak k V4, tak k Izraeli. Ostatně k Izraeli byl také v práci již dříve zmíněn i Zemanovi vlastní návrh na přesun české ambasády, který pro něj v médiích vyznívá pozitivně (viz podkapitola 3.4). Zřejmě proto prezident zvolil argumentaci těmito pro něj důležitými tématy, ačkoliv Lipavského dřívější výroky přímo nerozporovaly dlouhodobou politiku ČR s těmito partnery. K V4 se Lipavský, jak bylo dříve zmíněno, vyjadřoval, že by na skupinu nahlížel více realisticky a že ji vnímá jako platformu pro diskuzi. Na izraelsko-palestinskou otázku má názor shodný se stanoviskem EU – je důležité brát na zřetel obě strany konfliktu, proto se i k přesunu české ambasády z Tel Avivu do Jeruzaléma, významného místa pro obě strany konfliktu (a proto většinou zemí OSN neuznaným hlavním městem Izraele²⁴⁶), staví rezervovaněji.²⁴⁷

Poslední zmíněný typ argumentace v podkapitole 3.4, argumentaci bezpečnostním rizikem pro Českou republiku, u Jana Lipavského Miloš Zeman nepoužil. Zřejmě i proto, že k tomu nebyl důvod.

²⁴⁵ PUCZOK, O. *Vztahy České republiky...* s. 43.

²⁴⁶ HUDEMA, Marek. Trump rozhodl o Jeruzalémě. Blízký východ čekají nepokoje. *Hospodářské noviny* [online]. Economia, 7. 12. 2017.

²⁴⁷ ČTK. Lipavský: Česko dodržuje mj. jednotný postoj EU k přesunům ambasád v Izraeli. *České noviny* [online]. 13. 12. 2022.; RYŠAVÁ, Michaela a Ondřej LEINERT. Zemanovi vadí, diplomaté ho chválí. Čím Lipavský upoutal ve světě pozornost?. *Hospodářské noviny* [online]. Economia, 19. 11. 2021.

5 Rezonance případu Jana Lipavského

Tato kapitola se zabývá názory a diskuzemi vzešnými z prezidentova kroku odmítnutí jmenování Jana Lipavského. Kapitola je rozčleněná na tři podkapitoly – politologickou, ústavněprávní a veřejnou diskuzi, která obsahuje názory či stanoviska politiků, politického komentátora, ale také výsledky anket v médiích. Kapitola se také snaží o zodpovězení otázky, zda lze vysledovat souvislost mezi vztahem politiků, ústavních právníků a komentátorů tohoto kroku k Miloši Zemanovi jako k politikovi a jejich osobním postojem či názorem na něj.

5.1 Politologická diskuze

Většina českých politologů, kteří se k věci vyjadřovali, reagovala na dění velmi podobně. Argumenty Miloše Zemana k vetování kandidáta Lipavského považovali za banální až absurdní. Samotné odmítnutí jmenování navrženého Jana Lipavského ministrem pak politologové považovali za protiústavní a uváděli, že prezident nemá na takový krok právo.

Lubomír Kopeček, profesor politologie zaměřující se na českou politiku a Miloše Zemana, z brněnské Masarykovy univerzity se pro *Deník N* 8. prosince 2021 vyjádřil, že by ústupek Fialy v záležitosti nejmenování Lipavského oslabil samotného premiéra, vládu a její jednotu i důvěru voličů. Ústup by uvedl Fialův kabinet do stejné situace, ve které byla předchozí vláda Andreje Babiše, jež podle Kopečka „fungovala v polopodřízené pozici“.²⁴⁸ Babišova vláda se totiž prezidentovým přáním, podmínkám či „ohýbání“ Ústavy několikrát podřídila, což dle Kopečka vyústilo v oslabení suverénního jednání a rozhodování vlády. Politolog poukázal na zřejmou Zemanovu touhu ukázat, že je zpět ze své zdravotní indispozice, silný na politickém hřišti jako dříve: „... Případá mi, že celou situaci bere jako hru. On je v centru děje, a hlavně v centru veřejné pozornosti. Je to jeden z posledních velkých okamžiků, kdy v centru děje být může, a on si to samozřejmě vychutnává. Včetně až neuvěřitelné mediální situace ohledně přijímání jednotlivých ministerských kandidátů,“ zamýšlel se Kopeček.²⁴⁹ Fialovo rozhodnutí podat kompetenční žalobu k Ústavnímu soudu a „pohrozit“ tak prezidentovi hodnotil politolog jako dobrou cestu, jak se z nastalé situace dostat ven. Dle jeho mínění je třeba na Zemana vyvinout politický tlak.²⁵⁰

²⁴⁸ ŠČEBLYKIN, Kirill a Jan TVRDOŇ. Premiér Fiala stojí před případným sporem s prezidentem Zemanem. Mluví o podání kompetenční žaloby. *Deník N* [online]. 8. 12. 2021.

²⁴⁹ Tamtéž.

²⁵⁰ Tamtéž.

Pro iROZHLAS.cz pak politolog Kopeček 11. prosince k možné žalobě uvedl svůj předpoklad: „Jsme parlamentní režim, což podle mě Ústavní soud ve svém rozhodování zohlední a musí shodit argumenty Miloše Zemana ze stolu.“²⁵¹ Doplnil, že si prezident počíná protiústavně a že na odmítnutí kandidátů na ministry nemá právo. Jeho úlohou není ani hodnotit odbornou kompetenci navrženého ministra, za to je zodpovědný premiér.²⁵² V pořadu 90' ČT24 10. prosince pak Kopeček uvedl: „Miloš Zeman má své ego, má svoji vizi toho, že chce být v centru pozornosti, plus nějaké další politické motivace, které už v minulosti projevoval, a to se prostě promítá do téhle nešťastné situace.“²⁵³ Politolog Miloš Brunclík ve stejném pořadu doplnil Lubomíra Kopečka: „Myslím si, že Miloš Zeman si vybral podle něj nejslabšího kandidáta. Je to Pirát, takže to není úplně náhodou. Vybral si relativně málo zkušeného politika a snaží se najít jakékoliv argumenty.“²⁵⁴ Podle Brunclíka Zeman není konzistentní v argumentech u odmítání navržených ministrů, zkrátka se snaží hledat jejich slabá místa. Dalším důvodem pak podle něj může být i to, že chce Zeman ukázat, že „není pouze ceremoniálním symbolickým prezidentem, ale že je to důležitý mocenský hráč a že je třeba s ním počítat.“²⁵⁵

Politolog Petr Just působící na Metropolitní univerzitě a na Univerzitě Karlově v Praze sdělil serveru iROZHLAS.cz, že se také kloní k takovému výkladu Ústavy, ve kterém prezident nemá právo vetovat nominanty na ministry.²⁵⁶ V rozhovoru pro Český rozhlas pak Zemanovy argumenty k nejmenování Lipavského Just označil za až absurdní. Jan Lipavský má bakalářské vzdělání, které je podle zákona o vysokých školách plnohodnotným vysokoškolským vzděláním. A i to, že navržený ministr nemá vysokoškolské vzdělání, neznamená, že to není kvalitní či nekvalifikovaný kandidát – ostatně neměl ho ani Jan Hamáček, ani exministr kultury v letech 1998–2005 Pavel Dostál, jenž zastával úřad ministra i v Zemanově vládě.²⁵⁷ I další prezidentovy argumenty jsou podle Justa v rozporu s jeho politickými kroky v minulosti. „Ústavní soud by měl říci, že prezident je povinen respektovat návrh, který předloží předseda vlády. Rozhodnutí, které padne, je potřeba chápat i s vnímáním budoucnosti, bude to určitý precedens,“ uvedl politolog

²⁵¹ KUBANT, Vít a Martin ŠTORKÁN. Odmítnutí ministra? Prezident si počíná protiústavně, shodují se politologové a ústavní právníci. *IRozhlas.cz* [online]. 11. 12. 2021.

²⁵² Tamtéž.

²⁵³ ČT 24. 90' ČT24: Jak se právníci Gerloch, Preuss a Marvanová dívají na postup prezidenta. *ČT24* [online]. 10. 12. 2021.

²⁵⁴ Tamtéž.

²⁵⁵ Tamtéž.

²⁵⁶ KUBANT a ŠTORKÁN. Odmítnutí ministra?... *IRozhlas.cz* [online].

²⁵⁷ ČRO DVOJKA. Přepis: Jak to vidí... *Český rozhlas Dvojka* [online].

k Fialovu rozhodnutí podat kompetenční žalobu.²⁵⁸

Pokud by Petr Fiala opravdu podal kompetenční žalobu k Ústavnímu soudu, nastaly by dva možné scénáře. Buď by Miloš Zeman jmenování vlády oddálil, Andrej Babiš by se svým kabinetem v demisi dále byl u moci, a nová vláda by počkala na rozhodnutí Ústavního soudu, nebo by Petr Fiala částečně ustoupil, jeho kabinet by byl jmenován bez Jana Lipavského a ministrem zahraničí by byl dočasně pověřen právě třeba premiér. Petr Just v rozhovoru pro Český rozhlas zmiňoval i variantu třetí a to, že je možné, i když málo pravděpodobné, že Miloš Zeman ustoupí a jmenuje vládu kompletní ve Fialou navržené podobě. „V politice jsme svědky často nemožného, toho, že i varianty, které se okamžité vylučují jako nereálné, nepředstavitelné, tak nakonec k jejich realizaci dojde. To znamená určitá pravděpodobnost, že by mohlo dojít i na tuto třetí variantu je, ale spíše bych jí z hlediska právě té míry pravděpodobnosti, řadil až na třetí místo,“ sdělil politolog Petr Just v rozhovoru.²⁵⁹

Podle Justova názoru se další Zemanovo vetování navrženého kandidáta dalo očekávat již od momentu, kdy prezident poprvé odmítnul jméno Miroslava Pocheho (ČSSD) na post ministra zahraničí v roce 2018 (viz podkapitola 3.2). Tehdejší premiér Babiš Zemanovi ustoupil a nepodal kompetenční žalobu, jelikož nechtěl jít do přímého střetu s prezidentem. To Zemanovi umožnilo vytvořit jakýsi precedens pro další jeho podobná rozhodnutí v budoucnosti, jak konstatoval politolog ve vysílání Českého rozhlasu. Ústupek Andreje Babiše Petr Just odůvodňuje velmi strategickým partnerstvím dua Babiš-Zeman, z něhož oba těžili. Rozhodnutí Ústavního soudu v situaci prezidentova vetování navrženého ministra by Just považoval za velmi užitečné do budoucna, neboť by vytvořilo ústavní zvyklost v této otázce, v otázce sporu kompetencí premiéra a prezidenta republiky.²⁶⁰

5.2 Ústavněprávní diskuze

Stejně jako politologové se na porušení Ústavy ČR Zemanovým rozhodnutím o vetování kandidáta Lipavského shodovala většina předních českých expertů na ústavní právo. Argumenty Miloše Zemana jimi převážně nebyly považovány za validní.²⁶¹

Podle Jana Kysely, profesora ústavního práva působícího na Univerzitě Karlově,

²⁵⁸ KUBANT a ŠTORKÁN. Odmítnutí ministra?... *IRozhlas.cz* [online].

²⁵⁹ ČRO DVOJKA. Přepis: Jak to vidí... *Český rozhlas Dvojka* [online].

²⁶⁰ Tamtéž.

²⁶¹ ZEMAN, Drahošlav. Ve sporu o jmenování Lipavského ústavní právníci převážně nesouhlasí s postojem prezidenta. *ČT24* [online]. 10. 12. 2021.

má výhradní odpovědnost premiér, koho navrhne do své vlády, kromě situace, kdy je kandidát v neodstranitelném střetu zájmů nebo existuje jiná právní překážka. Kysela se 10. prosince 2021 v pořadu Českého rozhlasu Dvacet minut Radiožurnálu vyjádřil, že prezident si čl. 68 odst. 2 Ústavy²⁶² vykládá tak, že „nemůže jmenovat nikoho, koho mu předseda vlády nenavrhne, a nemusí jmenovat každého, koho mu předseda vlády navrhne“.²⁶³ Takový způsob výkladu však podle ústavního právníka vede ke dvouhlavé exekutivě, kdy „v zásadě jde o to, na koho kývne prezident republiky, ať už to jsou výhrady osobní, anebo výhrady politické“. To by však představovalo značný systémový posun od parlamentního k variantě poloprezidentského systému.²⁶⁴

K Zemanově argumentaci vzděláním Jana Lipavského Jan Kysela sdělil, že to považuje za věc předsedy vlády, případně koaličních stran, ale že to není „kritériem, které by měl řešit prezident“.²⁶⁵ Další důvody Miloše Zemana považoval za čistě politické, přičemž takové argumenty nemohou být brány v potaz. Pokud by se totiž připustilo, že jsou to relevantní důvody k nejmenování, pak by z toho podle Kysely mohla plynout i třeba hypotetická situace, kdy máte pravicového prezidenta, který má jmenovat levicovou vládu, ale kvůli tomu, že se v programech rozchází, by ji prezident odmítl jmenovat. „Ve chvíli, kdy byste připustil tento typ argumentu, tak se vám systém rozpadne, zadrhne nebo přinejmenším posune někam, kde se všichni smíří s tím, že na prezidenta prostě nemají, tak se mu podřídí. Takovému systému ale těžko lze říkat parlamentní,“ řekl v rozhovoru pro Český rozhlas Jan Kysela.²⁶⁶

Aleš Gerloch, profesor ústavního práva na Univerzitě Karlově, v 90' ČT24 10. prosince 2021 odvozoval právo prezidenta na nejmenování navrženého člena vlády ze systematického výkladu Ústavy. Gerloch argumentoval: „Pokud někdo rozhoduje a někdo jiný navrhuje, pak ten, kdo rozhoduje, má silnější pozici. Návrh by v zásadě měl akceptovat, ale také nemusí. Otázkou je důvod.“²⁶⁷ Druhým Gerlochovým argumentem pak bylo, že prezident rozhoduje ve více způsobech. V rámci kontrასignovaných

²⁶² Čl. 68 odst. 2 Ústavy ČR říká, že předsedu vlády jmenuje prezident republiky a na jeho návrh jmenuje ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.

²⁶³ KROC, Vladimír. Hamáček neměl ani titul a nevalilo to. Není to právní překážka ke jmenování, říká k Lipavskému Kysela. *IRozhlas.cz* [online]. 10. 12. 2021.

²⁶⁴ KROC, V. Hamáček neměl ani titul... *IRozhlas.cz* [online].; ŠČEBLYKIN a TVRDOŇ. Premiér Fiala stojí před... *Deník N* [online].

²⁶⁵ KROC, V. Hamáček neměl ani titul... *IRozhlas.cz* [online].

²⁶⁶ Tamtéž.

²⁶⁷ ČT 24. 90' ČT24: Jak se právníci... *ČT24* [online].

pravomocí rozhoduje prezident společně s premiérem. „Za tato rozhodnutí odpovídá vláda Poslanecké sněmovně, tzn. že tady nebude odpovědný, to Ústava říká výslovně,“ sdělil Gerloch k prvnímu způsobu.²⁶⁸ Pokud ale prezident rozhoduje na návrh předsedy vlády podle čl. 62 Ústavy, nikoliv tedy s ním, pak se lze dostat logice, jež použil Miloš Zeman v odůvodnění nejmenování Jana Lipavského v prohlášení z 10. prosince.²⁶⁹ Možnost podání kompetenční žaloby k Ústavnímu soudu dle Aleše Gerlocha není namístě. Ústavní soud by měl případ odmítnout s tím, že nejde o kompetenční spor, protože v této situaci rozhoduje prezident. Zároveň ale prezident nemůže rozhodovat bez návrhu premiéra.²⁷⁰

Podle Lidových novin Aleš Gerloch v minulosti vypracoval pro Hrad dva odborné posudky, které se Zemanovým postojem v posuzovaných věcech souzněly. Jedno ze stanovisek se týkalo i právě možnosti prezidenta odmítnout jmenování ministra. To Hrad využil později k obhajobě postupu při odmítnutí Miroslava Pocheho. Ve sporu o jmenování profesorů mezi Univerzitou Karlovou a prezidentem však zastupoval stranu univerzity.²⁷¹

V březnu 2019 pak Gerloch, navržený prezidentem Zemanem, nebyl senátory zvolen členem Ústavního soudu pravděpodobně kvůli jeho „morální integritě“.²⁷² Tou senátoři rozuměli jak Gerlochův vstup do komunistické strany během normalizace, tak to, že působil na vysokých školách spojených s kauzami nestandardně rychlých studií, nebo Gerlochův vztah s Hradem a možný problém s nezávislostí. Miloš Zeman se k nezvolení se vyjádřil: „Aniž bych chtěl urazit kohokoli, kdo přijde po profesoru Gerlochovi, obávám se, že ve srovnání s ním přece jenom ta jeho znalost ústavního práva nebude tak hluboká.“²⁷³

V září 2019 se ústavní právník Gerloch také shodoval s prezidentem Zemanem v případě otálení s přijetím demise ministra kultury Antonína Staňka. Podle jeho názoru v Ústavě u odvolání ministra prezidentem není dána časová lhůta.²⁷⁴ Naopak ústavní

²⁶⁸ Tamtéž, s. 54

²⁶⁹ Tamtéž.

²⁷⁰ Tamtéž.

²⁷¹ HORÁK, Jan. Favorit na Ústavní soud? Prorektor, který psal posudky ve prospěch Zemana, ale teď jde proti němu. *Lidovky.cz* [online]. Mafra, 13. 2. 2019.

²⁷² ČERMÁKOVÁ, Jana a ČTK. Gerloch ústavním soudcem nebude. Senátoři jeho kandidaturu v tajných volbách neschválili. *IRozhlas.cz* [online]. 20. 3. 2019.

²⁷³ ČTK. Zeman: Nezvolením Gerlocha si senátoři prožili pětiminutovku slávy, uškodili ale Ústavnímu soudu. *IRozhlas.cz* [online]. 21. 3. 2019.

²⁷⁴ MUSIL, Adam. Odvolávání Staňka bylo v rozporu s ústavou, míní část právníků. Ve sněmovně mluvili o žalobě na Zemana. *ČT24* [online]. 23. 9. 2019.

právníci Jan Kysela, Jan Wintř a Jan Kudrna se v tomto případě shodli, že Zemanovo jednání bylo porušením Ústavy.²⁷⁵

5.3 Veřejná diskuze

Diskuze veřejnosti – ať už politiků, politických komentátorů či publicistů, byla pestrá. Politici vznikající vlády jednoznačně stáli za jmenováním Jana Lipavského a Zemanovo rozhodnutí nejmenovat kandidáta považovali za porušení Ústavy. Také bývalí politici z politických stran a hnutí vznikající koalice se vyjadřovali stejně. Opačný názor měli často členové vlády v demisi a opoziční poslanci nebo třeba bývalý prezident Václav Klaus, který s prezidentem Milošem Zemanem souhlasil v tom, že prezident nemusí návrh předsedy vlády přijmout.²⁷⁶

Podporu Lipavskému vyjádřil například někdejší ministr zahraničí a čestný předseda TOP 09 Karel Schwarzenberg, který v rozhovoru pro deník Právo 9. prosince 2021 uvedl, že jej pokládá z možných kandidátů v této generaci za nejlepšího. Schwarzenberg by také byl pro to, aby Fiala, pokud bude potřeba, podal k Ústavnímu soudu kompetenční žalobu: „Mělo by se konečně objasnit, zda má prezident skutečně právo někoho vetovat. Jestli soud řekne ano, tak prosím, ať to dělá, pokud ne, ať s tím přestane. Takové nakládání s Ústavou jako s gumičkou, natahovat ji, jak to jde, je zhoubné pro demokracii a právní stát,“ vyřkl pro Právo.²⁷⁷ Schwarzenberg je coby středo-pravicový politik Zemanův bývalý politický oponent, ale také protikandidát na prezidenta v roce 2013. Po svém neúspěchu v prezidentské volbě se často vyhraňoval proti kontroverzním krokům Miloše Zemana.

Premiér v demisi Andrej Babiš (ANO) se 13. prosince 2021 ve svém internetovém pořadu Čau lidi vyjádřil: „Chtěl bych být mediátorem mezi panem prezidentem a panem premiérem Fialou, aby se skutečně domluvili. Já myslím, že je potřeba najít nějaké řešení, aby se vlk nažral a koza zůstala celá.“²⁷⁸ Fialovi pak poradil, aby prezidentovi ustoupil a nechal se dočasně pověřit ministrem zahraničních věcí. Babiš také zmínil, že poté koalice může podat kompetenční žalobu, a v případě dalších překážek může Babišova vláda

²⁷⁵ ČTK. Zemanovo otálení s odvoláním ministra kultury Staňka bylo protiústavní, míní část právníků. *Lidovky.cz* [online]. Mafra, 23. 9. 2019.

²⁷⁶ KLAUS, Václav. Stanovisko exprezidenta Václava Klause k aféře Lipavský pro *iDnes.cz*. *Václav Klaus* [online]. 10. 12. 2021.

²⁷⁷ DANDA, Oldřich a PRÁVO. Schwarzenberg: Lipavský je ve své generaci nejlepší. *Novinky.cz* [online]. Borgis, Seznam.cz, ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia, 9. 12. 2021.

²⁷⁸ IDNES.CZ a ČTK. Babiš poradil Fialovi, jak na Zemana. Při zádrhelu pojede stará vláda dál. *IDnes.cz* [online]. Mafra, 13. 12. 2021.

v demisi pokračovat dál.²⁷⁹

Bývalý prezident Václav Klaus zveřejnil své stanovisko ještě 10. prosince 2021 na svých internetových stránkách: „Nemáme prezidentský systém, aby mohl vládu nadiktovat prezident, nemáme ani premiérsko-kancléřský systém, v němž vládu nadiktuje předseda vlády. Náš systém je jiný a vyžaduje, aby mezi prezidentem a premiérem došlo k dohodě. Premiér nediktuje, ale podává návrh.“²⁸⁰ Prezident proto nemá povinnost návrh předsedy vlády přijmout. Klaus se také vyjádřil, že kompetenční žaloba by byla nedůstojná a „degradací politiky“, jelikož je to politický problém, jenž vyžaduje kompromis. Co se týče samotného nominovaného Lipavského, vyslovil se exprezident, že „na tuto funkci nemá“, a stejně jako Zeman zpochybnil jeho kvalifikaci.²⁸¹ Od doby, kdy Miloš Zeman poprvé kandidoval na prezidentskou funkci a Václav Klaus mu vyjádřil podporu, se za něj také v dalších případech exprezident mnohokrát postavil. Například během Zemanovy hospitalizace v říjnu 2021 ho Klaus navštívil a pro média se vyjádřil, že to považuje ze své strany za výraz loajality k Zemanovi.²⁸²

Politický komentátor Českého rozhlasu Plus Radko Kubičko sdělil 10. prosince 2021 v 90' ČT24, že se domnívá, že Miloš Zeman „velmi dobře ví, že nemá právo odmítnout toho kandidáta“.²⁸³ Ze znění Ústavy podle komentátora jednoznačně vyplývá, že prezident musí návrh předsedy vlády přijmout. „Je tam spíše v roli notáře,“ míní Kubičko a také připomíná vyjádření Miloše Zemana v televizním pořadu Sedmička v roce 1998, kde se odvolává na čl. 68 Ústavy (viz podkapitola 2.1).²⁸⁴ Designovaný premiér Fiala podle komentátora Kubička nesmí prezidentovi ustoupit, musí si zachovat před veřejností tvář. Zároveň je ale postaven do velmi ošemetné situace kvůli několika probíhajícím krizím, kdy je třeba, aby vláda byla co nejdříve uvedena do úřadu. „Z toho je vidět, že Miloš Zeman je skutečně hráč, a ať to dopadne jakkoliv, tak může říci, že to dosti zásadním způsobem ovlivnil. Otázka je, k čemu mu to bude, protože kandidovat už nebude,“ konstatoval Kubičko Zemanův postup ve věci.²⁸⁵

Výzkum veřejného mínění CVVM Akademie věd ČR pokládal 13. listopadu

²⁷⁹ Tamtéž, s. 56.

²⁸⁰ KLAUS, Václav. Stanovisko exprezidenta... *Václav Klaus* [online].

²⁸¹ Tamtéž.

²⁸² ČTK. Klaus navštívil Zemana v nemocnici. Podle exprezidenta spolu mluvili téměř hodinu. *IRozhlas.cz* [online]. 22. 10. 2021.

²⁸³ ČT 24. 90' ČT24: Jak se právníci... *ČT24* [online].

²⁸⁴ Tamtéž.

²⁸⁵ Tamtéž.

až 27. prosince reprezentativnímu vzorku občanů (přibližně 1000) starších 15 let otázku, zda důvěřují základním ústavním institucím. Prezidentovi vyjádřilo důvěru 36 % respondentů, 60 % dotázaných prezidentovi nedůvěřovalo. S politickou situací bylo spokojeno pouhých 11 % respondentů, 55 % vyjádřilo nespokojenost.²⁸⁶ U výzkumu je však nutné brát ohled na to, že dotazování opět neuváděli důvod své odpovědi, mohly být platné jiné faktory ovlivňující jejich volbu nebo byla zohledněna pouze dlouhodobá důvěra prezidentovi.

²⁸⁶ CVVM AV ČR. Důvěra ústavním institucím v listopadu/prosinci 2021. *Centrum pro výzkum veřejného mínění Akademie věd ČR* [online]. 2022.

Závěr

Tato bakalářská práce se věnovala sporu o jmenování Jana Lipavského ministrem zahraničí, jenž se udál v prosinci 2021 poté, co byl Lipavský nominován Pirátskou stranou do postu v nově vznikající vládě Petra Fialy. Spor byl posuzován v kontextu podobných proběhlých sporů v minulosti jak za prezidentství Miloše Zemana, tak za prezidentství předchozích dvou prezidentů České republiky Václava Havla a Václava Klause.

Cílem práce bylo zachytit Zemanovy argumentace při jeho vyjadřování námitek či přímo odmítání navržených ministrů a definovat je v hlavní typy. Práce našla odpověď na výzkumné otázky: *Jak prezident Zeman v minulosti zdůvodňoval odmítání kandidátů na ministry? Je možné vysledovat a uspořádat jakési hlavní typy Zemanových argumentací k odmítání kandidátů na ministry?* Prezident Zeman v případech odmítání navržených kandidátů argumentoval čtyřmi typy důvodů: jejich vzděláním, bezpečnostním rizikem pro stát, nedostatečnou kvalifikací či odbornou praxí a jejich názorem v rozporu s dlouhodobou politikou ČR. Práce popsala také argumentace bývalých prezidentů, kdy Václav Klaus (mimo argumentace podobné těm Zemanovým) odůvodnil své námitky jazykovou nevybaveností kandidátů, rozporom se zákonem nebo genderem „nehodícím se“ pro daný resort. Zdůvodnění výhrad Václava Havla vůči navrženým ministrům se shodovala s argumenty prezidenta Zemana o bezpečnostním riziku nominanta pro stát či jeho spornými názory s dlouhodobou politikou ČR. Zemanovy argumentace jsou celkově shrnuty a rozčleněny na konci třetí kapitoly, kde jsou také připojeny používané důvody předchozích prezidentů k nejmenování či námitkám.

Práce dále odpověděla na výzkumné otázky: *Jak předešlým zdůvodněním odpovídá případ jmenování Jana Lipavského? A jak prezident Zeman argumentoval v případě odmítnutí Jana Lipavského?* Ve svém stanovisku uvedl prezident Zeman jako důvody k nejmenování Jana Lipavského nízkou kvalifikací a pouze bakalářské vzdělání, distancovaný postoj k Visegrádské spolupráci a ke vztahu s Izraelem, a Lipavského návrh na pořádání Sudetoněmeckých dní v Česku. Argumentace Miloše Zemana si v případě Jana Lipavského ve třech bodech odpovídaly s hlavními typy uspořádanými podle předchozích případů odmítání jmenování ministrů – s argumentací nedostatečnou kvalifikací a vzděláním kandidáta a názory v rozporu s dlouhodobou politikou ČR (postoje k Izraeli a V4). Důvod bezpečnostního rizika nominanta pro stát Miloš Zeman v tomto případě nepoužil, neboť neměl opodstatnění. Prezidentovy důvody však měly slabá místa. Například argument

týkající se návrhu pořádání Sudetoněmeckých dní byl vystavěn na pouhém kladném vyjádření Lipavského k výroku německého politika v roce 2019. Práce popsala jak Zemanovy důvody k nejmenování Lipavského, tak i jejich vztah k předchozím případům, a přiblížila jejich původ ve čtvrté kapitole.

Právo na odmítnutí navrženého kandidáta podložila hlava státu v prosinci 2021 tím, že předseda vlády podává prezidentovi *návrh* na jmenování dalších členů vlády, a proto z podstaty slova může prezident návrh přijmout i odmítnout. To, včetně samotných důvodů k nejmenování, spustilo debatu, zda má prezident právo na takový krok. Tato diskuze byla v práci shrnuta do vyjádření několika názorů politologů, ústavních právníků, politiků, politického komentátora a také výzkumu veřejného mínění. Většina odborníků se v tomto případě shodovala v tom, že prezident na nejmenování kandidáta nemá právo a podporovala rozhodnutí Petra Fialy, aby podal kompetenční žalobu k Ústavnímu soudu. Tato část práce se dále snažila nastínit odpověď na vedlejší výzkumnou otázku, zda lze vysledovat závislost názorů mezi vztahem komentátorů, politiků či odborníků vyjadřujících se k případu k Miloši Zemanovi jako k politikovi a jejich osobním postojem k Miloši Zemanovi. V průběhu zpracovávání tématu a pokročení ve výzkumu však vyšlo najevo, že takovou souvislost je možné vidět pouze velmi nejasně, jelikož osobní postoje daných osob nejsou známy. Zodpovězení této otázky je proto v případě, kdy neexistují přímá a veřejná vyjádření komentátorů, politiků či odborníků, nemožné a neprokazatelné.

Dále práce ověřovala hypotézu: *Prezident Zeman při svém zdůvodňování odmítání kandidátů volí takové argumenty, u nichž lze očekávat alespoň zčásti příznivou odezvu ve veřejné debatě, a tudíž u veřejného mínění.* Tato hypotéza nebyla jednoznačně prokázána jako pravdivá. Během výzkumu se ukázalo, že někteří politologové, jako například Lubomír Kopeček a Martin Vérteši, souhlasí s tvrzením, že Miloš Zeman své názory přizpůsobuje, a dobře tak reaguje na nálady části veřejnosti. K tomuto tématu byl zmíněn právě výzkum politologů Vértešeho a Kopečka, podle kterých prezident Zeman uvážlivě pracuje na svém veřejném obraze. Dále zde byl uveden výzkum veřejného mínění CVVM o důvěře prezidentovi a spokojenosti s politickou situací, u něhož je ale nutné počítat s tím, že se jedná o dlouhodobého ukazatele, s přítomnými vedlejšími faktory ovlivňujícími názory respondentů nebo důvody jejich odpovědí. Proto tento výzkum veřejného mínění nelze považovat za zcela relevantní pro ověření dané hypotézy. Bylo však přínosné jej zmínit, jelikož poukazuje na stálou důvěru prezidentovi od části veřejnosti, která se v reakci

na Zemanovy kroky sice pro Zemana mírně negativně měnila, ale poté se vždy vrátila ke svým původním hodnotám. Ještě významněji tento výzkum demonstruje to, že Miloš Zeman svou politikou rozděluje a značně polarizuje společnost, s čímž se mnozí politologové ztotožňují.

Odmítání jmenování navržených kandidátů prezidenty je stále problémem hodným mnoha dalších výzkumů. Dosud nebyl vytvořen precedens pro tento krok prezidentů, ačkoliv k němu s hrozbou Petra Fialy o podání kompetenční žaloby k Ústavnímu soudu již bylo velmi blízko. Zajímavým výzkumem, jenž se nabízí, by bylo srovnání přístupů silných a aktivních prezidentů k pravomocem, které jim dává Ústava. S nadcházejícím zvolením nové hlavy státu v lednu 2023 se pak přímo nabízí komparace přístupu Miloše Zemana a nového prezidenta, coby dvojice prezidentů volených přímou volbou, jež podle politologů dává prezidentovi větší legitimitu, než jakou má v České republice vláda.

Seznam informačních zdrojů

Použitá literatura

ANTOŠ, Marek, 2011. Pravomoci prezidenta republiky po zavedení přímé volby. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. Karolinum, Univerzita Karlova v Praze, 2011(4), 27-41. ISSN 0323-0619.

BRUNCLÍK, Miloš, 2014. Co jsou úřednické kabinet a za jakých okolností vznikají? Česká republika v mezinárodním srovnání. *Acta Politologica*. 6(1), s. 1-23. ISSN 1803-8220.

BRUNCLÍK, Miloš, 2014. Prezident Zeman rok první. Prezidentský kabinet v parlamentním systému?. *CI Time: Odborný analytický měsíčník* [online]. CI Consult & Research, duben 2014, 4(2). ISSN 1804-8099.

BRUNCLÍK, Miloš a Michal KUBÁT, 2014. Parlamentarismus nebo poloprezidencialismus? Spor o klasifikaci středoevropských demokratických režimů. *Středoevropské politické studie / Central European Political Studies Review*. Mezinárodní politologický ústav / International Institute of Political Science, 16(2-3), 118-136. ISSN 1212-7817. Dostupné z: doi:10.5817/CEPSR.2014.23.118

BRUNCLÍK, Miloš a Michal KUBÁT, 2016. Český demokratický režim po roce 2012: přechod k poloprezidencialismu?. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*. 52(5), 625-646. Dostupné z: doi:10.13060/00380288.2016.52.5.274

HLOUŠEK, Vít a Lubomír KOPEČEK. *Záchrana státu?: úřednické a polopolitické vlády v České republice a Československu*. Vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2012. ISBN 978-80-87474-59-4.

HLOUŠEK, Vít, Lubomír KOPEČEK a Jakub ŠEDO. *Politické systémy*. Vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 978-80-87474-23-5.

CHARVÁT, Jakub a Petr JUST. *První přímá volba prezidenta ČR v roce 2013: cesta k jejímu zavedení a okolnosti a politické důsledky první přímé volby*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-86855-96-7.

KOPEČEK, Lubomír. *Éra nevinosti: Česká politika 1989-1997*. Vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2010. ISBN 978-80-87029-98-5.

KOPEČEK, Lubomír. Jak se zrodila opoziční smlouva. Analýza vzniku jednoho z

nejkontroverznějších paktů české politiky. *Soudobé dějiny*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd ČR, 2012, XIX, č. 1, s. 82-102. ISSN 1210-7050.

KOPEČEK, Lubomír. *Deformace demokracie?: Opoziční smlouva a česká politika v letech 1998-2002*. Vyd. 1. Brno: Barrister & Principal, 2015. ISBN 978-80-7485-031-8.

PUCZOK, Ondřej. *Vztahy České republiky s vybranými státy Blízkého východu pohledem strategické kultury*. Brno, 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Fakulta sociálních studií. Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií. Vedoucí práce: PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.

ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Úvod do současné politologie: Srovnávací analýza demokratických politických systémů*. 1. Vyd. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-628-4.

SKŘIČKA, Filip. *Jmenuji, odvolávám a přijímám: Pravomoci prezidenta České republiky při jmenování, pádu a rekonstrukci vlády*. Praha, 2020. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Fakulta sociálních věd. Institut politologických studií. Katedra politologie. Vedoucí práce PhDr. Josef Mlejnek, PhD.

ŠEDO, Jakub a Martin VÉRTEŠI, 2018. První prezidentství Miloše Zemana. In ŠEDO, Jakub (ed.). *České prezidentské volby v roce 2018: jiný souboj, stejný vítěz*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury: Masarykova univerzita. 8–49. ISBN 978-80-7325-470-4.

ŠÍMA, Josef, 2014. Slibovat slušnost a korektnost není voličsky chytlavé. *CI Time: Odborný analytický měsíčník* [online]. CI Consult & Research, duben 2014, 4(2). ISSN 1804-8099.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

VÉRTEŠI, Martin a Lubomír KOPEČEK, 2021. Nastolování politických témat a ovlivňování mediální agendy prezidentem Milošem Zemanem: Čínské investice, podpora Izraele a sankce proti Rusku. *Acta Politologica*. 13(3), 46–66. Dostupné z: https://doi.org/10.14712/1803-8220/46_2020

Použité internetové zdroje

BAHOUNKOVÁ, Petra. Klaus podepsal přímou volbu prezidenta. *ČT24* [online]. 17. 2. 2012 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1190453-klaus-podepsal-primou-volbu-prezidenta>

BAHOUNKOVÁ, Petra. Zeman předpokládá, že vládu sestavuji já, řekl Fiala po rozhovoru s prezidentem. *ČT24* [online]. 6. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3396402-fiala-se-pres-videokonferenci-spojil-se-zemanem-bude-jej-informovat-o-sestavovani>

BARTONÍČEK, Radek. Klaus při obědě s premiérem vládě na chuť nepřišel. *IDnes.cz* [online]. Mafra, 2. 1. 2007 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/klaus-pri-obede-s-premierem-vlade-na-chut-neprišel.A070102_103456_domaci_nel

Bc. Jan Lipavský - Veřejné a politické funkce. *Hlídač státu* [online]. 2022. [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: <https://www.hlidacstatu.cz/Osoba/Funkce/jan-lipavsky-2>

BOHUSLAVOVÁ, Renáta. Ministerstvo kultury povede náměstek René Schreier, řekl Babiš. *Novinky.cz* [online]. Borgis a.s., Seznam.cz, 31. 7. 2019 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/babis-a-stanek-resi-kdo-povede-resort-dal-40291634>

BUMBA, Jan a Michael ERHART. Aktivace článku 66 není aktuální, prezidentovo zdraví je ale třeba dál sledovat, říká Vystrčil. *IRozhlas.cz* [online]. 8. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/aktivace-clanku-66-milos-vystrcil-zdravotni-stav-zeman_2111082019_ban

CVVM AV ČR. Časové řady vybraných otázek z výzkumu Naše společnost. *Centrum pro výzkum veřejného mínění Akademie věd ČR* [online]. 2022. [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: <https://cvvmapp.soc.cas.cz/>

CVVM AV ČR. Důvěra ústavním institucím v listopadu/prosinci 2021. *Centrum pro výzkum veřejného mínění Akademie věd ČR* [online]. 2022. [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: <https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/politicke/institute-a-politici/5517-duvera-ustavnim-institucim-v-listopadu-prosinci-2021>

ČERMÁKOVÁ, Jana a ČTK. Gerloch ústavním soudcem nebude. Senátoři jeho kandidaturu

v tajných volbách neschválili. *IRozhlas.cz* [online]. 20. 3. 2019 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/gerloch-senat-ustavni-soudce_1903201450_dbr

ČRO DVOJKA. Přepis: Jak to vidí Petr Just – 13. prosince 2021. *Český rozhlas Dvojka* [online]. 14. prosinec 2021 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/prepis-jak-vidi-petr-just-13-prosince-2021-8639775>

ČSÚ. Volby: Metody pro přepočítání hlasů na mandáty. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/metody_pro_prepecet_hlasu_na_mandaty

ČT 24. Rusnokův tým považuje za „vládu odborníků“ jen 15 procent Čechů. *ČT24* [online]. 4. 8. 2013 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1083154-rusnokuv-tym-povazuje-za-vladu-odborniku-jen-15-procent-cechu>

ČT 24. Chovanec má své studium v Plzni za správné, brání se dokumenty. *ČT24* [online]. 10. 1. 2014 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1054396-chovanec-ma-sve-studium-v-plzni-za-spravne-brani-se-dokumenty>

ČT 24. Zemanovi vadí ve vládě Mládek, Chovanec i ministři s nulovými zkušenostmi. *ČT24* [online]. 10. 1. 2014 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1054416-zemanovi-vadi-ve-vlade-mladek-chovanec-i-ministri-s-nulovymi-zkusenostmi>

ČT 24. Právo: Místo Pocheho by mohl křeslo ministra zahraničí obsadit Landovský, 2018. *ČT24* [online]. 25. 8. 2018 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2575771-pravo-misto-pocheho-mohl-kreslo-ministra-zahranici-obsadit-landovsky>

ČT 24. Česko se dočkalo ministra zahraničí. Prezident Zeman jmenoval Tomáše Petříčka. *ČT24* [online]. 16. 10. 2018 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2623991-cesko-se-docka-ministra-zahranici-prezident-zeman-jmenuje-tomase-petricka>

ČT 24. Poradce prezidenta Nejedlý odletěl do Ruska. Pirátský poslanec žádal ministra, aby mu odebral diplomatický pas. *ČT24* [online]. 26. 11. 2020 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3232328-poradce-prezidenta-nejedly-odletel-do-ruska-piratsky-poslanec-zadal-ministra-aby-mu>

ČT 24. 90' ČT24: Jak se právníci Gerloch, Preuss a Marvanová dívají na postup prezidenta. *ČT24* [online]. 10. 12. 2021 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/3412726-90-ct24-jak-se-pravnici-gerloch-preuss-a-marvanova-divaji-na-postup-prezidenta>

ČTK. Přehledně: S přijetím demise či odvoláním ministra váhali i Havel a Klaus. *Česká justice* [online]. Media Network, 7. 5. 2017 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/2017/05/prehledne-prijetim-demise-ci-odvolanim-ministra-vahali-i-havel-klaus/>

ČTK. Se jmenováním některých ministrů měli problém Havel i Klaus. Nakonec ale ustoupili. *IRozhlas.cz* [online]. Český rozhlas, 17. 6. 2018 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/miroslav-poche-prezident-klaus-zeman-havel_1806171955_pj

ČTK. Zeman: Nezvolením Gerlocha si senátoři prožili pětiminutovku slávy, uškodili ale Ústavnímu soudu. *IRozhlas.cz* [online]. 21. 3. 2019 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-gerloch-senat-ustavni-soud_1903211729_pj

ČTK. Zeman nejmenuje Šmardu ministrem kultury, není prý kompetentní. Hamáček: Ať jedná podle ústavy. *Lidovky.cz* [online]. Mafra, 14. 8. 2019 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/zeman-nejmenuje-smardu-ministrem-kultury-neni-pry-kompetentni-chce-jineho-kandidata.A190814_153614_ln_domov_form

ČTK. Zemanovo otálení s odvoláním ministra kultury Staňka bylo protiústavní, míní část právníků. *Lidovky.cz* [online]. Mafra, 23. 9. 2019 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/zemanovo-otaleni-s-odvolanim-ministra-kultury-stanka-bylo-protiustavni-mini-cast-pravniku.A190923_175421_ln_domov_rkj

ČTK. Nejedlý odletěl do Ruska. Petříček chce vysvětlení, Lipavský žádá odebrání diplomatického pasu. *IRozhlas.cz* [online]. 26. 11. 2020 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/martin-nejedly-cesta-do-ruska-diplomaticky-pas-jan-lipavsky-tomas-petricek_2011261109_dok

ČTK. Ovčáček: Prezident potřebuje klid na léčbu. Jeho hospitalizace ale povolební vyjednávání neohrožuje. *IRozhlas.cz* [online]. 10. 10. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-hospitalizace-jiri-ovcacek->

reakce_2110102024_btk

ČTK. Klaus navštívil Zemana v nemocnici. Podle exprezidenta spolu mluvili téměř hodinu. *IRozhlas.cz* [online]. 22. 10. 2021 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-zdravotni-stav-nemocnice-vaclav-klaus_2110222035_ako

ČTK. Koaliční smlouvu Spolu a PirSTAN schválilo i vedení lidovců. Ve vládě má mít KDU-ČSL tři posty. *IRozhlas.cz* [online]. 5. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/koalicni-smlouva-pirstan-kdu-cesl-lidovci-souhlas_2111051703_cen

ČTK. Senátní komise: Neaktivujme článek 66, pokud bude prezident schopen vykonávat významné pravomoci. *IRozhlas.cz* [online]. 9. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-prezident-zdravotni-stav-clanek-66-ustava-senat_2111091205_ako

ČTK. Zeman přijal demisi Babišovy vlády ANO a ČSSD. *E15.cz* [online]. Czech News Center, 11. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/domaci/zeman-prijal-demisi-babisovy-vlady-ano-a-cssd-1385250>

ČTK. Koalice Spolu a PirSTAN je připravena převzít vládu, uvedl Fiala. *E15.cz* [online]. Czech News Center, 16. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/domaci/koalice-spolu-a-pirstan-je-pripravena-prevzit-vladu-vedl-fiala-1385409>

ČTK. Piráti jdou do vlády, členové v on-line hlasování schválili koaliční smlouvu. Pro bylo 82 procent. *Hospodářské noviny* [online]. Economia, 16. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-67000490-pirati-jdou-do-vlady-clenove-v-on-line-hlasovani-schvalili-koalicni-smlouvu-pro-bylo-82-procent>

ČTK. Zeman mluví s kandidáty na ministry z plexisklového „akvária“. Začal Bartošem. *Echo24.cz* [online]. Echo Media, ČTK, 29. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/SuBEf/zeman-mluvi-s-kandidaty-na-ministry-z-plexiskloveho-akvaria-zacal-bartosem>

ČTK. Zeman podle Frekvence 1 doporučil Lipavskému vzdát se nominace do vlády. ‚Nic se nemění,‘ reagoval Fiala. *IRozhlas.cz* [online]. 7. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/zeman-lipavsky-kandidat-na-ministra-zahranici->

odstoupeni-z-kandidatury_2112071614_ern

ČTK. Fiala: Pokud Zeman nejmenuje celou vládu, podám kompetenční žalobu. *Seznam Zprávy* [online]. 8. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-fiala-budu-nucen-podat-kompetencni-zalobu-pokud-zeman-nejmenuje-celou-vladu-182960>

ČTK. Piráti stojí za nominací Lipavského na ministra zahraničí, podle Bartoše jde o kvalitního kandidáta. *IRozhlas.cz* [online]. 8. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/pirati-kandidat-ministr-zahranici-jan-lipavsky-spor-prezident-zeman-hrad_2112081158_pik

ČTK. Lipavský v Londýně převzal Magnitského cenu za přínos k ochraně lidských práv. *České noviny* [online]. 16. 11. 2022 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/lipavsky-v-londyne-prevzal-magnitskeho-cenu-za-prinos-k-ochrane-lidskych-prav/2286927>

ČTK. Lipavský: Česko dodržuje mj. jednotný postoj EU k přesunům ambasad v Izraeli. *České noviny* [online]. 13. 12. 2022 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/lipavsky-cesko-dodrzuje-mj-jednotny-postoj-eu-k-presunum-ambasad-v-izraeli/2298389>

ČTK a AKTUÁLNĚ.CZ. Titul bakaláře na ministra nestačí, tvrdí Zeman. Lipavského nejmenuje ze čtyř důvodů. *Aktuálně.cz* [online]. *Economia*, 10. 12. 2021 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/titul-bakalare-na-ministra-destaci-tvrdi-zeman-lipavskeho-ne/r~d19c130459b011ec98380cc47ab5f122/>

ČTK a Lidovky.cz. ČSSD chce do vlády Tomana, Staňka, Krčála a Zemanem odmítaného Pocheho. Ten se chce s prezidentem sejít. *Lidovky.cz* [online]. *Mafra*, 18. 5. 2018 [cit. 2022-07-28]. ISSN 1213-1385. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/cast-vedeni-cssd-odmita-stahnout-nominaci-pocheho-na-ministra-zeman-do-toho-nema-co-mluvit.A180518_141815_ln_domov_ele

DANDA, Oldřich a PRÁVO. Schwarzenberg: Lipavský je ve své generaci nejlepší. *Novinky.cz* [online]. *Borgis, Seznam.cz, ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia*, 9. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-schwarzenberg-lipavsky-je-ve-sve-generaci-nejlepsi-40380576>

DOLEJŠÍ, Milan a Jan ŠKODA. Pověřte jednáním o vládě Fialu, vyzvaly koalice Zemana. *ČT24* [online]. 10. 10. 2021 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3383204-zive-volby-do-snemovny-skoncily-zacina-scitani-hlasu>

DOLEJŠÍ, Milan a Jan ŠKODA. Pověřte jednáním o vládě Fialu, vyzvaly koalice Zemana: On-line přenos. *ČT24* [online]. 10. 10. 2021 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3383204-zive-volby-do-snemovny-skoncily-zacina-scitani-hlasu>

DOLEJŠÍ, Milan a Marek VRLÁK. Fialova vláda získala důvěru sněmovny, podpořili ji všichni přítomní koaliční poslanci. *ČT24* [online]. 13. 1. 2022 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3427728-zive-poslanci-se-vratili-k-jednani-o-duvere-vlade-uz-nyni-je-rekordne-dlouhe>

DOLEJŠÍ, Václav. Kdo je Tomáš Petříček, kterého za sebe Poche nastrčil na post ministra zahraničí. *Seznam Zprávy* [online]. Seznam.cz, 18. 9. 2018 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kdo-je-tomas-petricek-ktereho-za-sebe-poche-nastrcil-na-post-ministra-zahranici-55967>

DOLEJŠÍ, Václav. U Zemana získala s věkem navrch temná stránka osobnosti, říká politolog Kopeček. *Seznam Zprávy* [online]. 2. 8. 2019 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/u-zemana-ziskaly-s-vekem-navrch-negativni-vlastnosti-a-temna-stranka-osobnosti-rika-politolog-kopecek-76779>

DOSTÁL, Vít a Vít BORČANY. Role prezidenta v zahraniční politice po zavedení přímé volby. *Asociace pro mezinárodní otázky* [online]. Praha, leden 2018 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2018/01/AMO_role-prezidenta-v-zahranicni-politice-po-zavedeni-prime-volby.pdf

DRGÁČ, Zdeněk. Zeman: Restrikce pro neočkované potřebujeme. Brzy začnu pracovat z Lán. *TN.cz* [online]. The Associated Press, 17. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/448607-sledujte-exkluzivni-rozhovor-s-prezidentem-milosem-zemanem>

FIALA, Adam. Prezident nepřijal demisi ministra kultury Staňka. Babiš hodlá navrhnout jeho odvolání. *ČT24* [online]. 28. 5. 2019 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2827265-prezident-neprijal-demisi-ministra-kultury->

stanka

FIALA, Petr. [Abych předešel...] In: *Twitter* [online]. 7. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://twitter.com/P_Fiala/status/1468244447477514241?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1468244447477514241%7Ctwgr%5E1116260b0523622dd0c944c209e5394ca12d3172%7Ctwcon%5Es1_&ref_url=https%3A%2F%2Fct24.ceskatelevize.cz%2Fdomaci%2F3411192-lipavsky-odmita-komentovat-svuj-rozhovor-se-zemanem-kandidaturu-na-ministra-ale

FIALA, Petr. [Mohu potvrdit...] In: *Twitter* [online]. 9. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://twitter.com/P_Fiala/status/1468878518104772616?s=20

FIALA, Petr. [Beru na vědomí...] In: *Twitter* [online]. 10. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://twitter.com/P_Fiala/status/1469273554613157897

GAVENDA, Jaroslav a Michaela RAMBOUSKOVÁ. Fialova vláda získala důvěru. Po 23 hodinách. *Seznam Zprávy* [online]. 12. 1. 2022 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-vlada-zada-o-duveru-je-to-vyvrcholeni-nasi-cesty-rika-premier-185470>

HODULÍK, Jakub. Ústava obstála, největším nebezpečím je přímá volba prezidenta. *Respekt* [online]. 20. 12. 2022 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/rozhovor/ustava-obstala-nejvetsim-nebezpecim-je-prima-volba-prezidenta?fbclid=IwAR1GegXHt0y3BThn3MBOBffrORWPJvHUsYoI9D0pPy7RNVnanMwtfyU6xbc>

HORÁČEK, Tomáš. Fiala: Zeman vládu jmenuje jako celek včetně Lipavského v pátek 17. prosince. *ČT24* [online]. 13. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/video/3413930-fiala-zeman-vladu-jmenuje-jako-celek-vcetne-lipavskeho-v-patek-17-prosince>

HORÁK, Jan. Favorit na Ústavní soud? Prorektor, který psal posudky ve prospěch Zemana, ale teď jde proti němu. *Lidovky.cz* [online]. Mafra, 13. 2. 2019 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/favorit-na-ustavni-soud-gerloch-psal-posudky-ve-prospech-zemana-ale-ted-jde-proti-nemu.A190212_110135_ln_domov_jho

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. Vláda schválila přímou volbu prezidenta. Lidé ho vyberou ve dvou kolech. *Hospodářské noviny* [online]. Economia, 15. 6. 2011 [cit. 2022-12-27].

Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-52095070-vlada-schvalila-primou-volbu-prezidenta-lide-ho-vyberou-ve-dvou-kolech>

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. Klaus se podepsal pod "fatální chybu." Přímé volbě prezidenta už nic nebrání. *Hospodářské noviny* [online]. *Economia*, 17. 2. 2012 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-54762530-klaus-se-podepsal-pod-fatalni-chybu-prime-volbe-prezidenta-uz-nic-nebrani>

HUDEMA, Marek. Trump rozhodl o Jeruzalémě. Blízký východ čekají nepokoje. *Hospodářské noviny* [online]. *Economia*, 7. 12. 2017 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-65982170-trump-rozhodl-o-jeruzaleme-blizky-vychod-cekaji-nepokoje>

HUSÁROVÁ, Lucie a Simona BARTOŠOVÁ. Zeman: Martin Stropnický z hnutí ANO by neměl být ministrem obrany. *IRozhlas.cz* [online]. 8. 12. 2013 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/zeman-martin-stropnicky-z-hnuti-ano-by-nemel-byt-ministrem-obrany-_201312081742_sbartosova

CHUM, Jiří a Tereza ŠKOULOVÁ. Petr Fiala: Jsem připraven jednat s hnutím ANO o uspořádání nové sněmovny, vylučuji jednání o vládě. *Český rozhlas Radiožurnál* [online]. 11. 10. 2021 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/petr-fiala-jsem-pripraven-jednat-s-hnutim-ano-o-usporadani-nove-snemovny-8594695>

CHUM, Jiří, Zdeňka TRACHTOVÁ a Vítek SVOBODA. Bartoš: Lipavský je kandidátem koalice, prezident ho nemůže vetovat. Věřím, že se Fiala a Zeman dohodnou. *IRozhlas.cz* [online]. 13. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ivan-bartos-pirati-jan-lipavsky-vlada-fiala-zeman-rozhovor_2112130908_vis

IDNES.CZ. Havel nechce Grégra ve vládě. *IDnes.cz* [online]. *Mafra*, 10. 2. 2000 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/havel-nechce-gregra-ve-vlade.A000210083009domaci_itu

IDNES.CZ. Zeman odešel, Špidla je premiér. *IDnes.cz* [online]. *Mafra*, 12. 7. 2002 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/zeman-odesel-spidla-je-premier.A020712_095500_domaci_mhk

IDNES.CZ a ČTK. Babiš poradil Fialovi, jak na Zemana. Při zádrhelu pojede stará vláda dál. *IDnes.cz* [online]. *Mafra*, 13. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/babis-zeman-fiala-vlada-jemnovani-ministri-lipavsky.A211213_093208_domaci_remy

Interview ČT24: 7. prosinec 2021: Jan Lipavský. *IVysílání - Česká televize* [online]. 7. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10095426857-interview-ct24/221411058041207/>

IROZHLAS.CZ. Zemanovo prohlášení o Pochem je nevhodné, nikoli protiústavní, míní právník Kysela. *IRozhlas.cz* [online]. Český rozhlas, 16. 6. 2018 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/miroslav-poche-milos-zeman-vlada-andrej-babis_1806161908_ako

IROZHLAS.CZ. ‚Občané mají právo vědět, zda je schopen vykonávat úřad.‘ Politici i odborníci kritizují mlčení Hradu. *IRozhlas.cz* [online]. 10. 10. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/prezident-milos-zeman-hospitalizace-informace-hrad-reakce_2110102120_btk

IROZHLAS.CZ. Nejedlý odevzdal Hradu diplomatický pas. Doufá, že mu ho po Zemanově uzdravení opět vrátí. *IRozhlas.cz* [online]. 20. 10. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/martin-nejedly-diplomaticky-pas-odevzdani-poradce-zeman_2110201859_tzr

JADRNÝ, Petr a ČTK. Vláda je kompletní. Prezident Zeman jmenoval na zámku v Lánech ministra zemědělství Nekulu. *IRozhlas.cz* [online]. 3. 1. 2022 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/nekula-lany-zeman-ministr-zemedelstvi_2201031200_pj

JADRNÝ, Petr a Tereza BUTKOVÁ. Česko má nového premiéra, Zeman jmenoval Fialu. Od pondělí se začne setkávat s kandidáty na ministry. *IRozhlas.cz* [online]. 28. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-petr-fiala-jmenovani_2111281100_pj

JANSOVÁ, Lenka a Jaroslav GAVENDA. Prezident přijal sedm ministerských kandidátů. Všichni věří ve své jmenování. *Český rozhlas Radiožurnál* [online]. 22. 1. 2014 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/prezident-prijal-sedm-ministerskych-kandidatu-vsichni-veri-ve-sve-jmenovani-7189462>

KABRHELOVÁ, Lenka. Přímá volba hlavy státu rozdělila společnost, říká politolog Lebeda. *Seznam Zprávy* [online]. 12. 11. 2022 [cit. 2022-12-29]. Dostupné z:

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/audio-podcast-5-59-prima-volba-hlavy-staturozdelila-spolecnost-rika-politolog-lebeda-219018>

KLAUS, Václav. Stanovisko exprezidenta Václava Klause k aféře Lipavský pro iDnes.cz. *Václav Klaus* [online]. 10. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.klaus.cz/clanky/4839>

KNIHOVNA VH. Václav Havel – prezident 1989–2003 (2011). *Knihovna Václava Havla* [online]. Praha. 2009–2022 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: <https://www.vaclavhavel.cz/cs/vaclav-havel/prezident>

KOPECKÝ, Josef. Stropnický u Zemana prošel, prezident ho zkoušel z počtu tanků. *IDnes.cz* [online]. Mafra, 22. 1. 2014 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/stropnicky-u-zemana-prosel-bude-ministrem.A140122_164629_domaci_kop

KORDÍK, Jiří a Dominika GLASEROVÁ. Dle nemocnice není prezident Zeman aktuálně schopen vykonávat pracovní povinnosti, řekl Vystrčil. *ČT24* [online]. 18. 10. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3387432-nemocnice-informovala-senat-o-stavu-prezidenta-hrad-se-vyjadri-ve-tri-odpoledne>

KOTTOVÁ, Anna. Prezident Zeman nikdy nejmenuje Pocheho ministrem, reagoval Ovčáček na twitteru. *IRozhlas.cz* [online]. 16. 6. 2018 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/miroslav-poche-milos-zeman-vlada-andrej-babis-jan-hamacek_1806161840_ako

KOTTOVÁ, Anna. Je prezidentův podpis pravý? Případem se bude zabývat protimafiánská centrála. *IRozhlas.cz* [online]. 15. 10. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-podpis-prezident-pravost-policie-ncoz-nemocnice-2021_2110151504_ako

KOTTOVÁ, Anna. Zeman řekl čtyři důvody, proč odmítá jmenovat Lipavského. Vadí mu vzdělání či postoj k Visegrádu. *IRozhlas.cz* [online]. 10. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/jan-lipavsky-milos-zeman-ministr-zahranici_2112101228_ako

KOTTOVÁ, Anna. Fiala už pracuje na kompetenční žalobě, v pátek může být připravena, řekla Pekarová Adamová. *IRozhlas.cz* [online]. 12. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/kompetencni-zaloba-na-prezidenta-ustavni-soud->

petr-fiala-jan-lipavsky_2112121403_ako

KOTTOVÁ, Anna a ČTK. ‚Kulturní památky, pane ministře, netleskají.‘ Prezident Zeman pověřil Zaorálka vedením kultury. *IRozhlas.cz* [online]. Český rozhlas, 27. 8. 2019 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/lubomir-zaoralek-milos-zeman-andrej-babis-jmenovani-ministr-kultury_1908271325_ako

KOTTOVÁ, Anna a ČTK. Prezident nemůže naplno pracovat, stanovit prognózu je obtížné, řekl Zima po jednání konzilia. *IRozhlas.cz* [online]. 5. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-prezident-zdravotni-stav-zdravi-lekarske-konzilium-nemocnice_2111051312_ako

KOTTOVÁ, Anna a ČTK. Seznam ministrů. Podívejte se, kdo má usednout ve vládě Petra Fialy. *IRozhlas.cz* [online]. 18. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/seznam-ministru-ministri-vlada-cr-petra-fialy-premier-2021_2111181120_ako

KOUBOVÁ, Karolína a Ondřej ČIHÁK. Prezident musí dodržovat zákony, odmítá „veto“ jednoho kandidáta na ministra lidovec Jurečka. *Český rozhlas Plus* [online]. 19. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/prezident-musi-dodrzovat-zakony-odmita-veto-jednoho-kandidata-na-ministra-8622730>

KOUTNÍK, Ondřej. Nečekaná schůzka v Lánech. Zemana navštívil premiér Fiala. *Seznam Zprávy* [online]. 9. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-necekana-schuzka-v-lanech-zemana-navstivil-premier-fiala-182976>

KROC, Vladimír. Hamáček neměl ani titul a nevadilo to. Není to právní překážka ke jmenování, říká k Lipavskému Kysela. *IRozhlas.cz* [online]. 10. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ustavni-soud-lipavsky-zeman-zaloba-fiala-jmenovani-vlady-pravomoce-ustava_2112102112_ban

KUBANT, Vít. Nejvyšší účast ve sněmovních volbách od roku 1998. O vítězi voleb rozhodlo více než 65 % voličů. *IRozhlas.cz* [online]. 9. 10. 2021 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/volby/snemovni-volby-2021-volby-do-snemovny-volebni-ucast-pocet-hlasu_2110091847_vtk

KUBANT, Vít a Martin ŠTORKÁN. Odmítnutí ministra? Prezident si počíná protiústavně, shodují se politologové a ústavní právníci. *IRozhlas.cz* [online]. 11. 12. 2021 [cit. 2022-12-

28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-jan-lipavsky-kompetencni-zaloba-ustavni-pravnici-politolog_2112110500_vtk

KUBÁTOVÁ, Eliška. Česku hrozí krize a ‚mocenské vakuum‘. Volby a Zemanův zdravotní stav pohledem zahraničních médií. *IRozhlas.cz* [online]. 12. 10. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/cesko-media-zeman-babis-volby-spolu-pirati-stan-zahranicni-media-guardian-cnn_2110120625_eku

KUCHYŇOVÁ, Zdeňka. Karolína Peake /LIDEM/ opouští po osmi dnech ministerstvo obrany. *Radio Prague International* [online]. 21. 12. 2012 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: <https://cesky.radio.cz/karolina-peake-lidem-opousti-po-osmi-dnech-ministerstvo-obrany-8548630>

LÁSKA, Timon, Kryštof ŠIMEK a Martin ŠTORKÁN. Ministr školství Gazdík podá demisi, důvodem jsou vazby na obviněného podnikatele Redla. *IRozhlas.cz* [online]. 19. 6. 2022 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/petr-gazdik-demise-ministr-skolstvi-hlubucek_2206191004_til

LEINERT, Ondřej. Kdy nastoupí nová vláda? Při Zemanově hospitalizaci je zásadní, jak rychle bude fungovat jeho kancelář. *Hospodářské noviny* [online]. Economia, 11. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-66998400-kdy-nastoupi-nova-vlada-pri-zemanove-hospitalizaci-je-zasadni-jak-rychle-bude-fungovat-jeho-kancelar>

LEINERT, Ondřej. Zeman ustoupil a jmenuje vládu včetně Jana Lipavského v pátek. Jeho výhrady ale trvají, říká Fiala. *Hospodářské noviny* [online]. Economia, 14. 12. 2021 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-67011810-zeman-jmenuje-vladu-vcetne-jana-lipavskeho-v-patek-jeho-vyhrady-ale-trvaji-rika-fiala>

LIDOVKY.CZ a ČTK. Lánský puč? Směs thrilleru, dramatu a frašky, píše Reuters. *Lidovky.cz* [online]. 19. 11. 2013 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/lansky-puc-smes-thrilleru-dramatu-a-frasky-pise-reuters.A131119_103459_ln_zahranici_msl

LIPAVSKÝ, Jan. [Reprezentuji koaliční program...] In: *Twitter* [online]. 10. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://twitter.com/JanLipavsky/status/1469284362197909511>

LIPAVSKÝ, Jan. [Ústava jasně říká...] In: *Twitter* [online]. 10. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://twitter.com/JanLipavsky/status/1469284360725712903>

MAHDALOVÁ, Kateřina. Babiš prohrál, ale má víc mandátů než Spolu. Zde je vysvětlení proč. *Seznam Zprávy* [online]. 9. 10. 2021 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/prepocety-hlasu-na-mandaty-kolik-jich-je-potreba-na-jednoho-poslance-176995>

MAŠÁT JANÁKOVÁ, Barbora a Lukáš PRCHAL. Zeman vysvětlil, proč nakonec jmenoval Lipavského. Babiš se podle něj ukázal jako člověk, který nechce bojovat. *Deník N* [online]. 19. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://denikn.cz/771911/zeman-vysvetlil-proc-nakonec-jmenoval-lipavskeho-babis-se-podle-nej-ukazal-jako-clovek-ktery-nechce-bojovat/>

MEDEK, Petr, Tereza BARTUŇKOVÁ, Martina SPĚVÁČKOVÁ, Mirko KAŠPAR a Veronika NEPRAŠOVÁ. Peake jako ministryně obrany po osmi dnech skončila, její strana hrozí odchodem z vlády. *IRozhlas.cz* [online]. 20. 12. 2012 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/peake-jako-ministryne-obrany-po-osmi-dnech-skoncila-jeji-strana-hrozi-odchodem-z-vlady_201212201624_mkaspar

MUSIL, Adam. Odvolávání Staňka bylo v rozporu s ústavou, míní část právníků. Ve sněmovně mluvili o žalobě na Zemana. *ČT24* [online]. 23. 9. 2019 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2932409-odvolavani-stanka-bylo-v-rozporu-s-ustavou-mini-cast-pravniku-ve-snemovne-mluvili-o>

MV ČR. Mezinárodní organizace a VS: Visegrádská čtyřka, 2022. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 28. 8. 2019 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-organizace-a-vs-visegradska-ctyrka.aspx>

NĚMEC, Jan. Tři ministři, Dušek i Šlouf. Zeman vytáhl esa do voleb. *Aktuálně.cz* [online]. 5. 9. 2010 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/tri-ministri-dusek-i-slouf-zeman-vytahl-esa-do-voleb/r~i:article:676358/>

Otázky Václava Moravce - 7. leden 2007 [online]. 46. min. Česká televize: iVysílání, 7. 1. 2007 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/207411030500107/>

OVČÁČEK, Jiří. [Tuhle nedůstojnou šarádu...] In: *Twitter* [online]. 16. 6. 2018 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: https://twitter.com/PREZIDENTmluvci/status/1008014047453859841?ref_src=twsrc%5Etfw

OVČÁČEK, Jiří. [Prezident republiky Miloš Zeman...] In: *Twitter* [online]. 10. 10. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z:

<https://twitter.com/PREZIDENTmluvci/status/1447152074408480770?s=20>

PANČÍŘ, Tomáš. Právník k nálezu Ústavního soudu: Problematičnost systému se projevila postupně, zkrslení byla značná. *IRozhlas.cz* [online]. 3. 2. 2021 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/jan-wintr-rozhovor-ustavni-soud-nalez-rozhodnuti-snemovni-volby-zakon_2102031555_dok

PATOČKOVÁ, Tereza. Zemanovy výhrady ke jmenování Lipavského: Co tvrdí prezident a jaká jsou fakta. *Aktuálně.cz* [online]. *Economia*, 10. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/lipavsky-zeman/r~e35d39c259b211ecbc3f0cc47ab5f122/v~sl:2e3b546859ced1007d29e2026621523d/>

PEHE, Jiří. Jiří Pehe: Zahraniční politika může být zdrojem sporů v nové vládě. *Český rozhlas Plus* [online]. 11. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/jiri-pehe-zahranicni-politika-muze-byt-zdrojem-sporu-v-nove-vlade-8617276>

PEKAROVÁ ADAMOVÁ, Markéta. [Miloš Zeman červenec 1998...] In: *Twitter* [online]. 7. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://twitter.com/market_a/status/1468249962744098831

Podcast Press klub Frekvence 1: Jan Lipavský: Jsme parlamentní demokracie, nic bych nikomu neulehčil. *Seznam Podcasty* [online]. *Seznam.cz*, 8. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://podcasty.seznam.cz/podcast/press-klub/jan-lipavsky-jsme-parlamentni-demokracie-nic-bych-nikomu-neulehcil-45775>

Podcast Výrok týdne Českého rozhlasu: Miloš Zeman: Budu tak tolerantní, že své veto vztáhnu jen k jediné osobě, ale přes to nepojede vlak. *Seznam Podcasty* [online]. *Seznam.cz*, 19. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://podcasty.seznam.cz/podcast/vyrok-tydne/milos-zeman-budu-tak-tolerantni-ze-sve-veto-vztahnu-jen-k-jedine-osobe-ale-pres-to-nepojede-vlak-42137>

POKORNÁ, Zdislava. Babiš v neděli dopoledne zamíří za prezidentem do Lán. ‚Schůzka není o rozhovorech,‘ řekl. *IRozhlas.cz* [online]. 9. 10. 2021 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-andrej-babis-hnuti-ano-spolu-lany_2110092030_sto

POKORNÁ, Zdislava. Policie chtěla, aby se o Zemana starali zdravotníci. Mynář to odmítal, do Lán poslal fyzioterapeuta. *Deník N* [online]. 14. 12. 2022 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://denikn.cz/1024945/ochranka-nebo-pecovatelska-sluzba-spor-mezi-policii-a-mynarem-ukoncila-az-prezidentova-hospitalizace/?fbclid=IwAR3YY_y7KFaHH6DmUkjb63NQPE5VvuMz1n2sl79GDhWG8YazFd9s0mTH2ZI

POKORNÁ, Zdislava, Anna KOTTOVÁ a Anna HORÁČKOVÁ. Zeman odjel z nemocnice do Lán. Při jmenování Fialy premiérem zůstane za plexisklem. *IRozhlas.cz* [online]. 27. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/milos-zeman-koronavirus-covid-19-nemocnice-uvn-lany_2111271540_ako

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. Stenoprotokol z 19. schůze PS PČR 27. ledna 1998: Prezident republiky Václav Havel. *Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR: Digitální repozitář* [online]. 27. 1. 1998 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/eknih/1996ps/stenprot/019schuz/s019007.htm>

Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR. Hlasování Poslanecké sněmovny: 32. schůze, 160. hlasování, 14. prosince 2011, 12:00 Novela z. - Ústava České republiky. *Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR: Digitální repozitář* [online]. 14. 12. 2011 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=55266&o=6>

Pražský hrad - Prezident ČR. Prezident republiky pověřil Petra Fialu jednáním o sestavení nové vlády. *Pražský hrad - Prezident ČR* [online]. 9. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/aktualni-tiskove-zpravy/prezident-republiky-poveril-petra-fialu-jednanim-o-sestaveni-nove-vlady-16154>

Pražský hrad - Prezident ČR. Stanovisko prezidenta republiky. *Pražský hrad - Prezident ČR* [online]. 10. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/pro-media/tiskove-zpravy/aktualni-tiskove-zpravy/stanovisko-prezidenta-republiky-16207>

Pražský hrad - Prezident ČR. Miloš Zeman, prezident České republiky: Životopis. *Pražský hrad - Prezident ČR* [online]. 2022 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/soucasny-prezident-cr/zivotopis>

Pražský hrad - Prezident ČR. Prezidenti v minulosti: Václav Klaus. *Pražský hrad - Prezident ČR* [online]. 2022 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/prezident-cr/prezidenti-v-minulosti/vaclav-klaus>

PRÁVO. Sudetský sněm v Česku? Pro jsou jen KDU-ČSL a Piráti. *Novinky.cz* [online]. Borgis, Seznam.cz, ČTK, DPA, Reuters a fotobanka Profimedia, 10. 6. 2019 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-sudetsky-snem-v-cesku-pro-jsou-jen-kdu-csl-a-pirati-40285990>

PRCHAL, Lukáš a Markéta BOUBÍNOVÁ. Zeman citoval z Bible a naznačoval. Jak proběhlo klíčové jednání s Lipavským v Lánech?. *Deník N* [online]. 8. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://denikn.cz/764171/zeman-naznacoval-a-citoval-z-bible-jak-probehlo-klicove-jednani-s-lipavskym-v-lanech/>

PRCHAL, Lukáš a Vendula EVJÁKOVÁ. Pohovory byly Zemanovou podmínkou, chceme vládu co nejdříve. Policisté by měli být očkovaní, říká Rakušan. *Deník N* [online]. 6. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://denikn.cz/761242/pohovory-byly-zemanovou-podminkou-chceme-vladu-co-nejdryhleji-policiste-by-meli-byt-ockovani-rika-rakusan/?ref=inc>

RAKUŠAN, Vít. [Prezident si ministry...] In: *Twitter* [online]. 10. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://twitter.com/vit_rakusan/status/1469277568083890177?lang=ar-x-fm

Rozcestník: Jan Lipavský. *Wiki České pirátské strany* [online]. Piráti, 20. 7. 2018 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://wiki.pirati.cz/lide/jan_lipavsky

RYŠAVÁ, Michaela a Ondřej LEINERT. Zemanovi vadí, diplomaté ho chválí. Čím Lipavský upoutal ve světě pozornost?. *Hospodářské noviny* [online]. Economia, 19. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://archiv.hn.cz/c1-67001500-zemanovi-vadi-diplomate-ho-chvali-cim-lipavsky-upoutal-ve-svete-pozornost>

Senát PČR. Hlasování Senátu: 17. schůze, 11. hlasování, 08.02.2012: 262/ 8 - Návrh ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů. *Senát Parlamentu ČR* [online]. 8. 2. 2012 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasy?G=12519&O=8>

SEZNAM ZPRÁVY. Fiala požádal Zemana o schůzku. „Prezident souhlasí,“ vzkázal Ovčáček. *Seznam Zprávy* [online]. 13. 10. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/fiala-pozadal-o-schuzku-s-prezidentem-az-mu-bude-lepe-177764>

SEZNAM ZPRÁVY. Babišovo odcházení. Zeman pověřil šéfa ODS Fialu vyjednáváním o

nové vládě. *Seznam Zprávy* [online]. 9. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zeman-poveril-sefa-ods-fialu-jednanim-o-sestaveni-nove-vlady-180041>

SEZNAM ZPRÁVY. Fiala představil vládu. Zeman má výtky vůči pirátskému kandidátovi. *Seznam Zprávy* [online]. 17. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/prezident-ma-vytky-k-jednomu-jmenu-rekl-fiala-po-setkani-se-zemanem-180602>

SEZNAM ZPRÁVY. Nový volební zákon. *Seznam Zprávy* [online]. 2021 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/tag/volebni-zakon-50503>

SEZNAM ZPRÁVY. Zeman přijal demisi Hubáčkové, životní prostředí bude řídit Jurečka. *Seznam Zprávy* [online]. 27. 10. 2022 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-zeman-prijal-demisi-hubackove-zivotni-prostredi-bude-ridit-jurecka-217844>

STRAŠÍKOVÁ, Lucie. Může prezident kádrovat ministry? Jiná doba, jiný názor Miloše Zemana. *ČT24* [online]. 9. 12. 2013 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1060059-muze-prezident-kadrovat-ministry-jina-doba-jiny-nazor-milose-zemana>

ŠČEBLYKIN, Kirill a Jan TVRDOŇ. Premiér Fiala stojí před případným sporem s prezidentem Zemanem. Mluví o podání kompetenční žaloby. *Deník N* [online]. 8. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://denikn.cz/764217/premier-fiala-ma-v-pripadnem-sporu-se-zemanem-moznost-atomove-bomby-prezidentem-by-ale-nemusela-pohnout/?ref=titl>

ŠKODA, Jan. Změna je tady, my jsme ji slíbili, my ji uděláme, řekl lídr SPOLU Fiala. *ČT24* [online]. 9. 10. 2021 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3383514-zmeny-je-tady-my-jsme-ji-slibili-my-ji-udelame-rekl-lidr-spolu-fiala>

ŠKODA, Jan. Babiš oznámil, že zůstane ve sněmovně, i když ANO skončí v opozici. *ČT24* [online]. 10. 10. 2021 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3384006-ano-chce-znovu-post-predsedy-snemovny-podle-vondracka-babis-mel-byt-poveren>

ŠKODA, Jan a Tereza BAUMANNOVÁ. Co přesně říká a jak funguje článek 66 Ústavy

ČR?. ČT24 [online]. 18. 10. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3387826-clanek-66-ustavy-ceske-republiky-rozdeluje-prezidentske-pravomoci>

ŠVEC, Kamil a Aleš LIGAS. Na přepočtu hlasů na mandáty se letos projeví nový volební systém. Cílí na větší proporcčnost. ČT24 [online]. 5. 10. 2021 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3380750-na-prepocctu-hlasu-na-mandaty-se-letos-projevi-novy-volebni-system-cili-na-vetsi>

TVRDOŇ, Jan. Prezident jmenoval vládu Petra Fialy. „Nebude to jednoduché, ale společně to zvládneme,“ řekl premiér. *Deník N* [online]. 17. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://denikn.cz/770605/prezident-jmenoval-vladu-petra-fialy-nebude-to-jednoduche-ale-spolecne-to-zvladneme-rekl-premier/>

Události, komentáře: 21. října 2021. *IVysílání - Česká televize* [online]. 21. 10. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/1096898594-udalosti-komentare/221411000371027/>

URBANOVÁ, Anna a ČTK. ‚Schůzka byla velmi konkrétní,‘ hodnotil Bartoš první ze série hovorů prezidenta s budoucími ministry. *IRozhlas.cz* [online]. 29. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/ivan-bartos-milos-zeman-prezident-koronavirus-jednani-sestavovani-vlady_2111291648_aur

URBANOVÁ, Anna a Kateřina GRUNTOVÁ. Na sankce se v Česku zaměří zvláštní útvar. Od ledna vznikne na ministerstvu zahraničí, uvedl Lipavský. *IRozhlas.cz* [online]. 3. 12. 2022 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/magnitskeho-zakon-cesko-sankce-ministerstvo-zahranici-jan-lipavsky_2212030700_aur

Ústavní soud zrušil část volebního zákona pro porušení rovnosti volebního práva a šancí kandidujících stran. *Ústavní soud ČR* [online]. 3. 2. 2021 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.usoud.cz/aktualne/ustavni-soud-zrusil-cast-volebniho-zakona-pro-poruseni-rovnosti-volebniho-prava-a-sanci-kandidujicich-stran>

Vláda ČR. Historie minulých vlád: Záznam z tiskové konference prezidenta ČR Václava Havla a předsedy vlády ČR Miloše Zemana. *Vláda ČR* [online]. 8. 2. 2000 [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/tiskova-konference-v--havla-a-m--zemana-na-prazskem-hrade-dne-8--2--2000-2684/>

Vláda ČR. Historie minulých vlád: Přehled vlád ČR: 1993-2021 ČR: Miloš Zeman: Pavel

Dostál. *Vláda ČR* [online]. 4. 8. 2004 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2007-cr/milos-zeman/pavel-dostal-39897/>

Vláda ČR. Přímá volba prezidenta. *Vláda ČR* [online]. 29. 11. 2010 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/prima-volba-prezidenta--78534>

Vláda ČR. Programové prohlášení vlády. *Vláda ČR* [online]. 7. 1. 2022 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/programove-prohlaseni-vlady-193547/>

Vláda ČR. Členové vlády. *Vláda ČR* [online]. 2022 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/vlada/>

Vláda ČR. Členové vlády: Jan Lipavský. *Vláda ČR* [online]. 2022 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/jan-lipavsky-191694/>

Vláda ČR. Členové vlády: Vladimír Balaš. *Vláda ČR* [online]. 2022 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/vladimir-balas-197601/>

Vláda ČR. Historie minulých vlád: Přehled vlád ČR: 1993-2021 ČR, Bohuslav Sobotka. *Vláda ČR* [online]. 2022. [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2013-cr/bohuslav_sobotka/prehled-clenu-vlady-bohuslava-sobotky-29-01-2014---trva-124534/

Vláda ČR. Historie minulých vlád: Přehled vlád ČR: 1993-2021 ČR, Jiří Rusnok. *Vláda ČR* [online]. 2022. [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2013-cr/jiri-rusnok/prehled-clenu-vlady-jiriho-rusnoka-13-07-2013---29-01-2014-115419/>

Vláda ČR. Historie minulých vlád: Přehled vlád ČR: 1993-2021 ČR. *Vláda ČR* [online]. 2022. [cit. 2022-07-28]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/prehled-vlad-cr/1993-2007-cr/>

VOJKOVSKÝ, Tomáš a Katherine VAŠÍČKOVÁ. Fiala po schůzce v Lánech: Prezident jmenuje vládu tak, jak jsem ji navrhl. Včetně Lipavského. *IRozhlas.cz* [online]. 13. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/petr-fiala-milos-zeman-lany-vlada-jan-lipavsky_2112131737_voj

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 25.10. –

26.10.2013. *Volby.cz - Český statistický úřad* [online]. [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2013/ps2?xjazyk=CZ>

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021. *Volby.cz - Český statistický úřad* [online]. [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/pls/ps2021/ps2?xjazyk=CZ>

VRLÁK, Marek. Předsednictvo Pirátů pověřilo Bartoše podepsáním koaliční smlouvy vznikající vlády. *ČT24* [online]. 7. 11. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3397096-pirati-poverili-predsedu-strany-bartose-podepsanim-koalicni-smlouvy-vznikajici-vlady>

Výrok Radima Fialy (SDP): „Pan Lipavský říká, že by rád...“ *Demagog.cz* [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://demagog.cz/vyrok/21397>

Zákon č. 189/2021 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2022-12-08]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-247>

Zákon o vysokých školách: Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění účinném od 1. 4. 2021, 2022. *MŠMT ČR* [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-c-111-1998-sb-o-vysokych-skolach>

ZELENKA, Jakub. Rusnokova vláda bez důvěry otevřela Číně vstupní bránu do východní Evropy. Získali jsme svědectví jejích ministrů. *Deník N* [online]. 11. 8. 2020 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://denikn.cz/414908/rusnokova-vlada-bez-duvery-otevrela-cine-vstupni-branu-do-vychodni-evropy-ziskali-jsme-svedectvi-jejich-ministru/>

ZELENKA, Jakub. Lánský puč rozhodoval také o zahraniční politice. Zaorálek by se ministrem nestal, vzpomíná Sobotka. *Deník N* [online]. 14. 9. 2020 [cit. 2022-11-28]. Dostupné z: <https://denikn.cz/426107/lansky-puc-by-zmenil-spis-vztah-s-ruskem-na-cine-byla-shoda-rika-sobotka-zaoralek-asertivitu-pekingu-jsme-neodhadli/>

ZELENÝ, Petr a Jan ŠKODA. Prezident jmenoval novým ministrem školství Vladimíra Balaše. *ČT24* [online]. 29. 6. 2022 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3512008-prezident-jmenuje-novym-ministrem-skolstvi-poslance-stan-vladimira-balase>

ZEMAN, Drahoslav. Ve sporu o jmenování Lipavského ústavní právníci převážně nesouhlasí s postojem prezidenta. *ČT24* [online]. 10. 12. 2021 [cit. 2022-12-27]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3412736-ve-sporu-o-jmenovani-lipavskeho-ustavni-pravnici-prevazne-nesouhlas-i-s-postojem>

ZÍTA, Dalibor a Daniel PETKEVIČ. Projděte si profily ministrů nové vlády. *ČT24* [online]. 17. 12. 2021 [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3414464-projdete-si-profily-ministru-nove-vlady>

Projekt bakalářské práce

Jméno a příjmení: Anna Viktorinová

Název práce: Spor o jmenování Jana Lipavského ministrem zahraničí

Název práce anglicky: Dispute over the appointment of Jan Lipavský as Minister of Foreign Affairs

Klíčová slova: prezident, jmenování, ministr, vláda, prezidentské pravomoci, Česká republika

Klíčová slova anglicky: president, appointment, minister, government, presidential powers, Czech Republic

Vedoucí práce: PhDr. Josef Mlejnek, Ph.D.

Námět a zdůvodnění výběru práce:

Bakalářská práce se zaměří na proces jmenování Jana Lipavského ministrem zahraničí České republiky v prosinci 2021 a spor předcházející jmenování mezi prezidentem Milošem Zemanem a premiérem Petrem Fialou. Práce bude nejprve teoreticky charakterizovat úřad prezidenta v politickém systému České republiky. Dále zmíní precedenty odmítání či výhrad ke kandidátům na ministry předchozích prezidentů České republiky, zejména však bude zkoumat přístup prezidenta Zemana k pravomoci jmenování ministrů a jeho argumentace v případech, kdy kandidáty odmítnul. Poslední případ týkající se Jana Lipavského tedy bude zasazen do kontextu podobných dřívějších událostí, jež proběhly jak během prezidentství Miloše Zemana, tak i jeho předchůdců Václava Klause a Václava Havla.

Miloš Zeman vyjádřil výhrady ke jmenování ministrů již u prvního sestavování vlády (nepočítaje vládu úřednickou) od jeho uvedení do prezidentského úřadu. Tehdy měl výhrady ke jmenování Milana Chovance ministrem vnitra, Jana Mládka ministrem průmyslu a obchodu, nebo Andreje Babiše ministrem financí. Největší debaty však vyvolaly případy odmítnutí jmenování kandidáta Miroslava Pocheho na post ministra zahraničních věcí (květen–červen 2018) a odkládané přijetí demise ministra kultury Antonína Staňka (květen–červenec 2019) a jmenování nominanta ČSSD do této funkce.

Václav Klaus například pochyboval o kvalifikaci Milana Urbana na post ministra průmyslu a obchodu (2003), či se postavil proti jmenování Davida Ratha ministrem zdravotnictví

(2005) a později i Karla Schwarzenberga ministrem zahraničí (2006). Zpochybňoval také odbornou způsobilost navrhnuté Karolíny Peake na post ministryně obrany (2012). Václav Havel dal najevo jisté výhrady ke jmenování Jana Kavana ministrem zahraničí a Václava Grulichy ministrem vnitra (1998) nebo Miroslava Grégra místopředsedou vlády (2001).

Cílem práce bude zkoumat Zemanovy argumentace či odůvodnění k odmítání kandidátů na ministry, zachytit jakési hlavní druhy těchto prezidentových argumentací, a jak jim odpovídá případ Jana Lipavského – jak v širším kontextu, tak i v kontextu užším, kdy práce bude zkoumat samotná Zemanova odůvodnění odmítnutí tohoto kandidáta. Práce se také bude snažit o zachycení těchto argumentačních typů či směrů i u předchozích prezidentů – Václava Havla a Václava Klause.

Práce proto bude podrobovat výzkumu veřejnou a odbornou diskuzi, zahrnující jak odborné články týkající se předchozích případů, tak vystoupení ústavních právníků a politologů v médiích reagujících na poslední případ odmítnutí kandidáta na ministra. Součástí bude zobrazení a komparace názorů a vyjádření odborníků, politiků či komentátorů, na kolik musí prezident respektovat premiérův návrh na ministra, či zda má prezident dokonce právo veta, rozhodovat o personálním složení vlády, jak míní prezident Zeman. Práce nechce nahlížet na tuto problematiku ústavně-právně, byť samozřejmě obsáhne názory odborníků z tohoto oboru, ale politologicky. Proto se zaměří na to, jak případ odmítnutí jmenování Jana Lipavského rezonoval v odborné, ale i veřejné debatě, mezi politiky, politickými komentátory či publicisty.

Práce si proto bude pokládat výzkumné otázky: Jak prezident Zeman v minulosti zdůvodňoval odmítání kandidátů na ministry? Je možné vysledovat a uspořádat jakési hlavní typy Zemanových argumentací k odmítání kandidátů na ministry? Jak těmto předešlým zdůvodněním odpovídá případ jmenování Jana Lipavského? A jak prezident Zeman argumentoval v případě odmítnutí Jana Lipavského?

Práce se bude také snažit ověřit hypotézu: Prezident Zeman při svém zdůvodňování odmítání kandidátů volí takové argumenty, u nichž lze očekávat alespoň zčásti příznivou odezvu ve veřejné debatě, a tudíž i u veřejného mínění.

Práce také bude hledat odpověď na vedlejší výzkumnou otázku, zda lze vysledovat jakousi závislost názorů, těsnou souvislost mezi vztahem komentátorů či politiků, kteří se vyjadřovali k této problematice, k Miloši Zemanovi jako k politikovi a jejich osobním postojem či názorem na Miloše Zemana. Práce také, vzhledem k veřejné debatě opět

vzbuzené v prosinci 2021 odmítnutím navrženého Lipavského, obsáhne proměnu názoru prezidenta Zemana v průběhu jeho politického působení na tuto problematiku.

Za účelem zodpovězení výzkumných otázek a ověření hypotézy bude práce vycházet kromě textu Ústavy ČR a jejích komentářů z odborné politologické a právnické literatury na dané téma. K analýze veřejné debaty vzešlé z odmítnutí navrženého kandidáta využije práce zejména české literatury, článků, rozhovorů a vyjádření v médiích a na sociálních sítích.

S ohledem na četnost případů již od prezidentství Václava Havla lze nejasnosti prezidentské pravomoci jmenování ministrů považovat za jakýsi trvalý a dosud nevyřešený problém české politiky, proto se touto problematikou bude tato práce zabývat. Vzhledem k výše uvedenému nejnovějšímu případu odmítnutí návrhu Jana Lipavského na post ministra zahraničí lze tuto problematiku považovat za velmi aktuální a hodnou výzkumu. Výzkumné otázky a hypotéza jsou prozatím považovány za předběžné, v průběhu výzkumu se mohou upřesňovat a měnit.

Seznam odborné literatury:

ANTOŠ, Marek. Pravomoci prezidenta republiky po zavedení přímé volby. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica* [online]. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2011, (4). 27-41. ISSN 0323-0619.

BRUNCLÍK, Miloš a Michal KUBÁT. Český demokratický režim po roce 2012: přechod k poloprezidencialismu?. *Sociologický časopis* [online]. Institute of Sociology of the Czech Academy of Sciences, 2016, 52(5), 625-646. ISSN 0038-0288.

BRUNCLÍK, Miloš a Michal KUBÁT. *Kdo vládne Česku?: Poloprezidentský režim, přímá volba a pravidla hry*. Brno: Barrister & Principal, 2017. ISBN 978-80-7485-122-3.

BRUNCLÍK, Miloš a Michal KUBÁT. *Semi-presidentialism, parliamentarism and presidents: presidential politics in Central Europe*. Abingdon, Oxon: Routledge, 2018. ISBN 978-1-138-05471-4.

FILIP, Jan. *Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva*. Dotisk 2. vyd. 2001 (Masarykova univerzita). Brno: Václav Klemm, 2011. ISBN 978-80-90408-37-1.

FILIP, Jan. *Ústavní právo. 1, Základní pojmy a instituty. Ústavní základy ČR*. Vyd. 3. Brno: Masarykova univerzita, 1999. Edice učebnic PrF MU; č. 216. ISBN 80-210-3032-6.

GERLOCH, Aleš, Vladimír ZOUBEK a Jiří HŘEBEJK. *Ústavní systém České republiky: základy českého ústavního práva*. Vyd. 4., aktual. a dopl. Praha: Prospektrum, 2002. ISBN 80-7175-077-8.

- HERC, Tomáš. *Prezident České republiky*. Praha, 2011. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. Vedoucí práce Prof. JUDr. Václav Pavlíček, CSc. Dr. h. c.
- CHARVÁT, Jakub a Petr JUST. *První přímá volba prezidenta ČR v roce 2013: cesta k jejímu zavedení a okolnosti a politické důsledky první přímé volby*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2014. ISBN 978-80-86855-96-7.
- JAVŮREK, Petr. Přímá volba prezidenta ČR: nevyhnutelnost pouze zdánlivá. *New Presence: The Prague Journal of Central European Affairs*. [online]. Přítomnost, 2011, (3), s. 4-11. ISSN 1211-8303.
- KOUDELKA, Zdeněk. *Prezident republiky*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2018. ISBN 978-80-7502-126-7.
- KROUPA, Jiří a Jaroslav BENÁK. *Základy politického systému České republiky: učební text pro bakalářské studium*. 2., opravené a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-7988-5.
- KUBÁT, Michal a Miloš BRUNCLÍK. Parlamentarismus nebo poloprezidencialismus? Spor o klasifikaci středoevropských demokratických režimů. *Středo Evropské politické studie* [online]. Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity v Brně, 2014, XVI(2-3), 118-136.
- KUBÁT, Michal a Tomáš LEBEDA. *O komparativní politologii a současné české politice: Miroslavu Novákovi k 60. narozeninám*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2479-2.
- KUBÁT, Michal. Jak definovat poloprezidentský režim?. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica* [online]. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2014, (1), 137-152. ISSN 0323-0619.
- KUDRNA, Jan. Přímá volba prezidenta – konec cesty trvající 23 let. *Acta Universitatis Carolinae. Iuridica* [online]. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2011, (4), 9-26. ISSN 0323-0619.
- KYSELA, Jan. Nekonečný příběh. Přímá volba prezidenta České republiky. *New Presence: The Prague Journal of Central European Affairs* [online]. Přítomnost, 2011, (3), s. 12-17. ISSN 1211-8303.
- KYSELA, Jan. Prezident republiky v ústavním systému ČR: Perspektiva ústavněprávní. *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech - Česká republika v komparativní perspektivě* [online]. 2008.
- MLEJNEK, Josef a kolektiv. *Postavení prezidenta v Litvě*. In: *Postavení hlavy státu v 8*

- postkomunistických zemích: od pádu komunismu v roce 1989 do roku 2010*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, 2011. ISBN 978-80-87404-11-9.
- NOVÁK, Miroslav a BRUNCLÍK, Miloš (eds.). *Postavení hlavy státu v parlamentních a poloprezidentských režimech: Česká republika v komparativní perspektivě*. Praha: Dokořán, 2008. ISBN 978-80-7363-179-6
- NOVÁK, Miroslav a Tomáš LEBEDA. *Volební a stranické systémy: ČR v mezinárodním srovnání*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004. Vysokoškolské učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-86473-88-0.
- NOVÁK, Miroslav, Lubomír BROKL a Petr DRULÁK, et al. *Úvod do studia politiky*. 2. rozš. a dopl. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2019. ISBN 978-80-7419-263-0.
- PAVLÍČEK, Václav. *Ústava a ústavní řád České republiky: komentář*. 2., dopl. a podstatně rozš. vyd. Praha: Linde, 2002. *Zákony s poznámkami* (Linde). ISBN 80-7201-391-2.
- RABIŇÁKOVÁ, Kateřina. *Přímá volba prezidenta ČR: důvody, podmínky, důsledky*. Praha, 2016. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra politologie a sociologie. Vedoucí práce doc. JUDr. Jan Kysela, Ph.D., DSc.
- ŠEDO, Jakub. *Definice semiprezidencialismu – řešení či nové otázky? Středo Evropské politické studie* [online]. 2018, 20(1), 69. ISSN 1212-7817.
- ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Postavení prezidenta v ústavním systému České republiky*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2008. ISBN 978-80-210-4520-0.
- Ústava České republiky, úst. zák. č. 1/1993 Sb., ve znění pozdějších novel.
- Ústava Litevské republiky: *The Constitution of the Republic of Lithuania 1992 (rev. 2019)* [online].
- VODIČKA, Karel a Ladislav CABADA. *Politický systém České republiky: historie a současnost*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-893-7.